

**UCHWAŁA NR XLIX/409/2018
RADY MIEJSKIEJ W MROCZY**

z dnia 31 sierpnia 2018 r.

w sprawie aktualizacji Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018r. poz.994 ze zm.¹⁾) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwałę Nr XLV/376/2018 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 23 marca 2018r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zmienia się załącznik Nr1, który otrzymuje brzmienie określone załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Mrocza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Mrocza.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Andrzej Brzóska

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018r., poz. 1000, poz.1349, poz.1432

Rzeczpospolita
Polska

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Temat:

**Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na
lata 2017-2023**

Nazwa i adres
Sporządzającego

**Burmistrz Miasta i Gminy Mrocza
89-115 Mrocza
Plac 1 Maja 20**

Nazwa i adres jednostki autorskiej

**Pomorska Grupa Konsultingowa S.A.
ul. Unii Lubelskiej 4c
85-059 Bydgoszcz**

Imię i nazwisko

Data

Podpis

mgr Romuald Meyer

Prokurent – Dyrektor Zarządzający

mgr inż. Marek Duda

Samodzielny Specjalista ds. Ochrony Środowiska i Energetyki

mgr inż. Karolina Owczarek

Młodszy Specjalista ds. Ochrony Środowiska

BYDGOSZCZ SIERPIEŃ 2018 r.

Spis treści

DEFINICJE	4
WSTĘP	5
1 POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	10
1.1 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi	10
1.2 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi	13
2 PROSZCZONA DIAGNOZA GMINY POD KĄTEM WYSTĘPOWANIA STANU KRYZYSOWEGO Z WNIOSKAMI.....	14
2.1 Położenie geograficzne.....	14
2.2 Podział administracyjny	15
2.3 Sfera społeczna	16
2.4 Sfera gospodarcza	21
2.5 Sfera środowiskowa	22
2.6 Sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz techniczna	22
2.6.1 Dostęp do podstawowych mediów	22
2.6.2 Infrastruktura drogowa	23
2.6.3 Przestrzeń zdegradowana	24
2.7 Wnioski.....	25
3 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	26
3.1 Obszar zdegradowany – miasto	26
3.1.1 Wyznaczenie diagnozowanych jednostek	26
3.1.2 Analiza wskaźnikowa.....	27
3.2 Obszar zdegradowany – tereny wiejskie	31
3.2.1 Wyznaczenie diagnozowanych jednostek	31
3.2.2 Analiza wskaźnikowa.....	32
3.2.3 Obszar zdegradowany – podsumowanie analizy.....	37
4 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI.....	38
4.1 Obszar rewitalizacji na obszarach miejskich	39
4.2 Obszar rewitalizacji na obszarach wiejskich	39
5 SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	41
5.1 Mrocza – Osiedle Stare Miasto	41
5.1.1 Sfera społeczna.....	42
5.1.2 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	43
5.2 Sołectwo Jeziorki Zabartowskie	45
5.2.1 Sfera społeczna.....	45
5.2.2 Sfera gospodarcza	47
5.3 Witosław	48

5.3.1	Sfera społeczna.....	50
5.3.2	Sfera gospodarcza	51
5.4	Kluczowe zjawiska zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji.....	52
6	WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO REWITALIZACJI	54
7	CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH	54
7.1	Cel rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza.....	54
7.1.1	Kwantyfikacja celów rewitalizacji	55
8	LISTA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH.....	59
9	MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	67
9.1	Komplementarność przestrzenna między projektami realizowanymi na obszarze rewitalizacji oraz poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.....	67
9.2	Komplementarność problemowa	68
9.3	Komplementarność instytucjonalno-proceduralna w zakresie instytucji, procedur funduszy na obszarze rewitalizacji.....	68
9.4	Komplementarność finansowa	68
9.5	Komplementarność międzyokresowa.....	68
10	MECHANIZM WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI.....	69
11	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH.....	70
12	SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI	74
13	SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ MODYFIKACJI PROGRAMU	75
14	Ocena oddziaływania na środowisko Programu Rewitalizacji	76
14.1	SPIS TABEL.....	78
15	SPIS RYSUNKÓW	78
16	SPIS FOTOGRAFII	79
17	ZAŁĄCZNIKI.....	80
17.1	Załącznik nr 1 - Formularz ankiety.....	80
17.2	Załącznik nr 2 - Fiszka projektowa.....	84
17.3	Załącznik nr 3 - Wyniki badań ankietowych i konsultacji społecznych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	87

DEFINICJE

- 1) **Interesariusze rewitalizacji** – to w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji; właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą, społeczną, jednostki samorządu terytorialnego, organy władzy publicznej.
- 2) **Rewitalizacja** – stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.
- 3) **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw);
 - b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);
 - c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
 - d) **technicznej** (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.
- 4) **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.
- 5) **Obszar rewitalizacji** – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w **pkt 3**, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych (tzw. **przestrzeń zdegradowana**), takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i po wydobywcze), powojenne lub po kolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.
- 6) **Przestrzeń zdegradowana** – to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty,

w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty.

W szczególności do „przestrzeni zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadownicze, obiekty magazynowo – składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych).

Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów.

- 7) **Program rewitalizacji** – uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) lub art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- 8) **Projekt rewitalizacyjny** – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (*wymienienie*) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (*zbiorczym*) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.
- 9) **Przedsięwzięcie rewitalizacyjne** – projekt lub grupa projektów i innych działań, w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, zawartym lub wynikającym z programu rewitalizacji oraz logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji.

WSTĘP

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura delimitacji jest zgodna z wydanymi w sierpniu 2016 r. przez Ministra Rozwoju „*Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*„ oraz wydaną na ich podstawie „*Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ład przestrzennego*”.

Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona łączyć działania w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-

funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest aby projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”.

Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

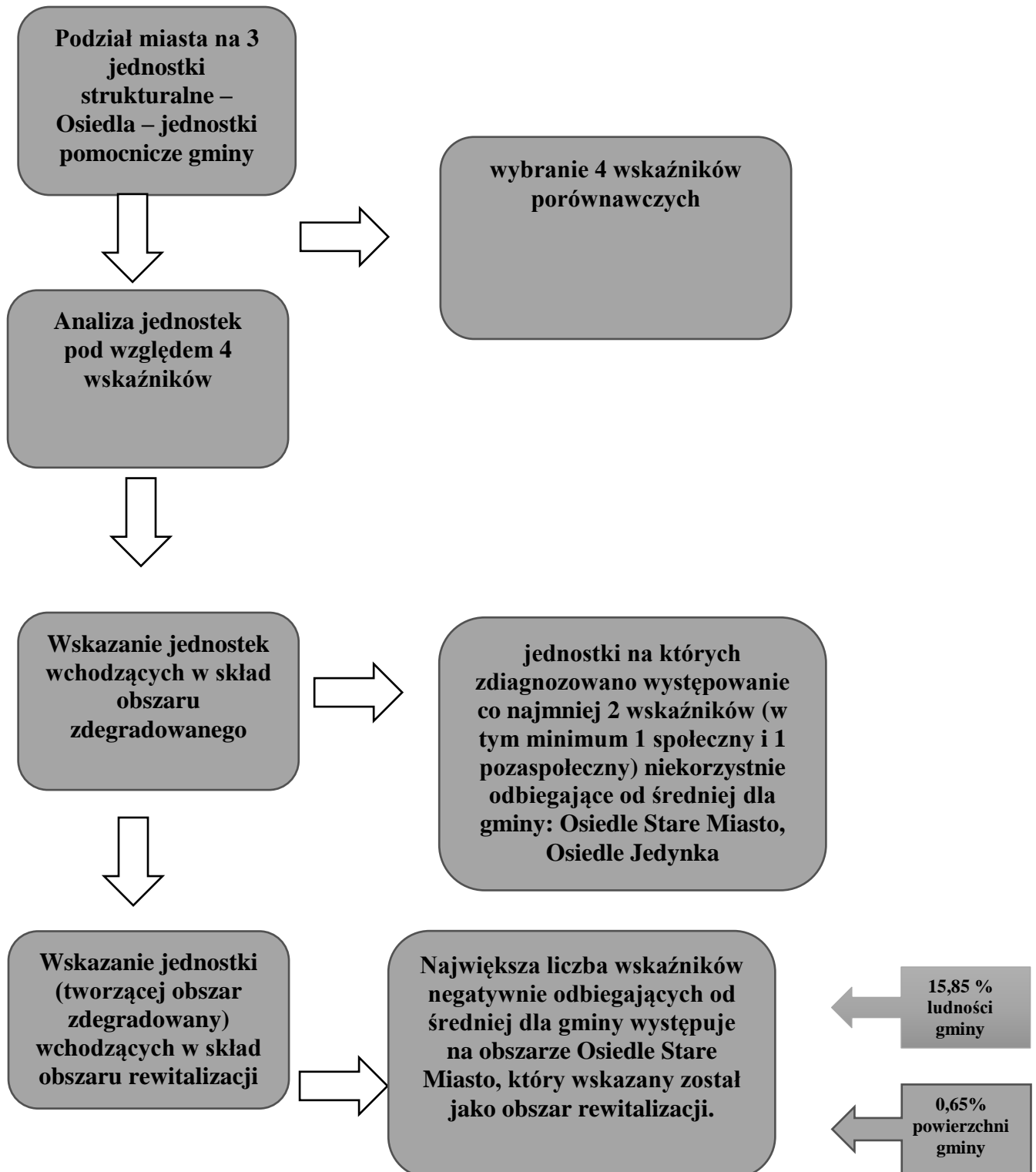
Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego szczegółową diagnozę oraz plan rewitalizacji, w celu wyciągnięcia go z sytuacji kryzysowej. Procesy rewitalizacyjne w Mieście i Gminie Mrocza będą prowadzone zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich, przy czym miasto Mrocza zamieszkuje więcej niż 30% mieszkańców gminy. Należy przy tym pamiętać, że zarówno występowanie stanów kryzysowych, jak również dostępność danych w tym zakresie jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Z tego względu zjawiska, które uważane są za istotny problem w rozwoju miasta, mogą w ogóle nie występować lub występować w znacznie mniejszym natężeniu na obszarach wiejskich, gdzie nie stanowią problemu i nie wymagają interwencji.

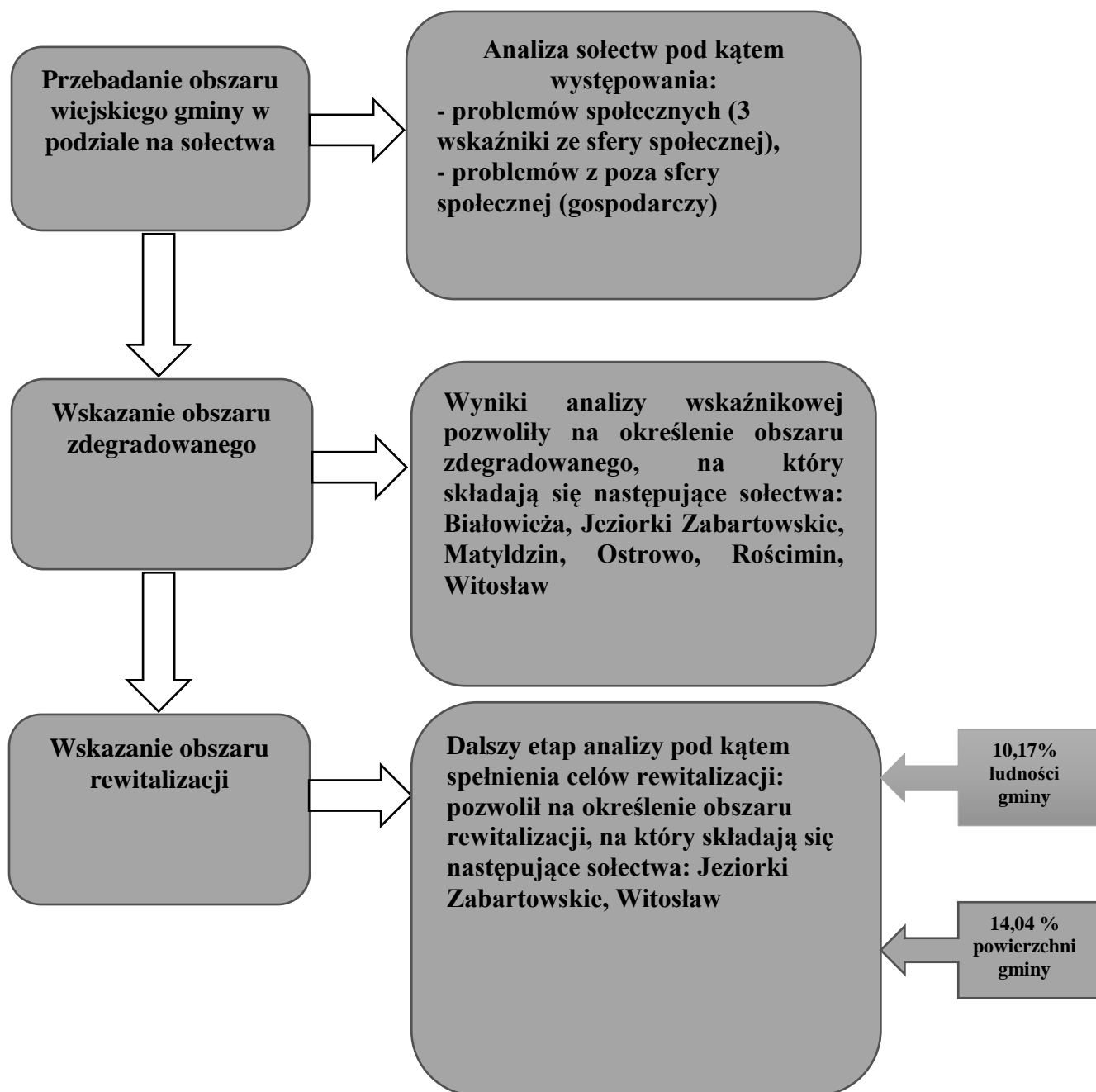
Ze względu na tak dużą odmienność i specyfikę poszczególnych terenów, delimitacji dokonano odrębnie dla części miejskiej gminy i terenów wiejskich.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Sposób wyznaczenia obszarów przedstawiają poniższe schematy.

Schemat 1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Mrocza.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy.

Po wyodrębnieniu obszarów przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Dokument został sporządzony z uwzględnieniem podstawowych zasad planowania rewitalizacji przedstawionych na schemacie poniżej.

Rys. 1 Zasady planowania rewitalizacji.

1 POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Program Rewitalizacji jest zgodny z dokumentami krajowymi, takimi jak: Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 – założenia, Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020. Ponadto Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

1.1 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Najistotniejszym w RPO WK-P jest społeczny aspekt rewitalizacji, dlatego punktem wyjścia dla programowania procesów rewitalizacyjnych z RPO WK-P jest przede wszystkim zaplanowanie działań ukierunkowanych na zmniejszenie lub likwidację negatywnych zjawisk społecznych, występujących na danym obszarze.</p> <p>Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza, wpisuje się przede wszystkim w założenia Osi Priorytetowych 6, 7, 8, 9, 11 oraz poniższe cele tematyczne:</p> <p>Cel tematyczny 8- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników, w tym: Priorytet inwestycyjny 8i- Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników oraz Priorytet inwestycyjny 8vi- Aktywne i zdrowe starzenie się.</p> <p>Cel tematyczny 9- Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, w tym: Priorytet inwestycyjny 9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, Priorytet inwestycyjny 9d- Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność; Priorytet 9i- Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie, 9vi- Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność.</p> <p>Cel tematyczny 10- Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, w tym: Priorytet inwestycyjny 10a - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej;</p> <p>Realizacja tych celów w ramach kilku osi wynika z powiązania ze sobą interwencji w sferze społeczno-gospodarczej regionu oraz komplementarności przewidzianych w nich działań. Ograniczając się do jednej z tych dziedzin, planowane działania nie będą przynosiły zamierzonych efektów oraz nie zapewnią ich trwałości.</p> <p>Efektym tego będzie zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także wzrost potencjału gospodarczego i wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą wspierane w RPO WK-P przede wszystkim w ramach działań/poddziałów:</p> <p>Poddziałania 6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną w celu zapewnienia zwiększonego dostępu do usług społecznych,</p> <p>Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w celu wzrostu ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach</p>

<p>Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie, Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Poddziałania 8.2.1 Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia. Poddziałania 9.2.1 Aktywne włączenie społeczne w celu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia, Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR.</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020- Plan modernizacji 2020+</p>	<p>Politykę rozwoju, wyrażoną w strategii, skoncentrowano przede wszystkim wokół działań zorientowanych na strategiczne dziedziny, decydujące o konkurencyjności województwa kujawsko-pomorskiego. W Strategii Rozwoju Województwa zidentyfikowano „potrzeby rozwojowe” województwa. Wyróżniono następujące priorytety: 1. Konkurencyjna gospodarka, 2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast, 3. Silna metropolia, 4. Nowoczesne społeczeństwo. Za najważniejszy priorytet uznano Konkurencyjną gospodarkę. Wyróżniono osiem celów strategicznych, za pomocą których realizowane będą powyższe priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Gospodarka i miejsca pracy, (2) Dostępność i spójność, (3) Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, (4) Innowacyjność, (5) Nowoczesny sektor rolno-spożywczy (6) Bezpieczeństwo, (7) Sprawne zarządzanie, (8) Tożsamość i dziedzictwo <p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko- Pomorskiego do roku 2020- Plan modernizacji 2020+ aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Zakres odnowy obszarów ujęto w jednym z wyróżnionych kierunków działań: „Rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych” w celu strategicznym: „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi”. Strategia Rozwoju Województwa koncentruje się na zidentyfikowaniu obszarów problemowych stanowiących barierę rozwoju regionu. Dla tych zidentyfikowanych obszarów. Strategia zakłada skierowanie interwencji na rzecz rewitalizacji obszarów tracących funkcje społeczne i gospodarcze. W Programie Rewitalizacji za cele przyjęto Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej, aktywizacji gospodarczej oraz Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej oraz poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej na cele społeczne. Realizacja Programu Rewitalizacji zapewni więc wzrost aktywności w sferze gospodarczej, społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Program Rewitalizacji wywrze wpływ na realizację celu: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi. W wyniku realizacji zaplanowanych działań powstanie przestrzeń do organizacji wydarzeń kulturalnych, imprez masowych, spotkań. Nastąpi zwiększenie aktywizacji i integracji społecznej. Program Rewitalizacji wpisuje się także w cel strategiczny “Gospodarka i miejsca pracy”. Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej poprzez wsparcie różnych form samozatrudnienia, przywrócenie do aktywnego działania zawodowego i społecznego osób zagrożonych ubóstwem, w tym niepełnosprawnych, zwiększenie działalności szkoleniowo-doradczej, warsztaty, panele itp mają na celu zmniejszenie poziomu bezrobocia. Niniejszy Program Rewitalizacji swoją tematyką i założonymi celami wpisuje się w zidentyfikowane w Strategii kierunki rozwoju.</p>
<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego</p>	<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego ustala następujące kierunki działań dla rozwoju, które m.in. mają wzmacniać:</p> <ul style="list-style-type: none"> o rozwój i kształtowanie sieci osadniczej, o jakość życia mieszkańców konkurencyjność regionu, o aktywizację gospodarczą, o rozwój infrastruktury,

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

	<ul style="list-style-type: none"> ○ poprawę powiązań komunikacyjnych miast z otoczeniem oraz ograniczać bezrobocie. Przedsięwzięcia zawarte w Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza wpisują się w powyższe kierunki działań.
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 jest „Tworzenie warunków dla rozwoju samodzielności i aktywności mieszkańców w życiu społecznym”. Program Rewitalizacji wykazuje zgodność zarówno z misją, jak i celami strategicznymi zawartymi w dokumencie. Realizacja Programu Rewitalizacji przyczyni się m.in. do: 1. Wzrostu poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, 2. Wzrostu poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, 3. Wzrostu poziomu aktywności w życiu społecznym.</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego na lata 2014 – 2020</p>	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego wskazuje na 3 obszary (priorytety) strategiczne rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Gospodarka, ○ Środowisko i infrastruktura techniczna, ○ Społeczeństwo <p>Określone w Programie Rewitalizacji cele i kierunki działań są zbieżne z następującymi celami głównymi Strategii: Cel strategiczny: 1. Rozwój gospodarki poprzez kreowanie przedsiębiorczości i ograniczenie bezrobocia 1.1. Dopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy, Cel strategiczny: 3. Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi 3.1. 3.1. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców</p>
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nakielskiego Powiat Nakielski i Gminy: Kcynia, Mrocza, Sadki</p>	<p>Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza wpisuje się w zawarty w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nakielskiego cel strategiczny nr 3: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO I SPRAWNE USŁUGI oraz zawarte w nim cele operacyjne:</p> <p>3.1: Wzrost aktywności społecznej mieszkańców, 3.4: Rewitalizacja i kompleksowe ożywienie obszarów zaniedbanych.</p> <p>Realizacja celu operacyjnego 3.1 poprzez przedsięwzięcia aktywizujące społeczności lokalne poprzez inicjatywy obywatelskie, kulturalne i edukacyjne, Realizacja celu operacyjnego 3.4 poprzez projekty z zakresu rewitalizacji technicznej terenów i obiektów mających znaczenie dla rozwoju terenu ORSG z uwagi na problemy społeczne i promowanie rozwoju gospodarczego wykazują zgodność z Programem Rewitalizacji.</p>
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady i wykazuje zgodność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>

1.2 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Mrocza 2008-2020	<p>W dokumencie wskazano misję: „Misją Miasta i Gminy Mrocza jest stworzenie właściwego klimatu dla rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o wykorzystanie walorów turystyczno-krajobrazowych, zasobów rolniczych i potencjału ludzkiego w celu poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców”.</p> <p>Określono w nim także cele służące realizacji misji, spośród których w Program Rewitalizacji wpisuje się cel: „aktywizacja gospodarcza - rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, między innymi poprzez różnicowanie źródeł utrzymania ludności”.</p>
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Mrocza	<p>Cele Planu gospodarki niskoemisyjnej wpisują się w cele przyjęte na poziomie Unii Europejskiej w zakresie transformacji gospodarki europejskiej w kierunku niskoemisyjnym. Wyznaczone cele szczegółowe na poziomie lokalnym dla gminy wpisują się w cel strategiczny.</p> <p>Działania podejmowane w ramach Programu Rewitalizacji w zakresie infrastruktury przyczynią się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii, co jest zbieżne z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej i wpisuje się w misję zawartą w PGN:</p> <p>„Gmina Mrocza lokalnym liderem racjonalnego zużycia energii, wykorzystania technologii niskoemisyjnych oraz odnawialnych źródeł energii”.</p>
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mrocza – 2006 r.	<p>Na podstawie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 199 ze zm.) rada gminy, co najmniej raz w czasie trwania kadencji podejmuje uchwałę w sprawie oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>W celu wypełnienia obowiązku ustawowego sporządzono opracowanie „Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrocza”</p> <p>W ramach sporządzonej oceny została dokonana analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, zostały ocenione postępy w rozwoju przestrzennym oraz potencjał chłonności inwestycyjnej terenów wskazanych w opracowaniach planistycznych jako tereny rozwojowe inwestycji budowlanych.</p> <p>Dokonana została również analiza zgodności studium gminy oraz planów miejscowych z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa z jednoczesnym wskazaniem rozbieżności opracowań względem wymogów ustawowych.</p> <p>Dla pełnej diagnozy aktualności dokonano wyszczególnienia wydanych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych w okresie 2012 – 2015 z uwzględnieniem granic sołectw.</p> <p>Po wykonaniu powyższych czynności, które pozwoliły na określenie wniosków płynących z opracowania, zdefiniowano zasadność sporządzania planów miejscowych w perspektywie wieloletniej.</p> <p>W dniu 25 maja 2016 roku gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna zaopiniowała pozytywnie projekt oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Mrocza.</p> <p>Zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne mieszczą się w ramach i zasadach określonych w MPZP.</p>
Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność dla obszaru powiatu nakielskiego na	<p>Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność dla obszaru powiatu nakielskiego na lata 2016-2023 skupia się na działaniach w zakresie wsparcia dla osób bezrobotnych, w tym również możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wsparcia dla osób starszych poprzez włączenie w inicjatywy lokalnych organizacji, pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez projekty z zakresu aktywizacji społeczno – zawodowej, mieszkańców miejscowości wiejskich o dużym skoncentrowaniu</p>

<p>lata 2016-2023</p>	<p>problemów społeczno – gospodarczych (wysokie bezrobocie, wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej, niska aktywność mieszkańców. Interwencją w stosunku do tej grupy może być realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych – poprzez Oś 7 i 11 RPO WK-P (podniesienie standardu życia na tych obszarach powiązane z aktywizacją społeczno-zawodową).</p> <p>Działania przewidziane w ramach rewitalizacji realizują cel szczegółowy nr 1.2 i 1.3 strategii.</p> <p>Program Rewitalizacji będzie realizował wskaźniki zgodne ze Strategią Rozwoju Lokalnego tj.: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach LSR, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna, Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach, Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów, Liczba wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych zrealizowanych ze środków LSR nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji , Liczba odbiorców wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych zrealizowanych ze środków LSR nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji.</p>
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mrocza na lata 2016-2022</p>	<p>W Strategii określono najważniejsze problemy społeczne gminy, a następnie określono cele główne z zakresu: edukacji publicznej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz jakości zamieszkiwania, rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. W Strategii zdefiniowano następujące problemy społeczne w gminie zbieżne z zawartymi w Programie Rewitalizacji: bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, starzenie się społeczeństwa.</p>

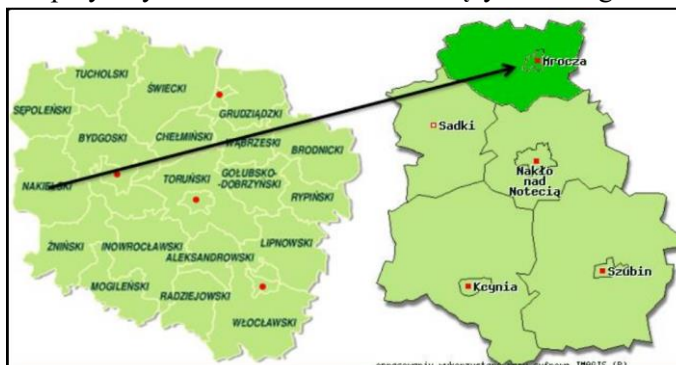
2 PROSZCZONA DIAGNOZA GMINY POD KĄTEM WYSTĘPOWANIA STANU KRYZYSOWEGO Z WNIOSKAMI

2.1 Położenie geograficzne

W układzie administracyjnym gmina Mrocza położona jest w województwie kujawsko-pomorskim, w północnej części powiatu nakielskiego. Powierzchnia gminy wynosi 150,71 km², co stanowi 13,45 % powierzchni powiatu. Około 15% powierzchni gminy stanowią lasy.

Gęstość zaludnienia wynosi 60,3 osób / km², podczas gdy w całym powiecie nakielskim wynosi ona 77,50 osób/km².

Gmina Mrocza leży na południowo-wschodnim krańcu Pojezierza Południowo-pomorskiego, na Pojezierzu Krajeńskim, w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie nakielskim. Sąsiaduje z gminami: Więcbork, Sośno (powiat sępoleński), Sicienko (powiat bydgoski ziemski), Nakło nad Notecią, Sadki (powiat nakielski) oraz Łobżenica (powiat pilski - woj. wielkopolskie). Zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą województwa kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego. Gmina Mrocza usytuowana jest na terenie równinnym, Wody lądowe zajmują powierzchnię 5,01 km², co stanowi ok. 3,3 % powierzchni gminy. Na terenie gminy znajduje się Rezerwat przyrody Jezioro Wieleckie chroniący rzadkie gatunki ptaków.

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Rys. 2 Położenie gminy Mrocza na tle województwa kujawsko - pomorskiego oraz powiatu nakielskiego
Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Mrocza

2.2 Podział administracyjny

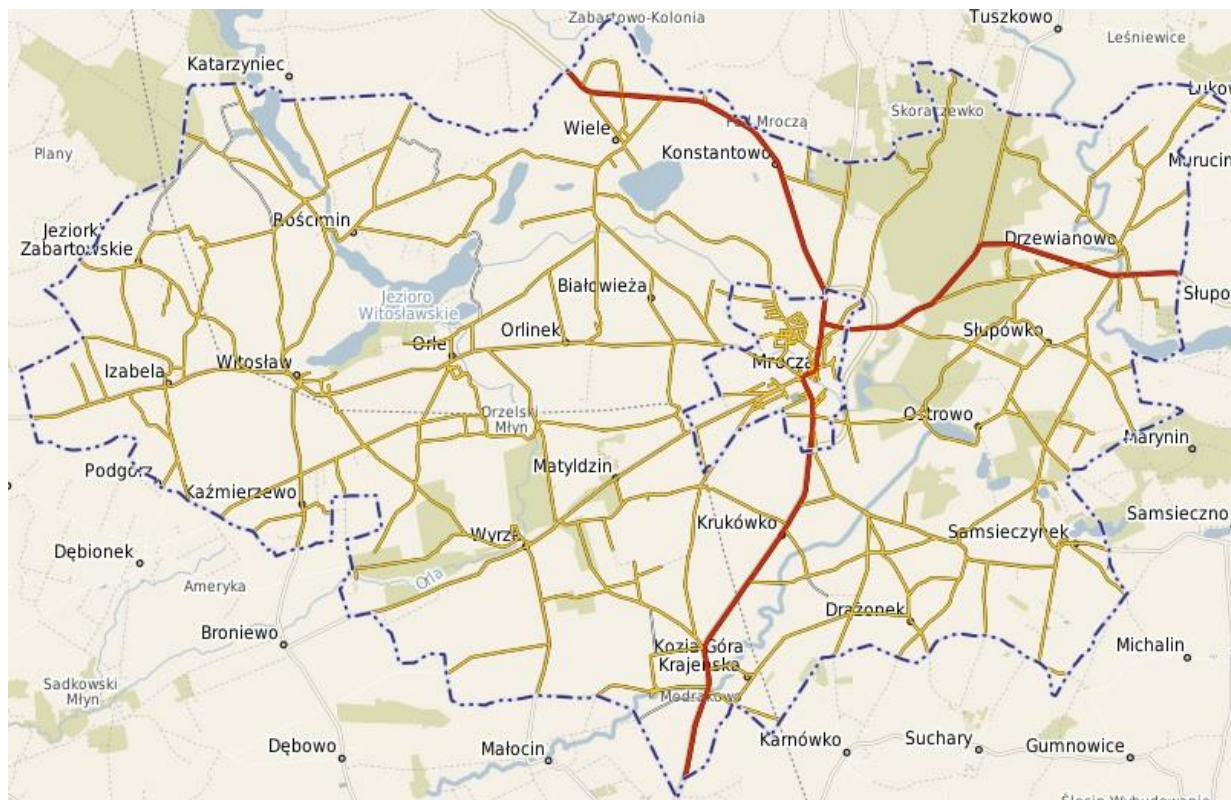
W skład Miasta i Gminy Mrocza wchodzi miasto Mrocza oraz 29 miejscowości. Gmina podzielona jest na jednostki pomocnicze którymi są: 15 sołectw oraz 3 osiedla. Jednostki pomocnicze funkcjonują w oparciu o statuty przyjęte uchwałami Rady Miejskiej w Mroczy. Na terenach wiejskich obszar części sołectw pokrywa się z obszarem wsi o tych samych nazwach, natomiast w większości przypadków, w sołectwo wchodzi więcej niż jedna wieś. Podział gminy na jednostki pomocnicze przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 1 Podział gminy na jednostki pomocnicze

lp	Nazwa obszaru		Powierzchnia		Ludność	
	Miasto / sołectwo	Osiedle / miejscowość	Powierzchnia miasta / sołectwa [ha]	% powierzchni gminy	Liczba ludności Miasta / Sołectwa [os.]	% ludności gminy
1	Mrocza	Os. Jedyńka	268,00	1,78%	1590	17,32%
2		Os. Stare Miasto	98,50	0,65%	1455	15,85%
3		Os. Młodych	133,50	0,89%	1248	13,59%
4	Białowieża	Białowieża	829,00	5,50%	279	3,04%
5		Jadwigowo				
6		Orlinek				
7	Drażno	Drażno	819,00	5,43%	360	3,92%
8		Drażonek				
9	Drzewianowo	Drzewianowo	890,00	5,91%	315	3,43%
10	Izabela	Izabela	789,00	5,24%	167	1,82%
11		Podgórz				
12		Zdrogowo				
13	Jeziorki Zabartowskie	Jeziorki Zabartowskie	482,00	3,20%	188	2,05%
14		Rajgród				
15	Kosowo	Kosowo	881,00	5,85%	474	5,16%
16		Kozia Góra Krajeńska				
17		Modrakowo				
18	Krukówko	Krukówko	649,00	4,31%	225	2,45%
19	Kaźmierzewo	Kaźmierzewo	604,00	4,01%	160	1,74%
20		Orzelski Młyn				
21	Matyldzin	Matyldzin	497,00	3,30%	277	3,02%
22	Ostrowo	Ostrowo	1234,00	8,19%	383	4,17%
23		Chwałka				
24		Słupówko				
25	Rościmin	Rościmin	1039,00	6,89%	244	2,66%
26	Samsiecznynek	Samsiecznynek	382,00	2,53%	204	2,22%
27	Wiele	Wiele	2757,00	18,29%	498	5,42%
28		Dąbrowice				
29		Konstantowo				
30	Witosław	Witosław	1634,00	10,84%	745	8,12%
31		Orle				
32	Wyrza	Wyrza	1085,00	7,20%	368	4,01%
GMINA MROCZA			15071,00	100,00%	9180	100,00%

Źródło: Urząd Miasta i Gminy wg stanu na dzień 30.06.2017

Do celów niniejszego opracowania przyjęto jednostki strukturalne odpowiadające sołectwom na terenach wiejskich oraz osiedlom na terenie miasta Mrocza.

Rys. 3 Ogólne położenie gminy Mrocza

Źródło: www.mrocza.e-mapa.net

2.3 Sfera społeczna

Główny Urząd Statystyczny za ludność w wieku przedprodukcyjnym uznaje kobiety i mężczyzn do 17 roku życia. Za ludność w wieku produkcyjnym dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, zaś dla kobiet 18-59 lat. Ludność w wieku poprodukcyjnym to kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej. Według danych GUS w 2016 roku Gminę Mrocza zamieszkiwało 9 282 osób, co stanowiło 0,45% populacji województwa kujawsko-pomorskiego oraz 10,70% powiatu nakielskiego.

Tab. 2 Struktura ludności Miasta i Gminy Mrocza na tle powiatu i regionu

LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE MROCZA na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego							
Gmina Mrocza	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem, z tego:	9 309	9 341	9 322	9 322	9 317	9 309	9 282
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 172	2 139	2 093	2 031	1 985	1 991	1 939
Ludność w wieku produkcyjnym	5 992	5 988	5 976	5 995	5 982	5 927	5 878
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 145	1 214	1 253	1 296	1 350	1 391	1 465
Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	12,30%	13,00%	13,44%	13,90%	14,49%	14,94%	15,78%
Powiat nakielski	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem, z tego:	86 881	86 966	86 839	86 969	86 936	86 841	86 774
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	18 789	18 411	18 074	17 811	17 518	17 296	17 146
Ludność w wieku produkcyjnym	56 311	56 243	55 926	55 878	55 541	55 154	54 624
Ludność w wieku poprodukcyjnym	11 781	12 312	12 839	13 280	13 877	14 391	15 004
Ludność w wieku poprodukcyjnym	13,56%	14,16%	14,78%	15,27%	15,96%	16,57%	17,29%

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

w ludności ogółem							
Województwo kujawsko-pomorskie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem, z tego:	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	2 086 210	2 083 927
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	406 742	399 592	393 346	387 933	383 177	378 825	376 479
Ludność w wieku produkcyjnym	1 356 942	1 351 459	1 343 978	1 333 169	1 321 955	1 309 091	1 295 789
Ludność w wieku poprodukcyjnym	335 027	347 319	359 080	371 462	384 860	398 294	411 659
Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	15,96%	16,55%	17,13%	17,75%	18,41%	19,09%	19,75%

Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Podobnie jak w całym województwie kujawsko-pomorskim, w ostatnich latach notuje się w Mieście i Gminie Mrocza istotny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o procesie starzenia się ludności gminy. Jest to jednak ponadlokalny trend, a udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w gminie na przestrzeni lat 2010-2016 jest istotnie niższy niż w całym regionie w każdym roku z badanego okresu.

Mimo lepszych- niższych wartości wskaźników niż wartość średnia w powiecie oraz w województwie, problem starzenia się społeczeństwa jest jednak szczególnie widoczny (znacznie przekraczający średnią powiatową) w niektórych sołectwach gminy Mrocza.

Poziom bezrobocie w Mieście i Gminie Mrocza jest zdecydowanie wyższy, niż notowany w skali całego województwa, jak i w odniesieniu wyłącznie do powiatu. Na koniec 2016 roku udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł **aż 10,2%**, podczas gdy dla całego województwa kujawsko-pomorskiego wskaźnik ten wyniósł **7,6%**, a w całym powiecie nakielskim wskaźnik ten był istotnie niższy niż w Mieście i Gminie Mrocza i wynosił **8,1%**. Mimo notowanego od 2012 roku spadku ilości osób bezrobotnych oraz wartości wskaźnika udziału bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Mrocza, bezrobocie stanowi w gminie bardzo istotny problem.

Tab. 3 Struktura bezrobocia w gminie Mrocza na tle regionu.

SYTUACJA NA RYNKU PRACY W GMINIE MROCZA na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego							
Gmina Mrocza	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość bezrobotnych ogółem	860	838	921	869	763	654	598
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym%	14,4	14,0	15,4	14,5	12,8	11,0	10,2
Powiat nakielski	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość bezrobotnych ogółem	6 454	6 370	6 655	6 703	5 873	4 872	4 406
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym%	11,5	11,3	11,9	12,0	10,6	8,8	8,1
Województwo kujawsko-pomorskie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość bezrobotnych ogółem	139 401	139 622	148 839	150 145	127 111	107 255	98 522
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	10,3	10,3	11,1	11,3	9,6	8,2	7,6

Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Charakterystycznym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców Miasta i Gminy jest skala świadczonej im pomocy społecznej. Jednostką organizacyjną świadczącej usługi w zakresie pomocy społecznej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb i stara się umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej, to gospodarstwa, które otrzymały pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. nr 175 z późn. zm.). Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w ustawie. W przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe.

Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc materialną lub w formie usług bez względu na to kto i jakie świadczenia otrzymał.

Tab. 4 Wskaźniki Samowystarczalności ekonomicznej ludności na tle regionu

WSKAŹNIKI SAMOWYSTARCZALNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI W MIEŚCIE i GMINIE MROCZA na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego						
Wskaźnik	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Miasto i Gmina Mrocza						
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem [os.]	1 302	1 379	1 548	1 402	1 250	1 225
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej [%]	14,0	14,8	16,6	15,1	13,4	13,2
Powiat nakielski						
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem [os.]	10 418	10 458	11 118	10 383	9 794	9 060
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej [%]	12,0	12,0	12,8	11,9	11,3	10,4
Województwo kujawsko-pomorskie						
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem [os.]	228 396	230 723	240 362	220 370	201 580	183 974
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej [%]	10,9	11,0	11,5	10,5	9,7	8,8

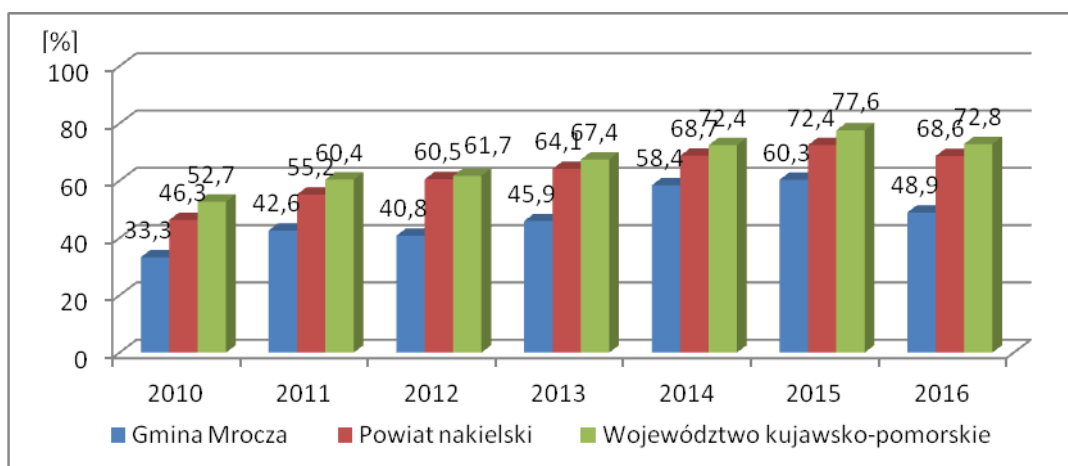
Zródło: www.bdl.gov.pl

W Mieście i Gminie Mrocza odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest wyższy niż w powiecie nakielskim oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Zauważa się ponadto znaczną liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz osób do 17 roku życia wśród osób korzystających z pomocy społecznej. Pomimo tego, że odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej od 2013 roku stopniowo spada, w porównaniu z powiatem i województwem odsetek nadal jest znaczny. W 2016 roku 13,2% mieszkańców gminy skorzystało ze świadczenia z pomocy społecznej. Dla porównania w powiecie nakielskim ze świadczeń z pomocy społecznej w tym czasie skorzystało 10,4%, a w województwie kujawsko-pomorskim 8,8%.

System oświatowy w Mieście i Gminie Mrocza tworzą następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczy wraz z oddziałami przedszkolnymi
- Szkoła Podstawowa im. A. Mickiewicza w Witosławiu wraz z oddziałami przedszkolnymi
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kosowie
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy
- Przedszkole Miejskie w Mroczy

System edukacyjny tworzą również miejsca wychowania przedszkolnego. Poziom wychowania przedszkolnego w Gminie Mrocza na tle regionu przedstawia poniższy wykres.

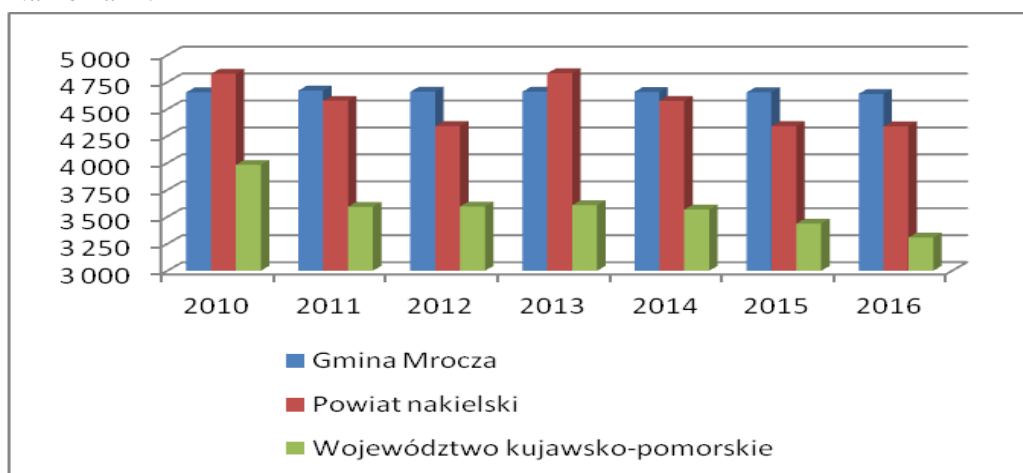

Rys.1 Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w % Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

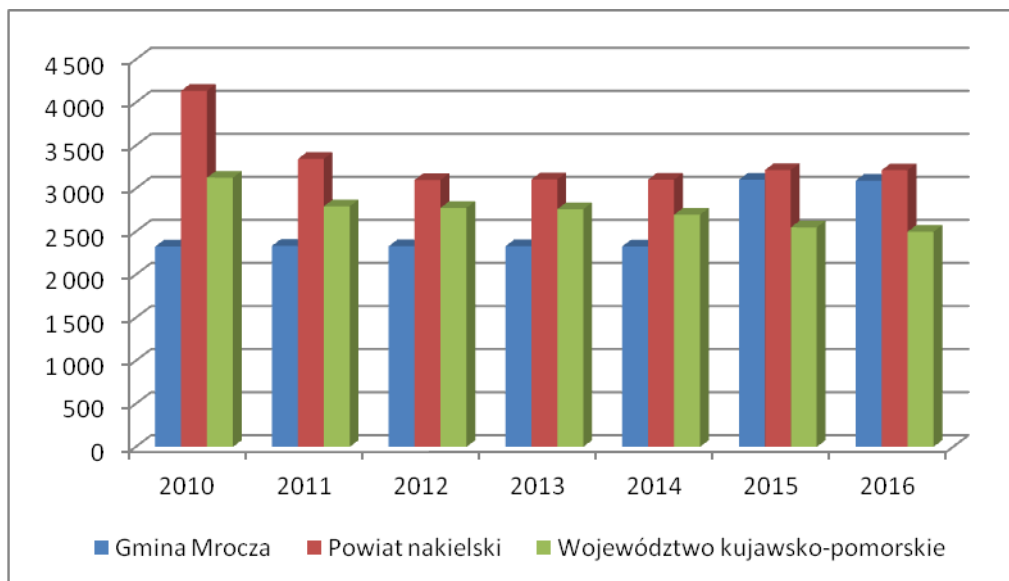
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Mrocza jest znacznie niższy niż w powiecie, jak i województwie. Ponadto wskaźnik w Gminie zanotował gwałtowny spadek z 60,3% w roku 2015 do 48,9% w roku 2016. Na tle powiatu i regionu natężenie spadku jest znaczne, co świadczy o niskiej atrakcyjności wychowania przedszkolnego w kontekście alternatywnych rozwiązań (np. rezygnacji z pracy i pozostania z dziećmi w domu). Mieszkańcy zwracają także uwagę na brak żłobka dla najmłodszych dzieci, co ogranicza możliwości wyboru młodym rodzicom związane z np. powrotem na lokalny rynek pracy. Brak jest także oferty dla młodych mieszkańców (małżeństw), których należy zatrzymać i związać z Mroczą.

Realizację zadań z zakresu kultury sprawuje Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy, który działa od 1974 r. Zadania w zakresie sportu realizuje Miejsko - Gminny Ludowy Klub Sportowy "TARPAN" Mrocza oraz działający od listopada 2003r. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "Feniks" Działalność „TARPAN” koncentruje się głównie na sekcjach: piłki nożnej: seniorzy (A klasa) oraz juniorzy, podnoszenia ciężarów, piłki koszykowej, tenisa stołowego. Obecnie Klub ma około 100 podopiecznych w różnych przedziałach wiekowych.

W zakresie dostępu do ochrony zdrowia w obrębie Miasta i Gminy funkcjonują trzy przychodnie zdrowia – NZOZ. W opinii mieszkańców brakuje jednak opieki stomatologicznej (bezpłatnej) realizowanej w ramach kontraktu z NFZ. Aktualnie istnieje dostęp jedynie do płatnej opieki stomatologicznej. W gminie funkcjonują 2 apteki. Gmina realizuje również Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Rys. 2 Ilość mieszkańców na jedną aptekę/punkt apteczny Źródło: www.bdl.stat.gov.

Rys. 3 Ilość mieszkańców na 1 przychodnię zdrowia
Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Dostęp do placówek służby zdrowia mierzony ilością mieszkańców na aptekę/przychodnię jest znacząco bardziej utrudniony w stosunku do średniej wojewódzkiej i nieznacznie gorszy jak średnio dla powiatu. W 2016 roku na 1 aptekę w Gminie przypadało 4641 mieszkańców, w powiecie 4339 mieszkańców, zaś w województwie 3308 osób. Ilość mieszkańców na 1 przychodnię zdrowia w Gminie w 2016 roku (3094) była niższa niż w powiecie (3214), ale wyższa niż w województwie (2499). Zarówno obydwa wskaźniki notują nieznaczny trend spadkowy. Dane wskazują, że dostęp do aptek i przychodni w Gminie staje się coraz lepszy.

Zadania bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Miasta i Gminy Mrocza realizowane są przez Komendę Powiatową Policji w Nakle n/Notecią. Na terenie Mroczy funkcjonuje posterunek Policji. W Mieście i Gminie Mrocza działa 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tab. 5 Przestępstwa kryminalne w gminie Mrocza na tle regionu

PRZESTĘPSTWA KRYMINALNE W GMINIE MROCZA na tle regionu				
Wyszczególnienie	jm.	Lata		
		2014	2015	2016
Gmina Mrocza				
Przestępstwa kryminalne	szt.	110	136	80
Powiat nakielski				
Przestępstwa kryminalne	szt.	1154	1078	866
Województwo kujawsko-pomorskie				
Przestępstwa kryminalne	szt.	28668	25442	23732

Źródło: Komisariat Policji w Mroczy/www.bdl.stat.gov.pl

Poziom przestępczości w Gminie Mrocza nie stanowi zasadniczego problemu społecznego. W 2014 roku przestępczość w Gminie Mrocza stanowiła zaledwie 0,38 % ogółu popełnionych przestępstw kryminalnych w całym województwie kujawsko-pomorskim i jednocześnie 9,53% przestępstw kryminalnych popełnionych w powiecie nakielskim. W 2015 roku odsetek popełnionych przestępstw kryminalnych w Gminie Mrocza wzrósł do 0,53 % ogółu popełnionych przestępstw kryminalnych w województwie kujawsko-pomorskim oraz do 12,62% ogółu przestępstw kryminalnych

popelnionych w powiecie nakielskim. W 2016 roku ilość popelnionych przestępstw kryminalnych w gminie Mrocza, powiecie nakielskim, jak i województwie kujawsko-pomorskim spadła. W Gminie Mrocza dopuszczono się 0,34% ogółu przestępstw kryminalnych popelnionych w województwie kujawsko-pomorskim, co jednocześnie stanowiło 3,65% popelnionych przestępstw kryminalnych w powiecie nakielskim. Wśród mieszkańców zwraca się uwagę na niedostateczny monitoring w miejscach strategicznych w gminie. Pomimo iż przestępczość nie stanowi zasadniczego problemu społecznego doinstalowanie kamer spowodowałoby wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz zapobieżenie dewastacji infrastruktury gminnej.

Mieszkańcy wskazują również na brak w budżecie Gminy Funduszu obywatelskiego w Osiedlach, a także Rady Seniorów. Przyczyniłoby się to do zaktywizowania społecznego mieszkańców Osiedli m.in. do decydowania o realizacji lokalnych inwestycji oraz aktywizacji osób starszych w działalności samorządowej.

2.4 Sfera gospodarcza

Korzystne warunki glebowe, dobre warunki wodne i klimatyczne sprawiają, że gospodarka rolna gminy jest ciągle jej dominującą gałęzią. W dalszym ciągu w strukturze własności dominują gospodarstwa indywidualne o zróżnicowanym obszarze i potencjale rozwojowym. Umiarkowany klimat i łagodna rzeźba terenu sprzyjają zarówno uprawom roślinnym, jak i hodowli zwierząt. W uprawach polowych dominują zboża. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla trzody chlewnej, dzięki temu gmina odrywa duże znaczenie w produkcji żywności na terenie województwa. Ze względu na dobry stan środowiska, obszar ma predyspozycje do rozwoju rolnictwa, w tym produkcji żywności ekologicznej. Przemawia również za tym dobry stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu.

Na koniec 2016 r. na terenie Miasta i Gminy Mrocza działały łącznie 492 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, co stanowi 5,3 na 100 mieszkańców. Jest to podobny udział jak w całym powiecie nakielskim.

Tab. 6 Przedsiębiorczość w gminie Mrocza na tle Regionu

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W GMINIE MROCZA na tle regionu							
Dane dla lat:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Mrocza							
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	511	471	461	472	481	483	492
Nowo zarejestrowane (NZ) osoby fizyczne pr. dz. g.	65	44	55	54	47	58	52
Osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	55	50	49	51	52	52	53
NZ osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	8	8	7	9	9	8	
Powiat nakielski							
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	4 733	4 644	4 597	4 647	4 693	4 668	4 603
NZ osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	679	624	528	556	530	536	463
Osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	54	53	53	53	54	54	53
NZ osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	6	6	6	7	7	6	
Województwo kujawsko-pomorskie							
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	142 934	140 162	141 365	143 173	142 201	141 983	140 939
NZ osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	17 448	16 409	14 865	16 382	14 698	14 760	13 628
Osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	68	67	67	68	68	68	68
NZ osoby fizyczne prowadzące dz. g./1000 ludności	10	9	9	9	9	9	

Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

2.5 Sfera środowiskowa

Większość obszaru gminy zajmują użytki rolne, natomiast lasy pokrywają niespełna 16% jej powierzchni. Na terenie gminy występują formy ochrony przyrody: park krajobrazowy, pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne. Najbardziej interesująca pod względem przyrodniczym północna część gminy, sięgająca aż po granice miasta, wchodzi w skład *Krajeńskiego Parku Krajobrazowego*. Znajduje się tu również Jezioro Wieleckie, zbiornik typu wytopiskowego, który wraz z terenem przyległym objęty jest ochroną rezerwatową na obszarze 102,76 ha pod nazwą „*Jezioro Wieleckie*“. Ten utworzony w 2000 roku rezerwat jest siedliskiem wielu gatunków roślin chronionych i ostoją 140 gatunków ptaków. Znajduje się tu 21 jezior o powierzchni powyżej 1 ha i 150 jezior mniejszych. Mieszkańcy wskazują na brak kąpielisk nad jeziorami znajdującymi się na terenie Gminy, nad którymi mieszkańcy całymi rodzinami mogliby spędzać aktywnie czas i wypoczywać w porze letniej na świeżym powietrzu.

Z cieków wymienić trzeba Rokitkę, Orłę i Krówkę, a także Kanał Orla łączący dwa pierwsze oraz liczne rowy melioracyjne (120 km) w obrębie użytków łąkowych. W części północnej gminy, leżącej na obszarze Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, znajduje się największy kompleks leśny z mieszanym drzewostanem. Na terenie Miasta i Gminy Mrocza znajduje się 18 pomników przyrody oraz 24 użytki ekologiczne. Występują tu także *Parki wiejskie* zwane również parkami podworskimi znajdują się w miejscowościach: Drążno, Drążonek, Izabela, Jadwigowo, Kosowo, Krukówko, Modrakowo, Orle, Samsiecznynek i Wyrza oraz park podworski w Mroczy i Witosławiu. Zajmują one obszary pokryte drzewostanem, ukształtowane w ogrody, posiadają wartość historyczną, przestrzennie – kompozycyjną i przyrodniczą wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze.

2.6 Sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz techniczna

2.6.1 Dostęp do podstawowych mediów

W Mieście i Gminie Mrocza stopień zwodociągowania na koniec 2016 roku wynosił 96,6%, co na tle zarówno obszarów wiejskich województwa i powiatu stanowi wynik zadawalający. Poziom skanalizowania gminy wyniósł na koniec 2016 roku 64,1%. Na tle województwa (69,9%) jest to wynik gorszy, natomiast na tle powiatu (52,8%) jest to wskaźnik wyróżniający.

Tab. 7 Dostępność sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na tle regionu

STOPIEŃ DOSTĘPNOŚCI SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACJI SANITARNEJ W GMINIE MROCZA na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego								
Dane dla kolejnych lat:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	Woj. kujawsko-pomorskie	64,3	65,2	65,6	66,1	69,1	69,6	69,9
	Powiat nakielski	45,5	46,6	47	48,3	51,5	52,4	52,8
	Gmina Mrocza	45,1	46,3	47,1	49,4	61,6	62,0	64,1
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	Woj. kujawsko-pomorskie	90,8	90,9	91,1	91,2	95,2	95,2	95,3
	Powiat nakielski	86,9	87,1	87,3	87,3	93,3	93,6	93,7
	Gmina Mrocza	85,6	85,6	85,8	86	96,5	96,5	96,6

Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Na terenie Gminy Mrocza nie zlokalizowano dystrybucyjnego gazociągu wysokiego ciśnienia, który mógłby stanowić źródło zasilania w gaz ziemny przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego.

W związku z faktem, że obecnie Gmina nie jest zgazyfikowana, mieszkańcy korzystają z węgla, oleju opałowego oraz drewna. Z uwagi na powyższe analogiczna sytuacja występuje w zakresie ogrzewania domów jednorodzinnych i gospodarstw rolnych. Zupełnie inna sytuacja ma natomiast miejsce w zakresie zaopatrzenia odbiorców gazu propan – butan dla potrzeb bytowych związanych z energią potrzebną dla celów przygotowywania posiłków.

W tym przypadku, głównie z uwagi na brak na terenie Gminy sieci gazowej, występuje w zamian dystrybucja gazu propan - butan w butlach 11 kg, realizowana przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

System ciepłowniczy na terenie Gminy Mrocza jest w większości zdecentralizowany. Sieć ciepłownicza występuje jedynie w Mroczy na ulicach: Piotra, Postępu, Łąkowej i Placu Wolności. Niniejszą siecią zarządza podmiot - Zakład Gospodarki Komunalnej w Mroczy Sp. z o. o.

Budownictwo jednorodzinne zasadniczo ogrzewane jest paleniskami piecowymi lub z indywidualnych kotłowni, a źródło ciepła stanowią głównie paliwa stałe tj. węgiel, koks itd.

W przyszłej perspektywie nie przewidziano utworzenia na terenie Gminy systemów ciepłowniczych. Rozwój energetyki ciepłej opierać się będzie w dalszym ciągu na bazie lokalnych, indywidualnych urządzeń grzewczych. Istotne zmiany jakościowe powinny uwzględniać stopniowe odchodzenie od paliw stałych na rzecz paliw czystych dla środowiska, takich jak paliwa płynne, gazowe i energia elektryczna oraz termomodernizację budynków w celu ograniczenia strat ciepła i poprawy efektywności energetycznej.

W większości budynków mieszkalnych funkcjonują urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do spalania, o sprawności wynoszącej ok. 50 %. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel oraz biomasę (drewno lub trociny).

2.6.2 Infrastruktura drogowa

Sieć drogową Miasta i Gminy Mrocza tworzą:

- drogi wojewódzkie o łącznej długości 21,69 km o nawierzchni bitumicznej:
 - ✓ nr 241 relacji Tuchola - Rogoźno przez miejscowości Kosowo oraz Zabartowo;
 - ✓ nr 243 relacji Mrocza – Koronowo przez Mrocze oraz Drzewianowo.

Drogi wojewódzkie zarządzane są przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, dla którego organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Kujawsko- Pomorskiego.

- drogi powiatowe o łącznej długości 67,629 km (o nawierzchni bitumicznej 32,924 km, o nawierzchni gruntowej i bitumicznej 28,622 km; natomiast o nawierzchni gruntowej i brukowej 6,083 km). Na drogach powiatowych na terenie Miasta i Gminy znajdują się 4 mosty, a gęstość tych dróg w km/km² powierzchni wynosi 0,45. Drogi powiatowe zarządzane są przez Starostę Powiatowego z siedzibą w Nakle n/Notecią za pośrednictwem Rejonu Dróg Powiatowych w Nakle n/Notecią.
- drogi miejsko - gminne stanowią łączną długość 142,730 km, w tym na terenie Gminy 129,684 km, a w mieście 13,046 km. Ogólnie drogi miejsko - gminne oznaczają się zróżnicowanym standardem i stanem technicznym. W Mieście i Gminie spotkać można również drogi o nawierzchni brukowej 5,525 km (4,3%). Na drogach lokalnych znajduje się 12 mostów i jedna kładka dla pieszych. Ogólnie gęstość dróg lokalnych w Mieście wynosi 3,3 km/km² powierzchni, a w Mieście i Gminie zaledwie 0,9 km/km².

System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego, w tym ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich.

W ostatnich latach istotnie wzrosła dostępność pojazdów, praktycznie dla każdej grupy społecznej. Wynika to nie tylko z poprawy stopy życiowej w Polsce, ale także możliwości zakupu

tanich, używanych pojazdów z zagranicy, których stan techniczny niejednokrotnie pozostawia wiele do życzenia. W związku z tym, praktycznie każda rodzina posiada już co najmniej jeden samochód. Jednocześnie w ostatnich latach spadł wskaźnik osób podróżujących jednym samochodem, co wiąże się nie tylko ze wzrostem kosztów podróży, ale i wyższą emisją zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych. Do zmiany tej niekorzystnej sytuacji, zwłaszcza z punktu widzenia środowiska naturalnego, mogą przyczynić się wzrastające ceny paliw, które najprawdopodobniej zmuszą część społeczeństwa do zmiany nawyków na bardziej ekonomiczne.

W Mieście i Gminie Mrocza brakuje ścieżek rowerowych, których funkcje w zakresie komunikacji wewnętrznej, rekreacji a przede wszystkim bezpieczeństwa w ruchu drogowym są coraz powszechniej doceniane w skali całego kraju.

Mieszkańcy wskazują na trudności i brak połączeń komunikacji publicznej pomiędzy Mroczą, a miejscowościami Sołectw. Mieszkańcy gminy, którzy nie posiadają własnych samochodów (zazwyczaj starsze osoby) mając ograniczoną dostępność komunikacyjną czują się odizolowane i odrzucone oraz pozostawione bez opieki i możliwości kontaktu z Miastem.

Tab. 8 Elementy sfery funkcjonalno-przestrzennej – ścieżki rowerowe na tle regionu

SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA - ścieżki rowerowe							
Wyszczególnienie	j.m.	Lata					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Mrocza							
Długość ścieżek rowerowych	Km	0,00	0,00	0,00	4,10	4,10	4,10
Długość ścieżek rowerowych/1 mieszkańca	m/os	0,00	0,00	0,00	0,44	0,44	0,44
Powiat nakielski							
Długość ścieżek rowerowych	Km	0,90	0,00	0,90	5,00	5,70	10,80
Długość ścieżek rowerowych/1 mieszkańca	m/os	0,01	0,00	0,01	0,06	0,07	0,12
Województwo kujawsko-pomorskie							
Długość ścieżek rowerowych	Km	453,60	499,20	573,80	771,30	904,20	933,10
Długość ścieżek rowerowych/1 mieszkańca	m/os	0,22	0,24	0,27	0,37	0,43	0,45

Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

W 2016 roku w Gminie Mrocza zanotowano 4,1 km ścieżek rowerowych, niezmiennie od roku 2014. Stanowi to niecałe pół metra ścieżki rowerowej przypadające na 1 mieszkańca. Na tle powiatu długość ścieżek rowerowych przypadająca na mieszkańca wypada korzystnie, w powiecie jest to zaledwie 0,1 metra. W województwie kujawsko-pomorskim jest ona bardzo zbliżona do wartości w gminie. W opinii mieszkańców zbliżona do wartości wojewódzkiej długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie zaspokaja obecnie potrzeb mieszkańców. Wskazują na połączenie w przyszłości Mroczy ścieżkami rowerowymi z Wyrzą (poprzez Matyldzin), Witosławiem, Rościminem, Nakłem nad Not., Więcborkiem, Prosperowem oraz Koronowem, co doprowadzi do aktywizacji sportowej wszystkich mieszkańców oraz spadkiem zanieczyszczenia powietrza, związanym z rzadszym używaniem pojazdów mechanicznych.

2.6.3 Przestrzeń zdegradowana

Miasto i Gmina Mrocza posiada bogatą historię oraz obiekty i obszary silnie związane ze zmianami historyczno-społecznymi jakie zachodziły w regionie. Na obszarze gminy zidentyfikowano następujące przestrzenie, które straciły obecnie swoje pierwotne znaczenie i można je zakwalifikować jako przestrzenie zdegradowane:

- miejscowość Witosław, sołectwo Witosław – gorzelnia z 1872 roku wraz z terenem przyległym, powierzchnia 2,66 ha – obszar przemysłowy

- miejscowość Orle, sołectwo Witosław – rządcówka z 1820 roku – spichlerz, kościół i budynek mieszkalny wraz z terenem przyległym (dawny folwark), powierzchnia 4 ha – były obszar działalności rolniczej,
- miejscowość Orzelski Młyn, sołectwo Kaźmierzewo – młyn wodny z XVIII wieku, powierzchnia 0,05 ha – obszar działalności przemysłowej,
- Mrocza, Osiedle „Jedynka” – budynek byłego dworca PKP, powierzchnia 0,37 ha – obszar działalności transportowej
- Mrocza, Osiedle „Stare Miasto” – baza po byłym PGR, powierzchnia 2 ha, - obszar działalności rolniczej

Ponadto na terenie miasta Mrocza znajduje się obiekt wraz z terenem przyległym, który należy zaliczyć do przestrzeni zdegradowanej na drodze wyjątku zgodnie z definicją: „W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących ideę i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.”

Tym obiektem jest budynek wraz z przyległym placem MGOPS w Mroczy, znajdujący się na działce nr 370/19 o powierzchni 0,36 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie bazy po byłym PGR. Obiekt pełnił pierwotnie funkcję administracyjną dla dawnego PGR, a obecnie po przejęciu przez Miasto i Gminę Mrocza jest wykorzystywany na potrzeby MGOPS. Szczegółowa podstawa zaliczenia obiektu do przestrzeni zdegradowanej znajduje się w 5.1.2 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.

2.7 Wnioski

Uproszczona diagnoza Gminy Mrocza dowodzi, że na terenie gminy obserwuje się następujące problemy:

- istotny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ostatnich latach, czyli starzenie się ludności gminy,
- wysokie bezrobocie wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej,
- duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym duża liczba osób niepełnosprawnych i osób do 17 roku życia,
- mała skala przyływu nowo rejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- występowanie przestrzeni zdegradowanych w miejscowościach: Witosław, Orle, Orzelski Młyn, Miasto Mrocza- Osiedle „Jedynka” oraz „Stare Miasto”.

Mieszkańcy w drodze konsultacji społecznych wskazali także, że obecna długość ścieżek rowerowych nie zaspokaja obecnie potrzeb mieszkańców, brak też opieki stomatologicznej (bezpłatnej) realizowanej w ramach kontraktu z NFZ, brak żłobka dla najmłodszych dzieci, brak kąpielisk nad jeziorami znajdującymi się na terenie Gminy, brak w budżecie Gminy Funduszu obywatelskiego w Osiedlach, brak Rady Seniorów, brak monitoringu strategicznych miejsc w Mroczy, trudności i brak połączeń komunikacji publicznej pomiędzy Mroczą, a poszczególnymi miejscowościami w Gminie.

3 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Zgodnie z przyjętymi definicjami: stanu kryzysowego, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazane zostały sfery i negatywne zjawiska, które powinny być podstawą do identyfikacji danego obszaru jako obszaru zdegradowanego, a dalej obszaru rewitalizacji. Powyższe cechy – leżące u podstaw identyfikacji sytuacji problemowych – traktowane są jako ramy interwencji, zgodnie z zasadą, że interwencja powinna być ukierunkowana na likwidację lub ograniczenie sytuacji problemowej.

Ze względu na specyfikę obszarów miejsko - wiejskich oraz dostępność danych niezbędne było więc dostosowanie sposobu wyznaczenia obszaru zdegradowanego do tego typu jednostek osadniczych. Przy doborze wskaźników do analizy wzięto pod uwagę fakt, że na obszarach wiejskich występują tylko wybrane kategorie problemów, określone przy definicji stanu kryzysowego, które mają charakter problemu rozwoju. Ze względu na sposób pozyskiwania i publikowania danych statystycznych, możliwość monitorowania niektórych zagadnień jest dla obszarów wiejskich bardzo ograniczona. Należało uwzględnić fakt, że niektóre spośród aspektów określonych przy definicji stanu kryzysowego jako przyczyny uzasadniające prowadzenie rewitalizacji na obszarach miejsko-wiejskich – nie muszą być zjawiskami patologicznymi, wymagającymi interwencji w kierunku naprawy stanu. Cechą charakterystyczną takich obszarów, ściśle powiązaną z hierarchicznością ośrodków (za którą idzie zależność niektórych obszarów niewyposażonych od sąsiednich ośrodków wyposażonych), jest niedorozwój pewnych aspektów życia społeczno-gospodarczego. Naturalne jest, że obsługa w tym zakresie odbywa się w sąsiednich ośrodkach wyższego rzędu (stąd na przykład nie zawsze na takich obszarach za sytuację niewłaściwą uważa się brak określonych rodzajów usług – nie są one przejawem sytuacji kryzysowej). Ponadto należało także uwzględnić fakt, że na obszarach miejsko – wiejskich – zwłaszcza w skali części gmin, pojedynczych miejscowości lub części miejscowości – w praktyce nie jest możliwe monitorowanie w sposób statystyczny (za pomocą obiektywnych, porównywalnych w czasie i przestrzeni wskaźników) następujących aspektów określonych przy definicji stanu kryzysowego jako przyczyny uzasadniające prowadzenie rewitalizacji: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarach miejsko – wiejskich, jakimi są obszary w obrębie gminy Mrocza odbywać się będzie poprzez wskazanie jednostek wykazujących stan kryzysowy (za obszar zdegradowany uważa się całe sołectwo lub osiedle, w której stwierdzono występowanie stanu kryzysowego). Natomiast wskazanie obszaru rewitalizacji będzie zależne od wybranego celu rewitalizacji. Dla wszystkich jednostek gminy przeprowadzono diagnozę, mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego.

Obszar zdegradowany w Gminie i Mieście Mrocza zgodnie z „Zasadami regionalnymi” został wyznaczony odrębnie dla miasta Mrocza i dla części wiejskiej gminy. Analiza wskaźnikowa poszczególnych sołectw i jednostek w mieście została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach regionalnych”.

3.1 Obszar zdegradowany – miasto

3.1.1 Wyznaczenie diagnozowanych jednostek.

Na terenie Miasta Mrocza funkcjonują jednostki pomocnicze Urzędu Miasta i Gminy Mrocza posiadające swój statut i organy - Osiedla. Miasto Mrocza podzielona jest na 3 osiedla:

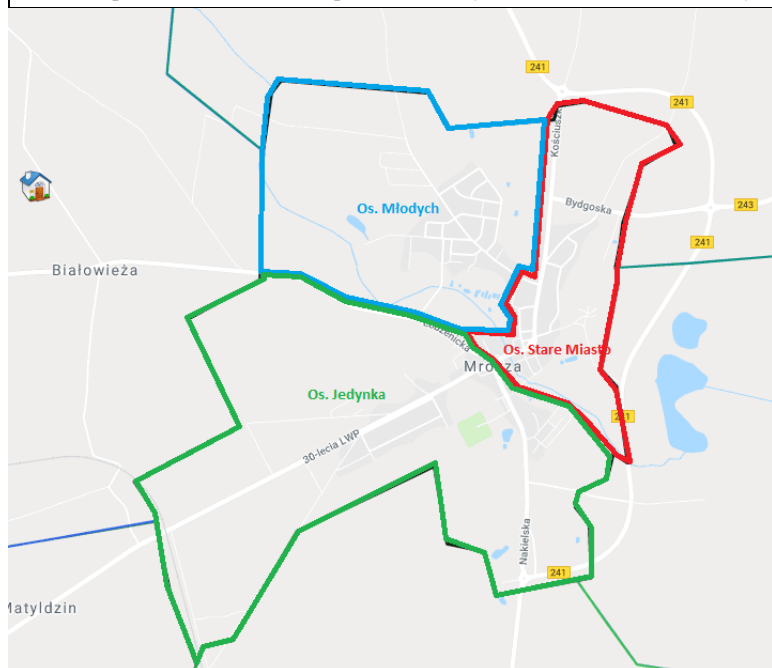
- Osiedle „Stare Miasto”,
- Osiedle „Młodych”,

- Osiedle „Jedynka”

Tab. 9 Podział miasta na jednostki strukturalne

Lp.	obszar	jednostka	Powierzchnia jednostki[ha]	% powierzchni gminy	Liczba ludności [os.]	% ludności gminy
1	Mrocza	Os. Jedynka	268	1,78%	1590	17,32%
2		Os. Stare Miasto	98,5	0,65%	1455	15,85%
3		Os. Młodych	133,5	0,89%	1248	13,59%
MIASTO MROCZA			500	3,32%	4293	46,76%
GMINA MROCZA			15071	100,00%	9180	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Mrocza wg stanu na dzień 30.06.2017

Rys. 4 Podział Miasta na jednostki

3.1.2 Analiza wskaźnikowa.

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do analizy wybrano 4 wskaźniki (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery przestrzenno - funkcjonalnej). Wszystkie 3 jednostki zostały zbadane przy pomocy tych samych kryteriów. Przy analizie użyto wskaźników jak w tabeli poniżej.

Tab. 10 Lista wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego na terenie miejskim)

Sfera	Cechy szczególne sfery	Opis wskaźnika
Społeczna	<i>Zaawansowanie procesu starzenia się ludności</i>	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
	<i>Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych</i>	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
	<i>Zaangażowanie mieszkańców w procesy społeczne</i>	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.
Przestrzenno-funkcjonalna	<i>Sposób użytkowania terenów</i>	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru

Źródło: Opracowanie własne

Przy analizie użyto wskaźnika autorskiego „Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.”. W opinii autorów wskaźnik ten odzwierciedla zaangażowanie mieszkańców danego terenu w życie społeczne i wskazuje czy społeczeństwo jest zintegrowane, czy może występuje zapotrzebowanie na działania mające na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, co w rezultacie przekłada się na wzrost uczestnictwa w życiu społecznym i wzrost świadomości obywatelskiej przekładającej się na uczestnictwo w wyborach.

Za obszar zdegradowany mogą być uznane te jednostki strukturalne, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało poddane ankietyzacji. W czasie ich trwania interesariusze rewitalizacji (tj. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inni użytkownicy danego obszaru) byli włączani w czynne uczestnictwo w procesie wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji.

1. Wskaźnik 1 - Zaawansowanie procesu starzenia się ludności.

Analizie poddano stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, przy założeniu, że przez:

- Ludność w wieku przedprodukcyjnym rozumie się osoby w wieku do 17 lat
- Ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby w wieku 18-65 lat
- Ludność w wieku poprodukcyjnym rozumie się osoby w wieku powyżej 65 lat.

Tab. 11 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem – stan na 30.06.2017 rok

SFERA SPOŁECZNA	Zaawansowany proces starzenia się ludności					Identyfikacja stanu kryzysowego
	Jednostka	Ludność ogółem	z tego osób:			
w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym		
Mrocza Os. Jedyńka	1590	322	1049	219	13,77%	stan kryzysowy
Mrocza Os. Stare Miasto	1455	317	961	177	12,16%	stan kryzysowy
Mrocza Os. Młodych	1248	268	859	121	9,70%	
MIASTO MROCZA	4 293	907	2 869	517	12,04%	
GMINA MROCZA	9 180	1 993	6 104	1 083	11,80%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Mrocza wg stanu na dzień 30.06.2017

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w gminie Mrocza na dzień 30.06.2017 wynosił 11,80%. Wartości wskaźnika wyższe niż średnia dla gminy występują w jednostkach wskazanych w tabeli powyżej jako „**stan kryzysowy**”.

2. Wskaźnik 2 - Samowystarczalność ekonomiczna ludności - pomoc społeczna

Zadania społeczne w zakresie pomocy społecznej mieszkańcom gminy Mrocza realizuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy.

Dla zdiagnozowania problemów społecznych w powyższej sferze oraz wskazania ewentualnych obszarów ubóstwa w Mieście Mrocza przeanalizowano wskaźnik udziału osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Tab. 12 Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej – stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOLECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności			Identyfikacja stanu kryzysowego
	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	
Jednostka	osób		%	
Mrocza Os. Jedyńka	1586	211	13,30%	
Mrocza Os. Stare Miasto	1476	214	14,50%	stan kryzysowy
Mrocza Os. Młodych	1254	82	6,54%	
MIASTO Mrocza	4 316	507	11,75%	
GMINA Mrocza	9 203	1268	13,78%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS wg stanu na dzień 31.12.2016

Udział osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w aktualnej liczbie ludności ogółem dla gminy wynosił na 31.12.2016 **13,78%**. W Mroczy wartości wskaźnika są wyższe od średniej na terenie Osiedla Stare Miasto.

Tab. 13 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności- stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOLECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności
	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
Jednostka	osób
Mrocza Os. Jedyńka	12
Mrocza Os. Stare Miasto	6
Mrocza Os. Młodych	4
MIASTO Mrocza	22
GMINA miejsko-wiejska Mrocza	73

Źródło: Dane z MGOPS wg stanu na dzień 31.12.2016

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej znajdują się osoby korzystające z tej pomocy głównie z powodu ubóstwa oraz z powodu niepełnosprawności. W całej Gminie w 2016 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystały 73 osoby, z czego 22 w samym Mieście Mrocza. Na koniec 2017 roku liczba ta jeszcze wzrosła. Wg danych MGOPS w Mroczy w 2017 roku liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności wzrosła na Osiedlu Stare Miasto do 11, a więc prawie podwoiła się w porównaniu z rokiem wcześniejszym.

Tab. 14 Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną -stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOŁECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności
	Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną
Jednostka	osób
Mrocza Os. Jedyńska	87
Mrocza Os. Stare Miasto	85
Mrocza Os. Młodych	26
MIASTO Mrocza	198
GMINA miejsko-wiejska Mrocza	687

Źródło: Dane z MGOPS wg stanu na dzień 31.12.2016

W mieście Mrocza znajduje się 198 osób w wieku do lat 17 korzystające z pomocy społecznej. Porównywalna ich ilość zamieszkuje Osiedle Jedyńska oraz Osiedle Stare Miasto. Na Osiedlu Młodych dzieci i młodzieży korzystających z pomocy społecznej jest ponad 3 razy mniej niż na Osiedlu Jedyńska czy na Osiedlu Stare Miasto. Wg danych MGOPS na koniec 2017 roku liczba ta wzrosła do 200 osób. Na Osiedlu Stare Miasto wzrosła z 85 w roku 2016 do 88 w roku 2017, co oznacza, że aktualnie najwięcej dzieci i młodzieży do lat 17 korzystającej z pomocy społecznej mieszka właśnie na Osiedlu Stare Miasto. Liczba osób do lat 17 korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta stanowi ponad 30% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej.

3. Wskaźnik 3 – Zaangażowanie w procesy społeczne

Tab. 15 Wskaźnik frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych 2014 r.

SFERA SPOŁECZNA	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.	Identyfikacja stanu kryzysowego
Miejscowość	%	
Mrocza Os. Jedyńska	40,01%	stan kryzysowy
Mrocza Os. Stare Miasto	41,48%	stan kryzysowy
Mrocza Os. Młodych	37,43%	stan kryzysowy
GMINA Mrocza	42,48%	

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Mroczy

Frekwencja wyborcza w wyborach we wszystkich jednostkach na terenie miasta Mrocza była niższa niż na terenie gminy – występuje stan kryzysowy.

4. Wskaźnik nr 4 – przestrzenno-funkcjonalna

Analizie poddano wskaźnik udziału przestrzeni zdegradowanej do ogólnej powierzchni danego obszaru.

Tab. 16 Wskaźnik udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej

L.p.	Nazwa obszaru					
	obszar	jednostka	Powierzchnia ha	Powierzchnia przestrzeni zdegradowanej ha	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru	Identyfikacja stanu kryzysowego
1	Mrocza	Os. Jedyńska	268	0,37	0,138%	stan kryzysowy
2		Os. Stare Miasto	98,5	2,36	2,396%	stan kryzysowy
3		Os. Młodych	133,5	0,00	0,000%	
GMINA MROCZA			15071	9,44	0,063%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Mrocza wg stanu na dzień 30.06.2017

Przestrzeniami zdegradowanymi na terenie Miasta Mrocza są:

- były Dworzec PKP – Os. Jedyńka,
- baza po byłym PGR – Os. Stare Miasto,
- MGOPS (na zasadach włączenia) – Os. Stare Miasto.

Obszarem zdegradowanym jest obszar, w którym co najmniej 2 wskaźniki przyjmują wartość mniej korzystną niż wartość średnia dla gminy, w tym co najmniej jeden wskaźnik jest ze sfery społecznej oraz jeden z poza sfery społecznej.

Tab. 17 Analiza występowania stanu kryzysowego na obszarze Miasta Mrocza

	Jednostka	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
Mrocza	Mrocza Os. Jedyńka	13,77%	13,30%	40,01%	0,138%
	Mrocza Os. Stare Miasto	12,16%	14,50%	41,48%	2,39%
	Mrocza Os. Młodych	9,70%	6,54%	37,43%	0,000%
GMINA MROCZA		11,80%	13,78%	42,48%	0,063%

Obszarem zdegradowanym na terenie miasta Mrocza jest Osiedle Jedyńka oraz Osiedle Stare Miasto.

3.2 Obszar zdegradowany – tereny wiejskie

3.2.1 Wyznaczenie diagnozowanych jednostek.

Na terenie wiejskim Gminy Mrocza funkcjonują jednostki organizacyjne Gminy posiadające swój statut i organy- Sołectwa. Teren podzielony jest na 15 sołectw. Podział znajduje się w tabeli poniżej.

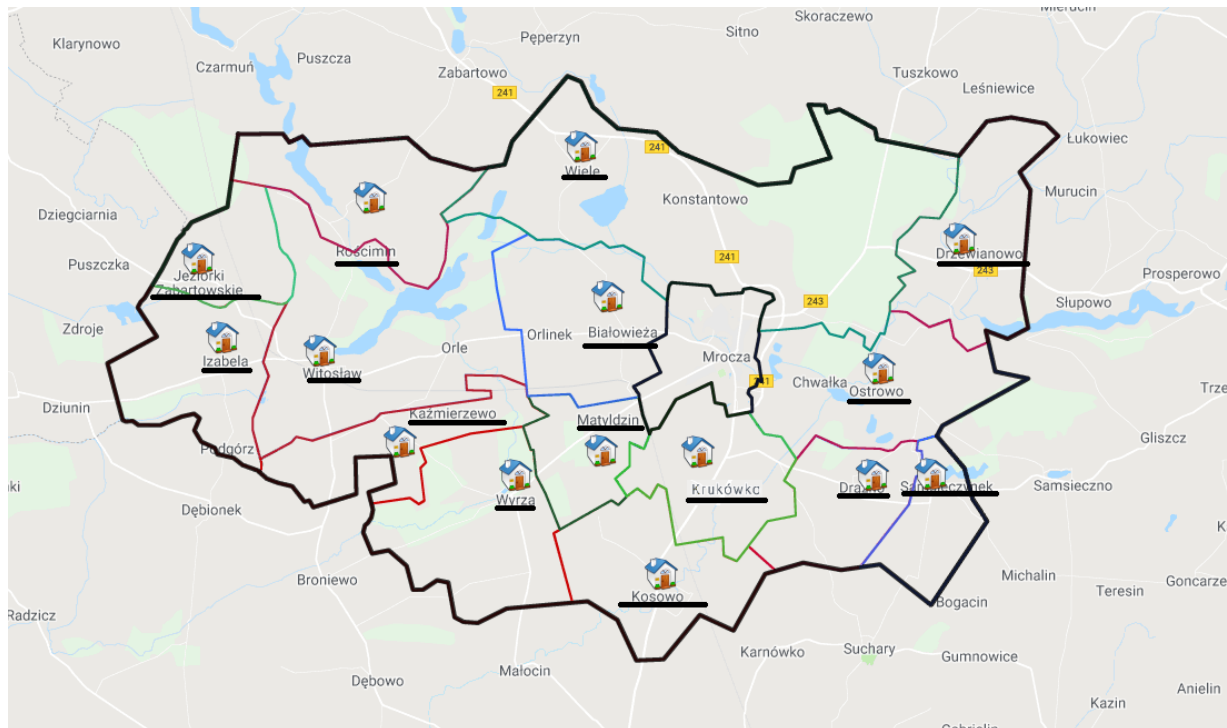
Tab. 18 Podział terenu wiejskiego gminy na jednostki

L.p.	Nazwa obszaru		Powierzchnia sołectwa [ha]	30.06.2017		
	sołectwo	miejsowość		% powierzchni gminy	Liczba ludności sołectwa [os.]	% ludności gminy
1	Białowieża	Białowieża	829	5,50%	279	3,04%
		Jadwigowo				
		Orlinek				
2	Drażno	Drażno	819	5,43%	360	3,92%
		Drażonek				
3	Drzewianowo	Drzewianowo	890	5,91%	315	3,43%
4	Izabela	Izabela	789	5,24%	167	1,82%
		Podgórz				
		Zdrogowo				
5	Jeziorki Zabartowskie	Jeziorki Zabartowskie	482	3,20%	188	2,05%
		Rajgród				
6	Kosowo	Kosowo	881	5,85%	474	5,16%
		Kozia Góra Krajeńska				
		Modrakowo				
7	Krukówko	Krukówko	649	4,31%	225	2,45%
8	Kaźmierzewo	Kaźmierzewo	604	4,01%	160	1,74%
		Orzelski Młyn				
9	Matyldzin	Matyldzin	497	3,30%	277	3,02%
10	Ostrowo	Ostrowo	1234	8,19%	383	4,17%
		Chwałka				
		Słupówko				
11	Rościmin	Rościmin	1039	6,89%	244	2,66%
12	Samsiecznynek	Samsiecznynek	382	2,53%	204	2,22%
13	Wiele	Wiele	2757	18,29%	498	5,42%
		Dąbrowice				
		Konstantowo				

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

14	Witosław	Witosław	1634	10,84%	745	8,12%
		Orle				
15	Wyrza	Wyrza	1085	7,20%	368	4,01%
TERENY WIEJSKIE RAZEM			14571	96,68%	4887	53,24%
GMINA MROCZA			15071	100,00%	9180	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Mrocza wg stanu na dzień 30.06.2017

Rys. 5 Rozmieszczenie jednostek

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do analizy wybrano 4 wskaźniki (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery gospodarczej). Wszystkie jednostki zostały zbadane przy pomocy tych samych kryteriów.

3.2.2 Analiza wskaźnikowa.

Przy analizie użyto wskaźników jak w tabeli poniżej.

Tab. 19 Lista wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego na terenie wiejskim

Sfera	Cechy szczególne sfery	Opis wskaźnika
Społeczna	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
	Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
	Zaangażowanie mieszkańców w procesy społeczne	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.
Gospodarcza	Klimat aktywności gospodarczej	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne

Do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć miejscowości spełniające jednocześnie następujące kryteria:

a) na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na

obszarach wiejskich, jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,

b) na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub gmina może zaproponować inne kryterium reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (negatywne zjawisko), o których mowa przy definicji stanu kryzysowego.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało poddane ankietyzacji. W czasie ich trwania interesariusze rewitalizacji (tj. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inni użytkownicy danego obszaru) byli włączani w czynne uczestnictwo w procesie wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji.

1. Wskaźnik 1 - Zaawansowanie procesu starzenia się ludności.

Analizie poddano stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, przy założeniu, że przez:

- Ludność w wieku przedprodukcyjnym rozumie się osoby w wieku do 17 lat
- Ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby w wieku 18-65 lat
- Ludność w wieku poprodukcyjnym rozumie się osoby w wieku powyżej 65 lat.

Tab. 20 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem – stan na 30.06.2017 rok

SFERA SPOŁECZNA		Zaawansowany proces starzenia się ludności					Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w %	Identyfikacja stanu kryzysowego
		Ludność ogółem	z tego osób:					
Sołectwa			w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym			
1	Białowieża	279	56	180	43	15,41%	stan kryzysowy	
2	Drążno	360	116	220	24	6,67%		
3	Drzewianowo	315	73	223	19	6,03%		
4	Izabela	167	25	124	18	10,78%		
5	Jeziorki Zabartowskie	188	27	128	33	17,55%	stan kryzysowy	
6	Kosowo	474	108	319	47	9,92%		
7	Krukówko	225	51	146	28	12,44%	stan kryzysowy	
8	Kaźmierzewo	160	23	119	18	11,25%		
9	Matyldzin	277	62	174	41	14,80%	stan kryzysowy	
10	Ostrowo	383	109	248	26	6,79%		
11	Rościmin	244	62	153	29	11,89%	stan kryzysowy	
12	Samsieczyniek	204	46	133	25	12,25%	stan kryzysowy	
13	Wiele	498	90	348	60	12,05%	stan kryzysowy	
14	Witosław	745	147	482	116	15,57%	stan kryzysowy	
15	Wyrza	368	91	238	39	10,60%		
	GMINA MROCZA	9 180	1 993	6 104	1 083	11,80%		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Mrocza wg stanu na dzień 30.06.2017

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w gminie Mrocza na dzień 30.06.2017 wynosił 11,80%

Wartości wskaźnika wyższe niż średnia dla gminy występują w miejscowościach wskazanych w tabeli powyżej jako „**stan kryzysowy**”

2. Wskaźnik 2 - Samowystarczalność ekonomiczna ludności -pomoc społeczna

Zadania społeczne w zakresie pomocy społecznej mieszkańcom gminy Mrocza realizuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy.

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Dla zdiagnozowania problemów społecznych w powyższej sferze oraz wskazania ewentualnych obszarów ubóstwa na terenach wiejskich przeanalizowano wskaźnik udziału osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Tab. 21 Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej – stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOLECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności			Identyfikacja stanu kryzysowego
	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	
Sołectwo				
	osób		%	
Białowieża	275	36	13,09%	
Drążno	364	76	20,88%	stan kryzysowy
Drzewianowo	315	36	11,43%	
Izabela	169	39	23,08%	stan kryzysowy
Jeziorki Zabartowskie	191	51	26,70%	stan kryzysowy
Kosowo	473	56	11,84%	
Krukówko	222	15	6,76%	
Kaźmierzewo	157	21	13,38%	
Matyldzin	278	50	17,99%	stan kryzysowy
Ostrowo	386	125	32,38%	stan kryzysowy
Rościmin	239	71	29,71%	stan kryzysowy
Samsieczynek	208	29	13,94%	stan kryzysowy
Wiele	498	27	5,42%	
Witosław	748	112	14,97%	stan kryzysowy
Wyrza	364	17	4,67%	
GMINA Mrocza	9 203	1268	13,78%	

Udział osób, którzy skorzystali ze środowiskowej pomocy społecznej w aktualnej liczbie ludności ogółem w gminie Mrocza na dzień 31.12.2016 r. wyniósł 13,78%.

Wartości wskaźnika wyższe niż średnia dla gminy występują w miejscowościach wskazanych w tabeli powyżej jako „**stan kryzysowy**”.

Tab. 22 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności- stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOLECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności
	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
Sołectwo	osób
Białowieża	2
Drążno	4
Drzewianowo	0
Izabela	5
Jeziorki Zabartowskie	3
Kosowo	2
Krukówko	0
Kaźmierzewo	4
Matyldzin	4
Ostrowo	7
Rościmin	6

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Samsieczynek	1
Wiele	2
Witosław	11
Wyrza	0
GMINA wiejska Mrocza	51
GMINA miejsko-wiejska Mrocza	73

Źródło: Dane z MGOPS wg stanu na dzień 31.12.2016

Z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenach wiejskich gminy Mrocza w 2016 roku skorzystało 51 osób. Z terenów wiejskich gminy pochodziło prawie 70% ludności, która otrzymała pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności. Spośród nich największą liczbę osób stanowiły osoby pochodzące z terenu Sołectwa Witosław.

Tab. 23 Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną -stan na dzień 31.12.2016 roku

SFERA SPOŁECZNA	Samowystarczalność ekonomiczna ludności
	Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną
Sołectwo	osób
Białowieża	15
Drażno	33
Drzewianowo	15
Izabela	12
Jeziorki Zabartowskie	9
Kosowo	15
Krukówko	7
Każmierzewo	6
Matyldzin	24
Ostrowo	48
Rościmin	32
Samsieczynek	9
Wiele	6
Witosław	40
Wyrza	6
GMINA wiejska Mrocza	277
GMINA miejsko-wiejska Mrocza	475

Źródło: Dane z MGOPS wg stanu na dzień 31.12.2016

W Gminie wiejskiej Mrocza zamieszkuje 277 osób wśród dzieci i młodzieży, które skorzystały z pomocy społecznej w 2016 roku. Stanowi to prawie 60% w całej Gminie miejsko-wiejskiej Mrocza. Najwięcej dzieci i młodzieży skorzystało z pomocy społecznej w Sołectwach: Ostrowo oraz Witosław. Wg danych GOPS ilość dzieci i młodzieży objętych pomocą społeczną wykazuje tendencję wzrostową. W 2017 roku liczba ta wzrosła do 509 osób.

3. Wskaźnik 3 – Zaangażowanie mieszkańców w procesy społeczne

Tab. 24 Wskaźnik frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych 2014 r.

SFERA SPOŁECZNA	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.	Identyfikacja stanu kryzysowego
	%	
Sołectwo		
Białowieża	35,71%	stan kryzysowy
Drażno	55,32%	
Drzewianowo	64,75%	
Izabela	45,33%	

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Jeziorki Zabartowskie	42,23%	stan kryzysowy
Kosowo	59,71%	
Krukówko	35,01%	stan kryzysowy
Kaźmierzewo	38,50%	stan kryzysowy
Matyldzin	58,52%	
Ostrowo	36,29%	stan kryzysowy
Rościmin	45,83%	
Samsiecznynek	50,62%	
Wiele	46,95%	
Witosław	38,09%	stan kryzysowy
Wyrza	40,41%	stan kryzysowy
GMINA Mrocza	42,48%	

Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych była niższa niż średnia dla gminy w sołectwach: Białowieża, Jeziorki Zabartowskie, Krukówko, Kaźmierzewo, Ostrowo, Witosław, Wyrza.

4. Wskaźnik nr 4 – sfera gospodarcza

Analizie poddano wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Tab. 25 Wskaźnik klimat aktywności gospodarczej – stan na 30.06.2017

SFERA GOSPODARCZA	Klimat aktywności gospodarczej			Identyfikacja stanu kryzysowego
	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	
Miasto / sołectwo	osób			
Białowieża	180	6	3,33	stan kryzysowy
Drażno	220	9	4,09	stan kryzysowy
Drzewianowo	223	16	7,17	stan kryzysowy
Izabela	124	5	4,03	stan kryzysowy
Jeziorki Zabartowskie	128	1	0,78	stan kryzysowy
Kosowo	319	23	7,21	stan kryzysowy
Krukówko	146	18	12,33	
Kaźmierzewo	119	5	4,20	stan kryzysowy
Matyldzin	174	9	5,17	stan kryzysowy
Ostrowo	248	11	4,44	stan kryzysowy
Rościmin	153	8	5,23	stan kryzysowy
Samsiecznynek	133	12	9,02	
Wiele	348	11	3,16	stan kryzysowy
Witosław	482	14	2,90	stan kryzysowy
Wyrza	238	23	9,66	
GMINA MROCZA	6104	443	7,26	

Zestawienie stanów kryzysowych poszczególnych miejscowości zostało przedstawione poniżej.

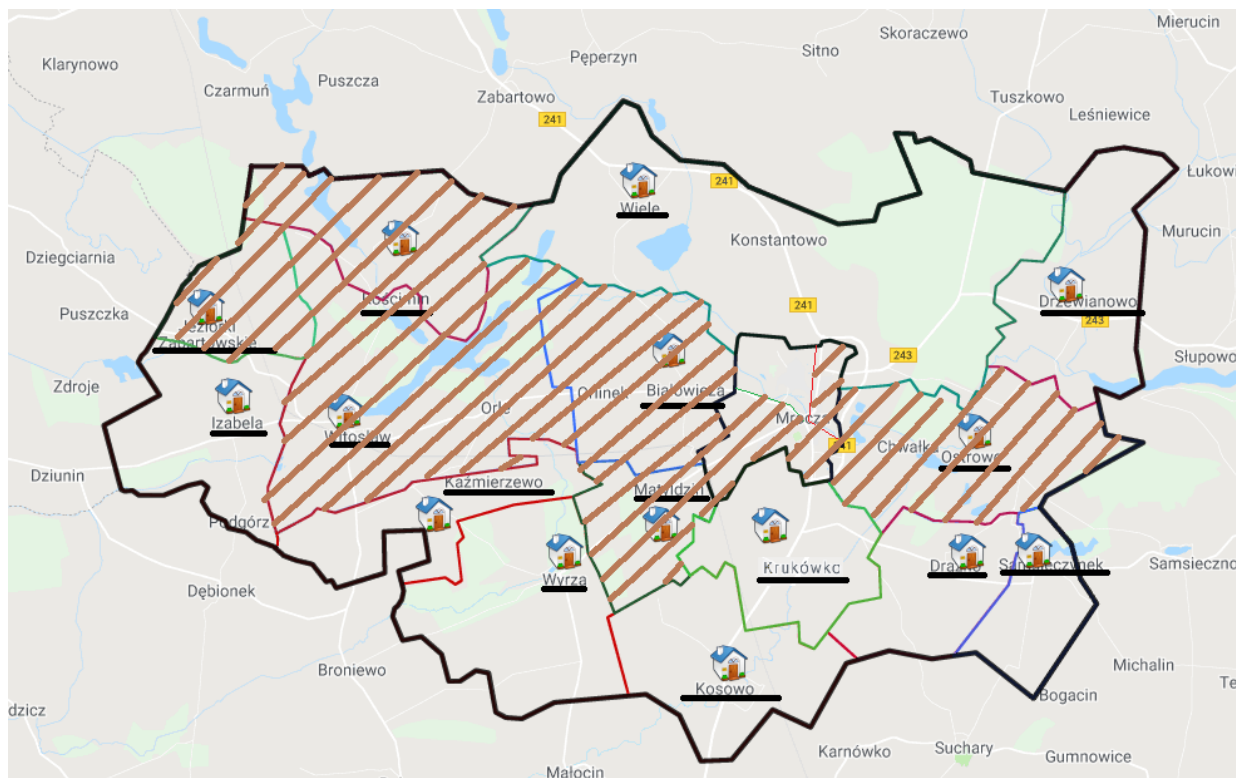
Tab. 26 Podsumowanie analizy wskaźnikowej

Jednostka	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	zaliczenie do obszaru zdegradowanego
Białowieża	15,41%	13,09%	35,71%	3,33	TAK
Drażno	6,67%	20,88%	55,32%	4,09	NIE
Drzewianowo	6,03%	11,43%	64,75%	7,17	NIE
Izabela	10,78%	23,08%	45,33%	4,03	NIE
Jeziorki Zabartowskie	17,55%	26,70%	42,23%	0,78	TAK
Kosowo	9,92%	11,84%	59,71%	7,21	NIE
Krukówko	12,44%	6,76%	35,01%	12,33	NIE
Kaźmierzewo	11,25%	13,38%	38,50%	4,20	NIE
Matyldzin	14,80%	17,99%	58,52%	5,17	TAK
Ostrowo	6,79%	32,38%	36,29%	4,44	TAK
Rościmin	11,89%	29,71%	45,83%	5,23	TAK
Samsieczyn	12,25%	13,94%	50,62%	9,02	NIE
Wiele	12,05%	5,42%	46,95%	3,16	NIE
Witosław	15,57%	14,97%	38,09%	2,90	TAK
Wyrza	10,60%	4,67%	40,41%	9,66	NIE
GMINA MROCZA	11,80%	13,78%	42,48%	7,26	

Do obszaru zdegradowanego zaliczyć należy sołectwa: Białowieża, Jeziorki Zabartowskie, Matyldzin, Ostrowo, Rościmin, Witosław.

3.2.3 Obszar zdegradowany – podsumowanie analizy

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego do którego zaklasyfikowano 8 jednostek gminy.

Rys. 6 Obszar zdegradowany w gminie Mrocza

Tab. 27 Obszar zdegradowany

lp	Nazwa obszaru	Powierzchnia		Ludność	
	Jednostka	Powierzchnia jednostki [ha]	% powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki [os.]	% ludności gminy
1	Os. Stare Miasto	98,5	0,65%	1455	15,85%
2	Os. Jedyńka	268	1,78%	1590	17,32%
3	Białowieża	829	5,50%	279	3,04%
4	Jeziorki Zabartowskie	482	3,20%	188	2,05%
5	Matyldzin	497	3,30%	277	3,02%
6	Ostrowo	1234	8,19%	383	4,17%
7	Rościmin	1039	6,89%	244	2,66%
8	Witosław	1634	10,84%	745	8,12%
Obszar zdegradowany		6081,5	40,35%	5161	56,22%
GMINA MROCZA		15071	100,00%	9180	100,00%

Tak wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje 40,35 % powierzchni gminy oraz 56,22% ludności.

4 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z definicją, **Obszar rewitalizacji** to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współistniejącymi negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż **20%** powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż **30%** mieszkańców gminy.

Przeprowadzona delimitacja obszaru rewitalizacji wskazuje do rewitalizacji miejscowości, w których łączna liczba mieszkańców nie przekracza 30% ludności gminy, natomiast suma powierzchni przekracza 20% ogólnej powierzchni w gminie, niezbędne jest więc dokonanie wyboru zawężającego, zgodnie z „Zasadami Programowania...” wg priorytetowania opisanego poniżej.

Gmina Mrocza pragnie objąć działaniami rewitalizacyjnymi zarówno obszar Miasta Mrocza jak i obszar wiejski, dlatego niezbędne jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji dla obu tych terenów, przy czym łączny obszar musi spełniać wymagania obszaru rewitalizacji tj. nie więcej niż 20% terenu gminy oraz 30% mieszkańców.

4.1 Obszar rewitalizacji na obszarach miejskich

Przyjęto metodę wyboru tych jednostek strukturalnych, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla miasta jest największa. Wówczas w pierwszej kolejności wybrane zostają jednostki strukturalne, w których w przypadku 4 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej, w drugiej kolejności jednostki strukturalne, w których w przypadku 3 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej, w trzeciej kolejności jednostki strukturalne, w których w przypadku 2 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej. Natomiast w przypadku równej liczby wskaźników, w zakresie których sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla miasta, o kwalifikacji decyduje suma różnic (jako procent średniej wartości wskaźnika dla miasta) pomiędzy wartościami wykazywanymi, a wartościami średnimi dla miasta w zakresie wskaźników mniej korzystnych od wartości średnich w porównywanych jednostkach strukturalnych.

Według tak opisanych priorytetów dokonano wyboru jednej jednostki na terenach miejskich, w których niekorzystne zjawiska są najsilniejsze. Jednostką tą jest Osiedle „Stare Miasto” na terenie której zdiagnozowano 4 wskaźniki mniej korzystne niż średnia dla gminy, podczas gdy w przypadku Osiedla „Jedynka” występują 3 takie wskaźniki.

Tab. 28 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na obszarze miejskim

Lp.	Miasto / sołectwo	Osiedle / miejscowość	Powierzchnia osiedla [ha]	Liczba ludności [os.]	ilość wskaźników mniej korzystnych od średniej dla gminy	zaliczenie do obszaru rewitalizacji
1	Mrocza	Os. Jedynka	268,0	1 590	3	nie
2		Os. Stare Miasto	98,5	1 455	4	tak

4.2 Obszar rewitalizacji na obszarach wiejskich

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na terenach wiejskich zależy przede wszystkim od zamierzonego celu rewitalizacji. Gmina Mrocza za cel rewitalizacji wybrała:

Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:

a) miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,

b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo),

Wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej jest wyższy od średniej dla gminy we wszystkich sołectwach będących na terenie obszaru zdegradowanego.

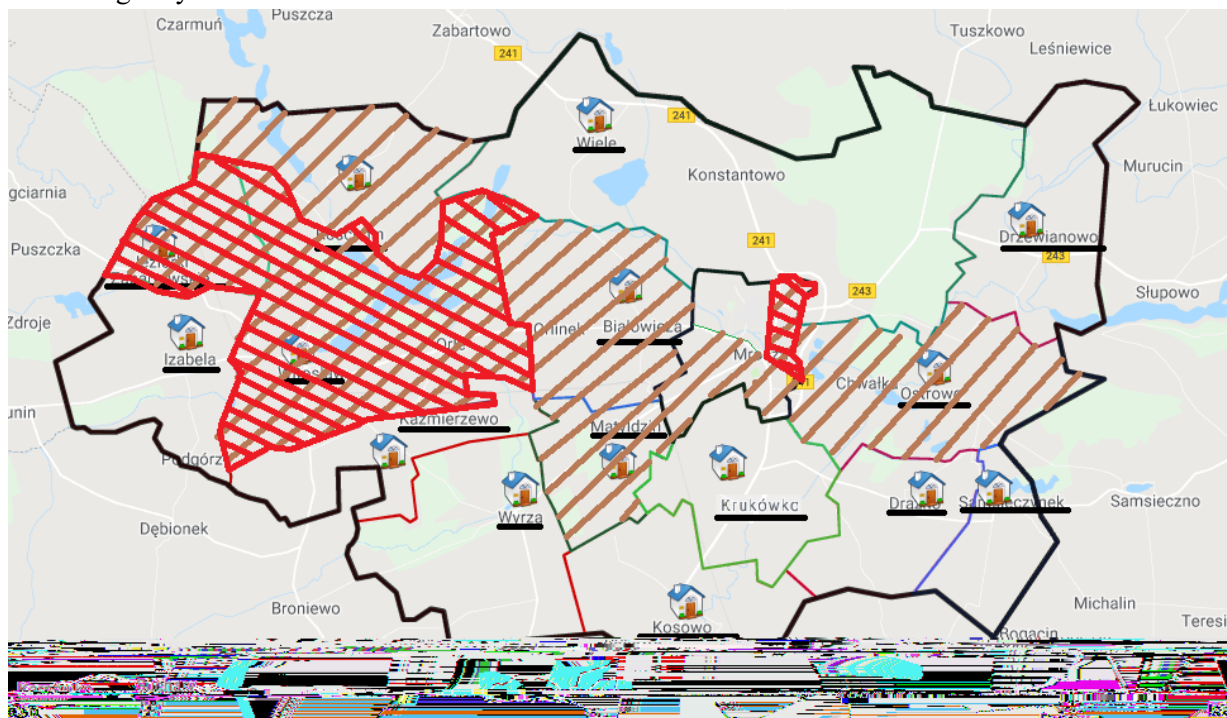
Zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących na danym obszarze w trakcie analizy wykazały: Miejsko-Gminny Dom Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP Harcerska Stanica Wodna w Rościminie.

Ponieważ obszar rewitalizacji to obszar cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk to w pierwszej kolejności włączono te które notują największą liczbę negatywnych wskaźników. Największą liczbę negatywnych wskaźników notują sołectwa Witosław i Jeziorki Zabartowskie. Ze względu na ograniczoność zasobów możliwych do wykorzystania na potrzeby rewitalizacji (głównie finansowych) oraz na potrzebę priorytetyzacji i koncentrację działań dla zwiększenia ich efektywności poprzestano na powyższym kryterium zawężającym i nie prowadzono dalszego wyboru jednostek z sołectw w których zdiagnozowano 3 wskaźniki osiągające stan kryzysowy.

Tab. 29 Kryterium zawężające obszaru rewitalizacji.

lp	Nazwa obszaru	Powierzchnia		Ludność	
	Jednostka	Powierzchnia miasta / sołectwa [ha]	% powierzchni gminy	Liczba ludności Miasta / Sołectwa [os.]	% ludności gminy
1	Os. Stare Miasto	98,5	0,65%	1455	15,85%
2	Jeziorki Zabartowskie	482	3,20%	188	2,05%
3	Witosław	1634	10,84%	745	8,12%
Obszar rewitalizacji		2214,5	14,69%	2388	26,01%
GMINA MROCZA		15071	100,00%	9180	100,00%

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje **14,69%** obszaru gminy Mrocza oraz **26,01%** ludności gminy.

Rys. 7 Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i gminy

5 SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

5.1 Mrocza – Osiedle Stare Miasto

Fotografia 1 Wejście do Parku im. Władysława Jagiełły – Osiedle Stare Miasto Mrocza

Osiedle Stare Miasto stanowi północno – wschodnią część Miasta Mrocza, które leży w odległości 20 km od Nakła n/Notecią, 35 km od Bydgoszczy, 75 km od Torunia i 300 km od Warszawy. Osiedle Stare Miasto zajmuje 98,5 ha powierzchni, co stanowi 0,65% powierzchni gminy i 19,7% powierzchni miasta, osiedle zamieszkuje 1455 osób -15,85% ludności gminy (stan na 30.06.2017 r.).

Sąsiaduje:

- od północy - z Konstantowem (sołectwo Wiele)
- od południa - z Osiedlem Jedyńka
- od zachodu - z Osiedlem Młodych
- od wschodu - z Chwałką (sołectwo Ostrowo)

Osiedle Stare Miasto zostało wyodrębnione jako jednostka pomocnicza w 1990 roku. Osiedle posiada statut nadany Uchwałą Nr XLV/398/2014 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 7 marca 2014 w sprawie Statutu Osiedla „Stare Miasto” w mieście Mrocza na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 7 i art. 35 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594, zm. z 2013 r. poz. 645 i 1318) oraz po konsultacjach mieszkańcami.

Do zakresu działania Osiedla należą wszystkie sprawy publiczne Osiedla niezastrzeżone ustawami i statutem Gminy na rzecz innych organów, a w szczególności:

- 1) inicjowanie działań organów Gminy we wszystkich sprawach wchodzących w zakres zadań własnych Gminy;
- 2) współpraca z radnymi, którzy kandydowali z terenu Osiedla głównie poprzez ułatwienie im kontaktu z wyborcami;
- 3) współpraca z właściwymi organami w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oświaty, kultury, kultury fizycznej, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej;
- 4) organizowanie przez mieszkańców Osiedla wspólnych spraw społecznie użytecznych;
- 5) współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Osiedla.

Osiedle Stare Miasto jest uzbrojone w podstawowe elementy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej takie jak:

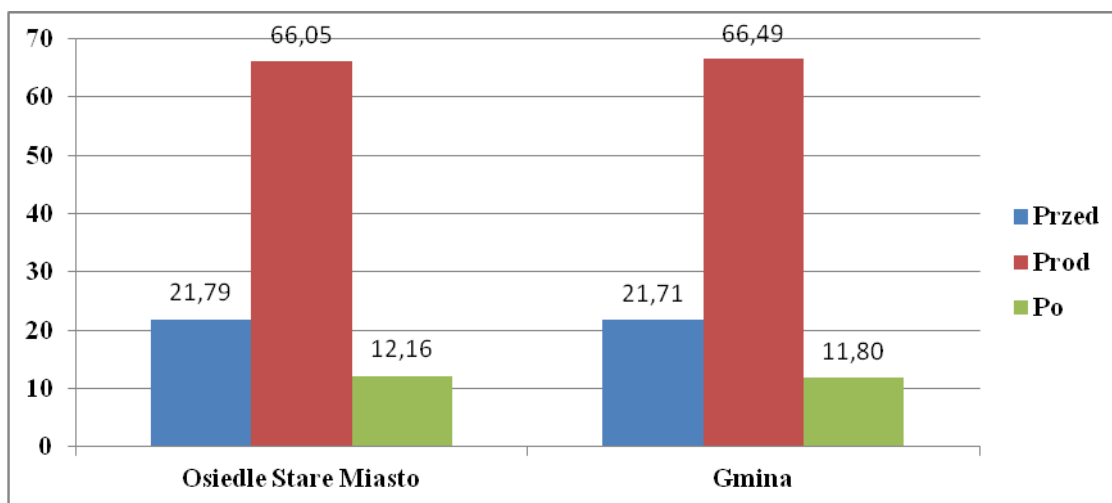
- sieć wodociągowo-kanalizacyjna,
- częściowo sieć ciepłownicza (lokalne kotłownie)
- internet,
- sieć elektroenergetyczna

natomiast brakuje:

- sieci gazowej
- oraz na co zwrócili uwagę mieszkańcy w drodze konsultacji społecznych: infrastruktury wypoczynkowej dla osób starszych oraz młodych mam z dziećmi (np. ławek, koszy, ścieżek spacerowych czy też edukacyjnych) w „zielonych” miejscach (punktach) Osiedla takich jak Park przy ul. Łąkowej i Zielonej oraz Park Jagiełły, jak również brak ławek na chodnikach wzdłuż ulic-dróg gminnych Osiedla.

W Mieście Mrocza prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Na terenie Osiedla Stare Miasto mieści się: siedziba Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta i Gminy Mrocza, OSP w Mroczy, kościół Św. Mikołaja i NMP.

5.1.1 Sfera społeczna

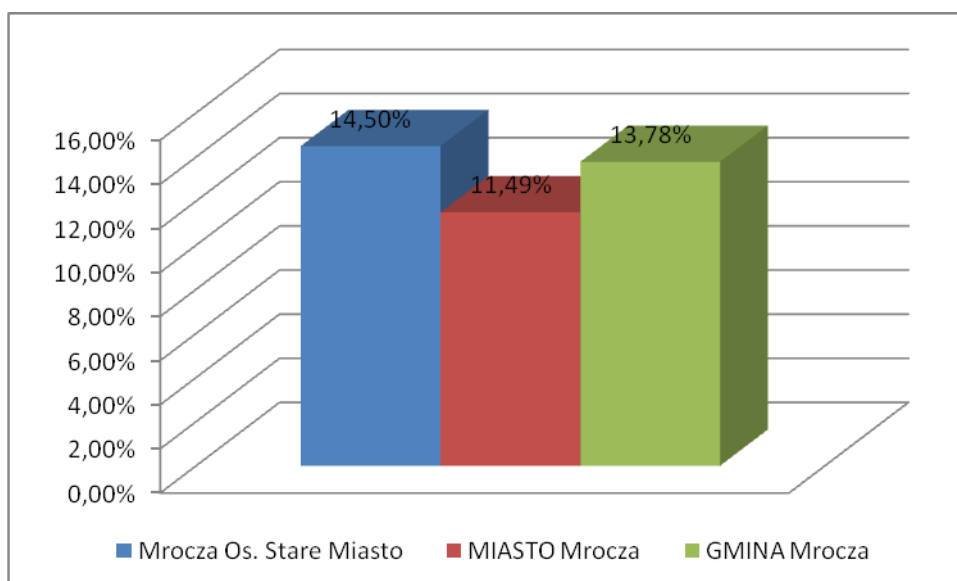
Rys. 8 Wskaźniki demograficzne - Osiedle Stare Miasto

Na dzień 30.06.2017 r. w skład mieszkańców Osiedla Stare Miasto wchodziło 317 osób w wieku przedprodukcyjnym, 961 osób w wieku produkcyjnym i 177 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Osiedle Stare Miasto charakteryzuje się wyższym od średniej w gminie udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności w wieku produkcyjnym jest niższy od średniej gminnej.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa, w związku z czym konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób starszych. Przy MGOKiR w Mroczy działa Klub Seniora, który organizuje spotkania i wyjazdy dla seniorów (głównie z terenu miasta), miejscem spotkań dla członków klubu jest sala przy MGOKiR.

W zakresie samowystarczalności ekonomicznej ludności, która świadczy o poziomie życia mieszkańców na Osiedlu Stare Miasto ujawniono stan kryzysowy. Przeanalizowano udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Rys. 9 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Osiedla Stare Miasto w %

Udział osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w aktualnej liczbie ludności ogółem dla gminy wynosi na 31.12.2016 13,78%. Na terenie Miasta wartości wskaźnika są wyższe na terenie Osiedla Stare Miasto - 14,50%. Wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej wskazuje na wyższy poziom ubóstwa niż w gminie. Ważnym powodem korzystania z pomocy społecznej są kwestie niepełnosprawności: na terenie Osiedla Stare Miasto 6 osób w 2016 r. i 11 osób w 2017 r. Ponadto wśród osób korzystających z pomocy społecznej 85 osób to osoby w wieku poniżej 17 lat. W celu zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego i zagrożenia ubóstwem powinno się umożliwić dostęp do udziału w życiu kulturalnym i społecznym, jak i zawodowym poprzez organizację spotkań, warsztatów, programu wsparcia dostosowanego indywidualnie do potrzeb i predyspozycji każdego uczestnika. Ważne jest także dostosowanie działań do specyficznego zapotrzebowania danych grup społecznych oraz działania długofalowe – np. skierowane do osób młodych, które obecnie objęte są pomocą społeczną.

Mieszkańcy Miasta Mrocza (w tym Osiedla Stare Miasto) dość niechętnie uczestniczyli w wyborach samorządowych w 2014 roku co świadczy o bardzo niskim zaangażowaniu mieszkańców w sferę społeczną, na terenie jednostki osiągnięto niski poziom frekwencji pomimo stosunkowo blisko położonego punktu oddawania głosów.

5.1.2 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przestrzeń zdegradowana na Osiedlu Stare Miasto zajmuje powierzchnię ok. 2 ha. Jest to baza po byłym PGR stanowiąca w przeszłości obszar działalności rolniczej. Teren ten nie jest własnością Gminy. Podmiot zewnętrzny nie wyraził jednak chęci na adaptację tego terenu dla celów społecznych.

Ponadto na terenie miasta Mrocza znajduje się obiekt wraz z terenem przyległym, który należy zaliczyć do przestrzeni zdegradowanej na drodze wyjątku zgodnie z definicją: „W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących ideę i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.”

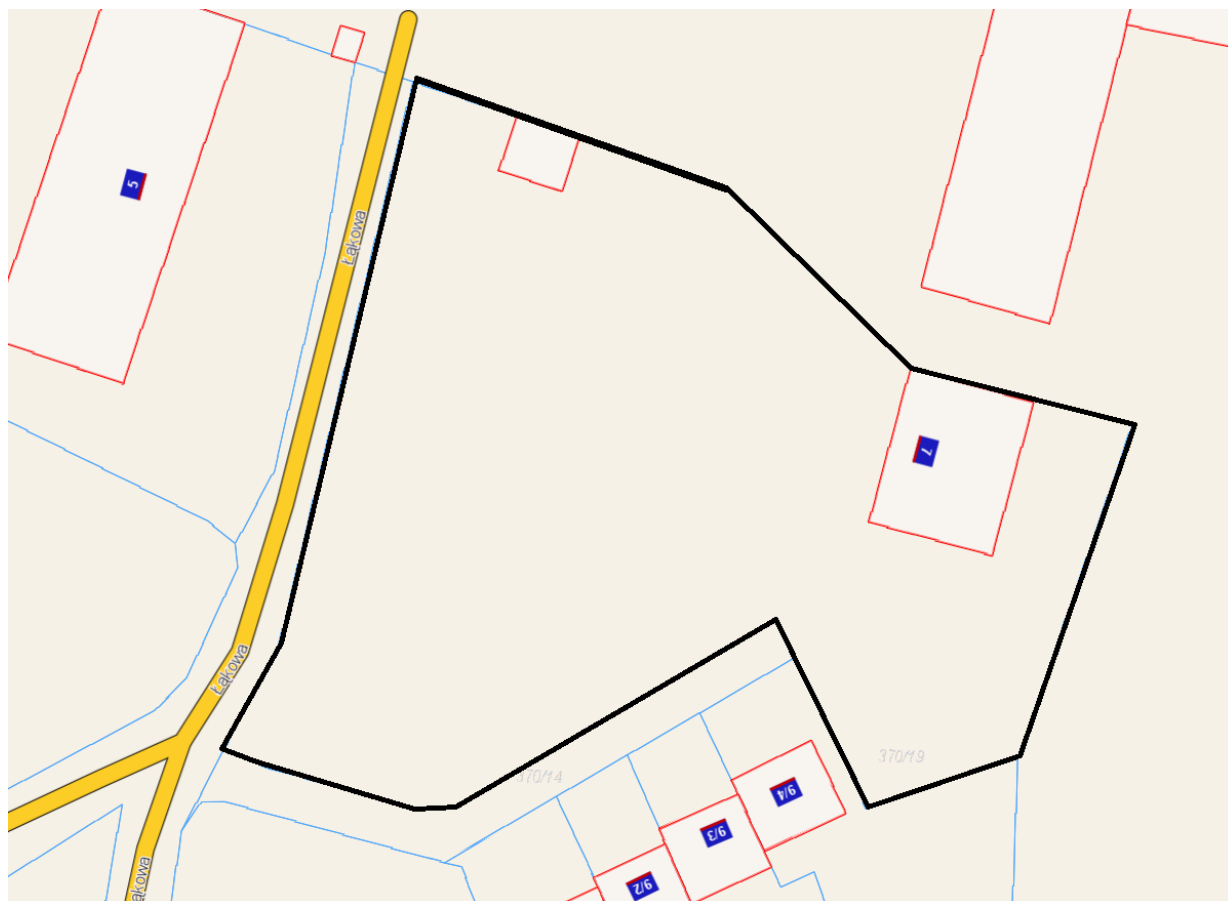
Tym obiektem jest budynek wraz z przyległym placem MGOPS w Mroczy, znajdujący się na działce nr 370/19 o powierzchni 0,36 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie bazy po byłym PGR. Obiekt pełnił pierwotnie funkcję administracyjną dla dawnego PGR, a obecnie po przejęciu przez Miasto

i Gminę Mrocza jest wykorzystywany na potrzeby MGOPS. W budynku obecnie poza pomieszczeniami biurowymi na potrzeby pracy Instytucji znajdują się sale do prowadzenia zajęć. Jednakże obiekt nie jest dostosowany do prowadzenia zajęć z osobami niepełnosprawnymi, które stanowią znaczny odsetek podopiecznych ośrodka, w tym są beneficjentami pomocy społecznej. Obiekt może być zaadaptowany do nowych celów o charakterze rozwoju społecznego (działania integrujące oraz aktywizujące osoby korzystające z pomocy społecznej, w tym szczególnie niepełnosprawne). Na terenie Miasta Mrocza nie ma innych budynków użyteczności publicznej, które mogłyby być wykorzystywane do celów integracji osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej. W takim przypadku za najbardziej uzasadnione ekonomicznie i organizacyjnie uważa się adaptacja i dostosowanie budynku istniejącego do nowych potrzeb tj. do obsługi i prowadzenia działań aktywizujących osób niepełnosprawnych w istniejącym budynku MGOPS. Takie działanie będzie wykorzystywało obecny potencjał infrastrukturalny (obecnie istniejący budynek) oraz potencjał kadrowy (osoby pracujące w danym miejscu). Alternatywnymi rozwiązaniami dla działania jest:

- wariant 0 – brak działań w danym zakresie – pozostawienie osób niepełnosprawnych bez pomocy, co nie uniemożliwi zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
- wariant 1 – przedstawiony powyżej wariant adaptacji obiektu – synergia miejsca, zasobów kadrowych i potrzeb – możliwość wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu,
- wariant 2 – wariant zakładający budowę nowego budynku lub zakup i adaptację obecnie istniejącego budynku na terenie Miasta Mrocza – poniesienie dodatkowych kosztów, zwiększenie wpływu na środowisko, konieczność dublowania pewnych funkcji integracyjnych (nowy obiekt oraz MGOPS).

Fotografia 2 Widok budynku MGOPS

Rys. 10 Działka na której znajduje się budynek MGOPS.

5.2 Sołectwo Jeziorki Zabartowskie

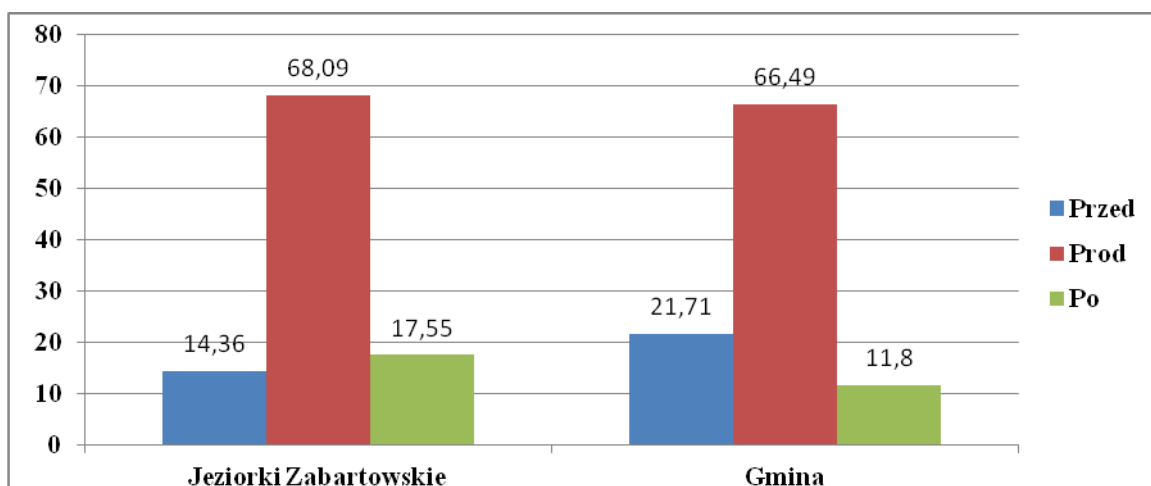
W skład sołectwa Jeziorki Zabartowskie wchodzi miejscowości: Jeziorki Zabartowskie oraz Rajgród. Sołectwo ma powierzchnię 482 ha, co stanowi 3,20% powierzchni gminy. Zamieszkuje je 188 osób, co stanowi 2,05% ludności gminy.

Sołectwo sąsiaduje z miejscowościami Izabela oraz Zdrogowo. Układ komunikacyjny stanowi sieć dróg gminnych.

Aktywność społeczna mieszkańców skupiona jest wokół działającego na tym obszarze Koła Gospodyń Wiejskich (KGW).

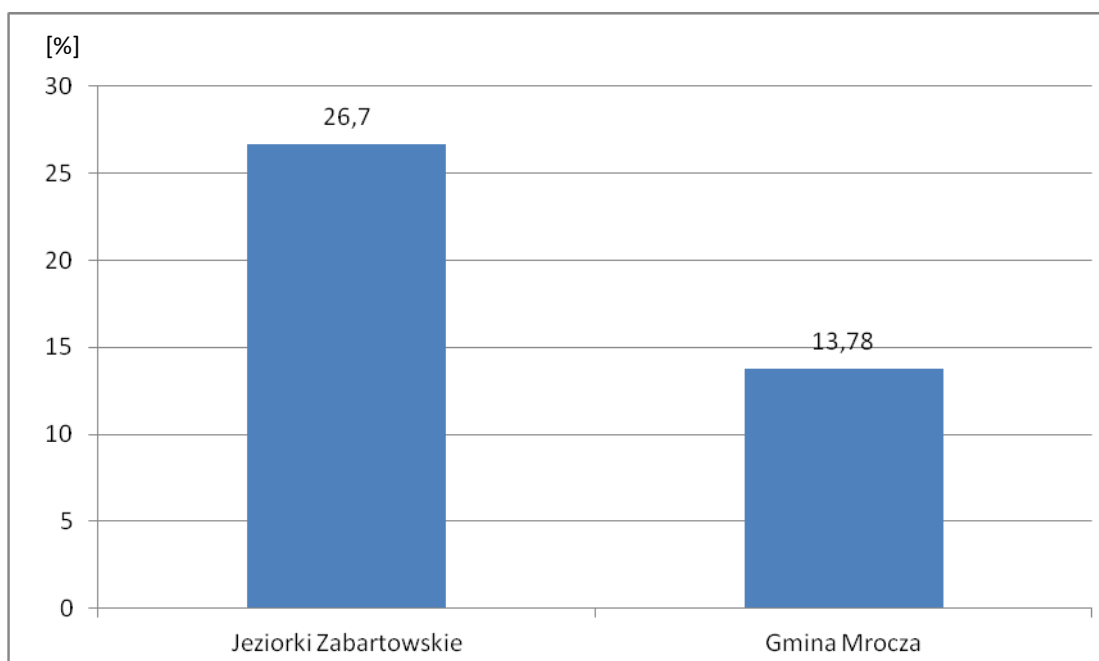
Sołectwo jest wyposażone w obiekt infrastruktury społecznej: świetlicę wiejską. Dostęp do pozostałych elementów infrastruktury społecznej możliwy jedynie w obiektach zlokalizowanych w innych miejscowościach gminy, np. w Mroczy w odległości 10 km lub w Nakle n/Notecią oddalonym o 16 km. Sołectwo jest najdalej oddalonym od centrum gminy (miasta Mroczy) sołectwem.

5.2.1 Sfera społeczna

Rys. 11 Wskaźniki demograficzne – Sołectwo Jeziorki Zabartowskie

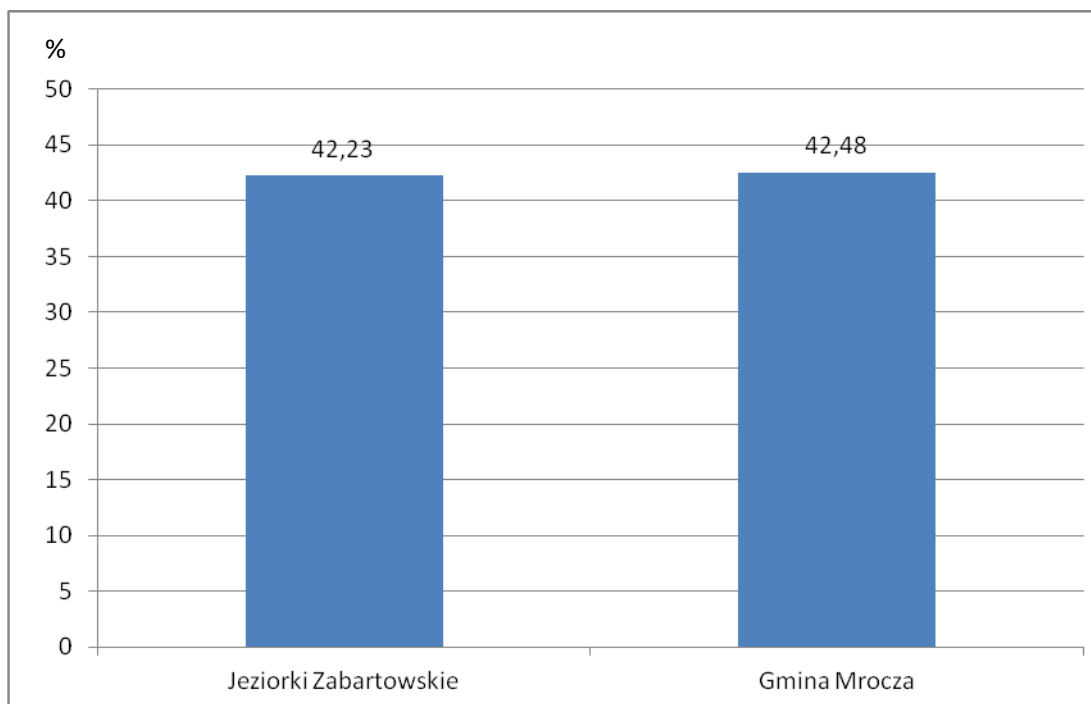
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w sołectwie Jeziorki Zabartowskie znacznie odbiega od średniej gminnej. W grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym wskaźnik jest niższy od średniej w gminie oraz zbliżony w grupie ludności w wieku produkcyjnym. Największy odsetek mieszkańców sołectwa Jeziorki Zabartowskie stanowią osoby w wieku produkcyjnym (128 osób). Wskaźnik wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa sołectwa Jeziorki Zabartowskie. Pomimo działalności Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) oraz istniejącego budynku świetlicy wiejskiej konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób starszych.

Rys. 12 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie w %

Udział osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w aktualnej liczbie ludności ogółem dla gminy wynosił na 31.12.2016 **13,78%**. W sołectwie Jeziorki Zabartowskie wskaźnik osiągnął znacznie wyższą wartość- 26,70%. Z pomocy społecznej korzystało 51 osób. Wśród osób korzystających z pomocy społecznej znajdowało się 9 osób w wieku poniżej 17 lat

oraz 3 osoby z powodu niepełnosprawności. Wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej wskazuje na znacznie wyższy poziom ubóstwa niż w gminie.

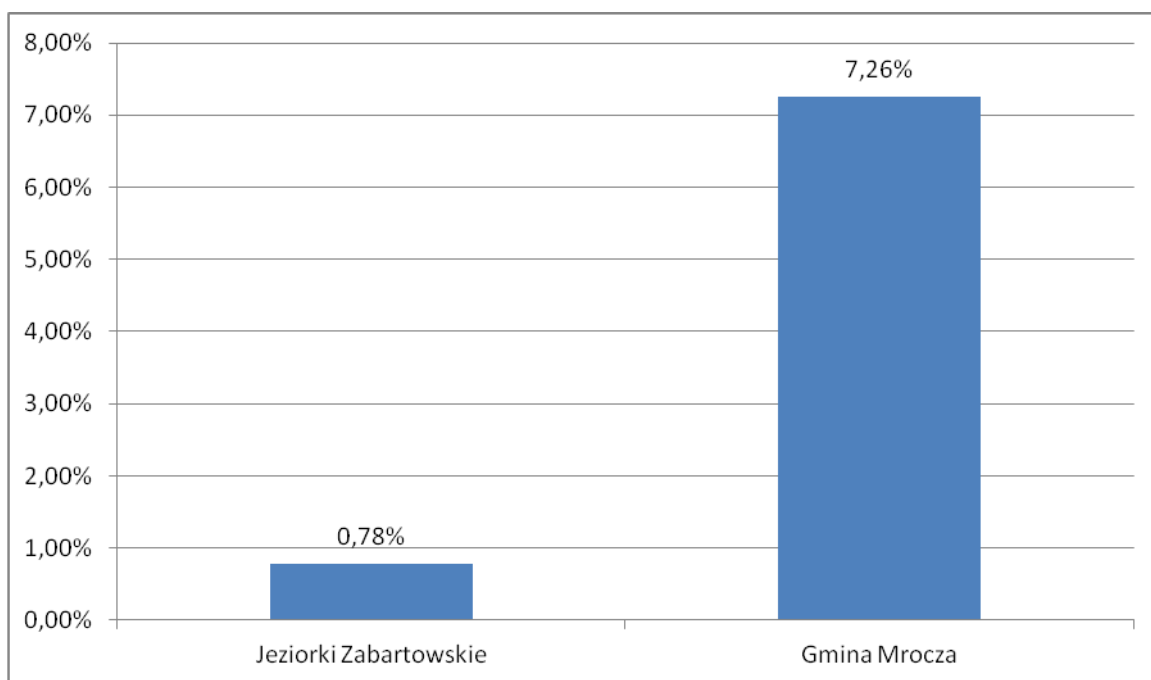

Rys. 13 Frekwencja wyborcza w 2014 roku w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie

Frekwencja wyborcza w 2014 roku w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie wyniosła 42,23%. Było to nieznacznie mniej – o 0,25% niż w Gminie Mrocza.

5.2.2 Sfera gospodarcza

Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Jeziorki Zabartowskie wskazuje na stan kryzysowy również w sferze gospodarczej. Na terenie sołectwa zarejestrowano jedynie 1 podmiot gospodarczy osób fizycznych, co stanowi wartość poniżej 1%. W porównaniu ze średnią w gminie, jest to wartość zdecydowanie niższa.

Rys. 14 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie w %

5.3 Witosław

Fotografia 3 Wciąż pod parą – historyczne zdjęcie pociągu wąskotorowego w Witosławiu

Sołectwo Witosław położone jest w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie nakielskim, w gminie Mrocza. Sołectwo Witosław ma powierzchnię 1634 ha, co stanowi 10,84% powierzchni gminy. Jest zamieszkały przez 745 osób, co stanowi 8,12% ludności gminy. Sołectwo Witosław obejmuje miejscowość Witosław oraz wieś Orle. Miejscowość sąsiaduje:

- od północy z wsiami Jeziorki Zabartowskie, Rajgród i Rościmin
- od zachodu z wsią Izabela

Układ komunikacyjny stanowi sieć dróg gminnych oraz droga wojewódzka 241 przebiegająca w odległości około 8,4 km. Taka sama odległość dzieli Witosław od Mroczy. Pierwsze wzmianki o Witosławiu pojawiły się w 1395 r.

Aktywność społeczna mieszkańców wsi skupiona jest wokół działających na tym obszarze organizacji:

- Ochotnicza Straż Pożarna
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Witosławia i okolic „Prawdziec”
- Koło Gospodyń Wiejskich

Miejscowość Witosław wyposażona jest w obiekty infrastruktury społecznej: szkoła podstawowa wraz z punktem przedszkolnym w grupie „0”, plac zabaw, boiska sportowe, przychodnia i Wiejski Dom Kultury.

Na terenie miejscowości, działalność kulturalna koncentruje się wokół OSP i Stowarzyszenia. Ponadto mieszkańcy korzystają z placówek kulturalnych miasta Mrocza, takich jak: Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Rekreacji, w którym organizowane są co jakiś czas festyny oraz koncerty, głównie z okazji świąt i uroczystości państwowych.

Orle – wieś Orle należy do sołectwa Witosław. Miejscowość sąsiaduje:

- od północy z Jeziorem Witosławskim
- od południa z wsią Orlinek
- od zachodu z wsią Witosław
- od wschodu z wsią Kaźmierzewo

Układ komunikacyjny stanowi sieć dróg gminnych oraz droga wojewódzka 241 przebiegająca w odległości około 6,4 km. Taka sama odległość dzieli Orle od Mroczy. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1288 r, była to wówczas wieś kościelna.

W obrębie wsi Orle nie funkcjonują żadne organizacje i stowarzyszenia przejawiające aktywność społeczną.

Miejscowość posiada podstawowe elementy infrastruktury technicznej. Jest wyposażona w obiekty infrastruktury społecznej:

- boisko sportowe,
- plac zabaw.

Dostęp do pozostałych elementów infrastruktury społecznej możliwy jest w obiektach zlokalizowanych w Witosławiu.

Brak dostatecznej komunikacji publicznej. Mieszkańcy miejscowości mają zapewniony dostęp do następujących elementów infrastruktury technicznej:

- internet,
- elektryfikacja, w tym oświetlenie głównych punktów miejscowości.

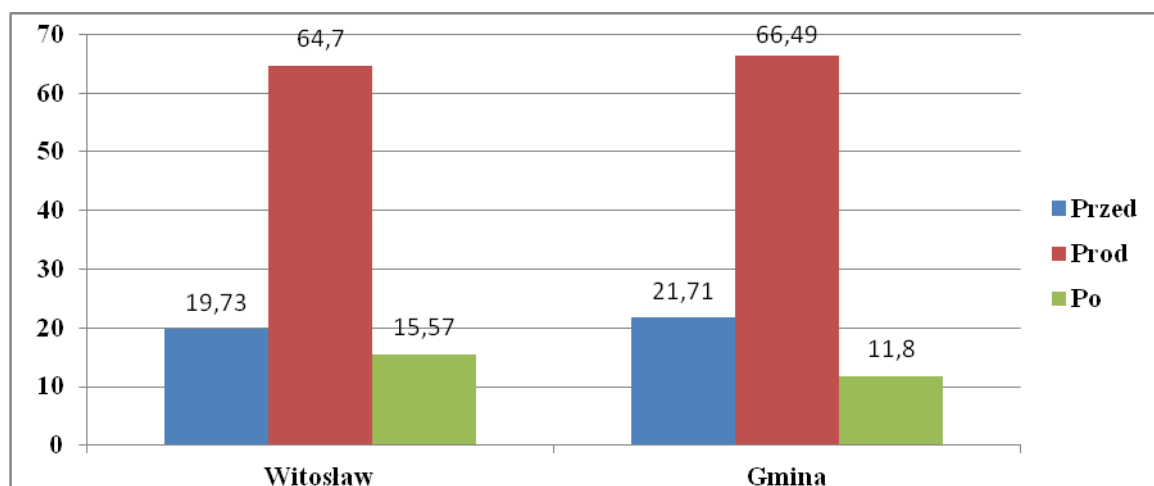
W miejscowości prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów.

Aktywność mieszkańców wsi Orle skoncentrowana jest wzdłuż drogi gminnej oraz okolicznych jezior. Brak szczególnych inicjatyw kulturalnych. Mieszkańcy korzystają z ofert Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Mroczy oraz organizacji funkcjonujących we wsi Witosław.

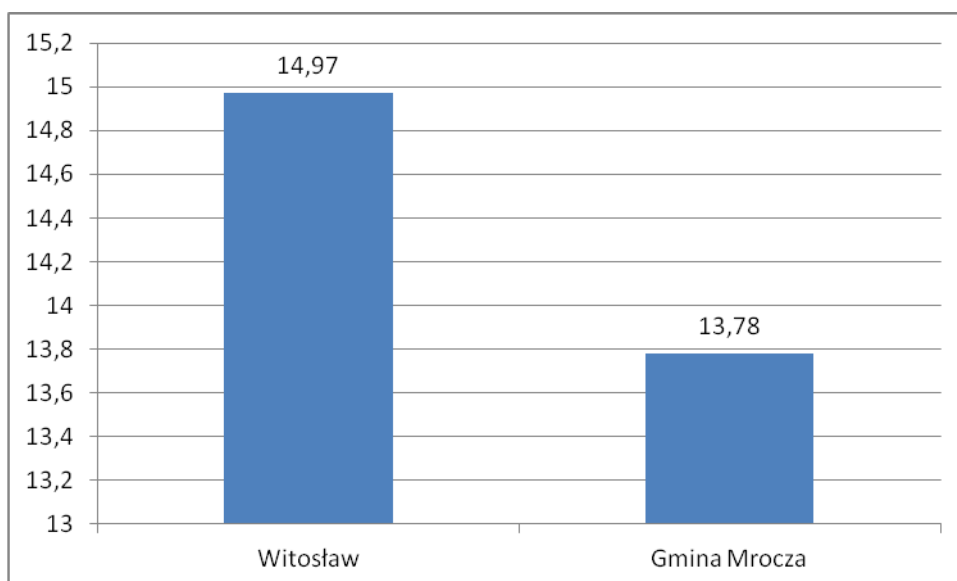
Fotografia 4 Rządówka w majątku Orle – stan obecny

5.3.1 Sfera społeczna

Rys. 15 Wskaźniki demograficzne – Sołectwo Witosław

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w sołectwie Witosław odbiega od średniej gminnej. W grupie ludności w wieku produkcyjnym wskaźnik jest niższy od średniej w gminie oraz zbliżony w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym. Największy odsetek mieszkańców sołectwa Witosław stanowią osoby w wieku produkcyjnym (482 osoby). Wskaźnik wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa sołectwa Witosław, w związku z czym konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób starszych. Pomimo iż w Witosławiu znajduje się Wiejski Dom Kultury mieszkańcy zwracają uwagę na niedostateczne możliwości aktywności społecznej i integracji społecznej, zwłaszcza na zewnątrz.

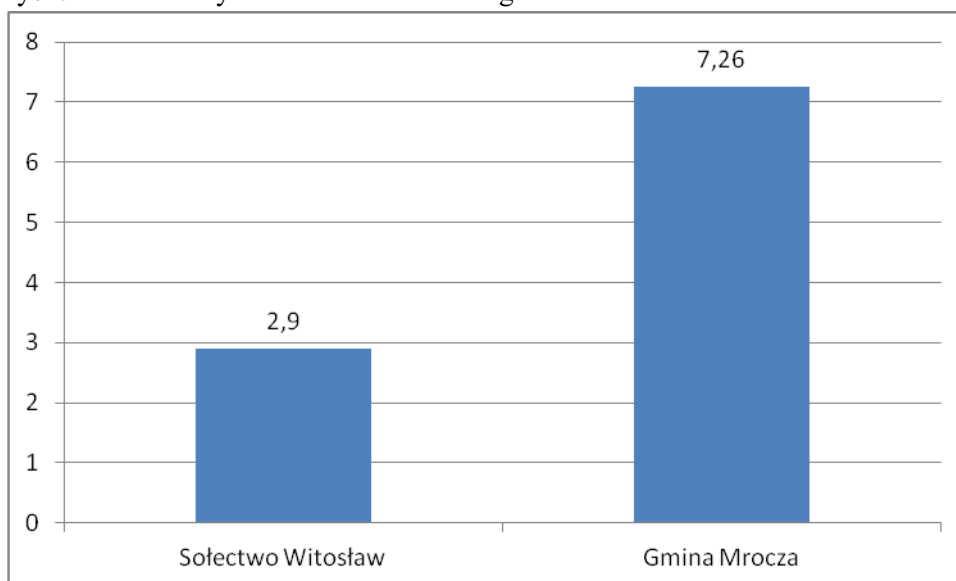

Rys. 16 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Sołectwie Witosław w %

Udział osób, którzy otrzymali świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w aktualnej liczbie ludności ogółem dla gminy wynosił na 31.12.2016 13,78%. W sołectwie Witosław wartość wskaźnika jest wyższa i wynosi 14,97%. Z pomocy społecznej skorzystało 112 osób, z czego 40 osób do osoby w wieku do 17 lat, a 11 osób to osoby korzystający z pomocy z powodu niepełnosprawności. Wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej w sołectwie Witosław wskazuje na wyższy poziom ubóstwa niż w gminie.

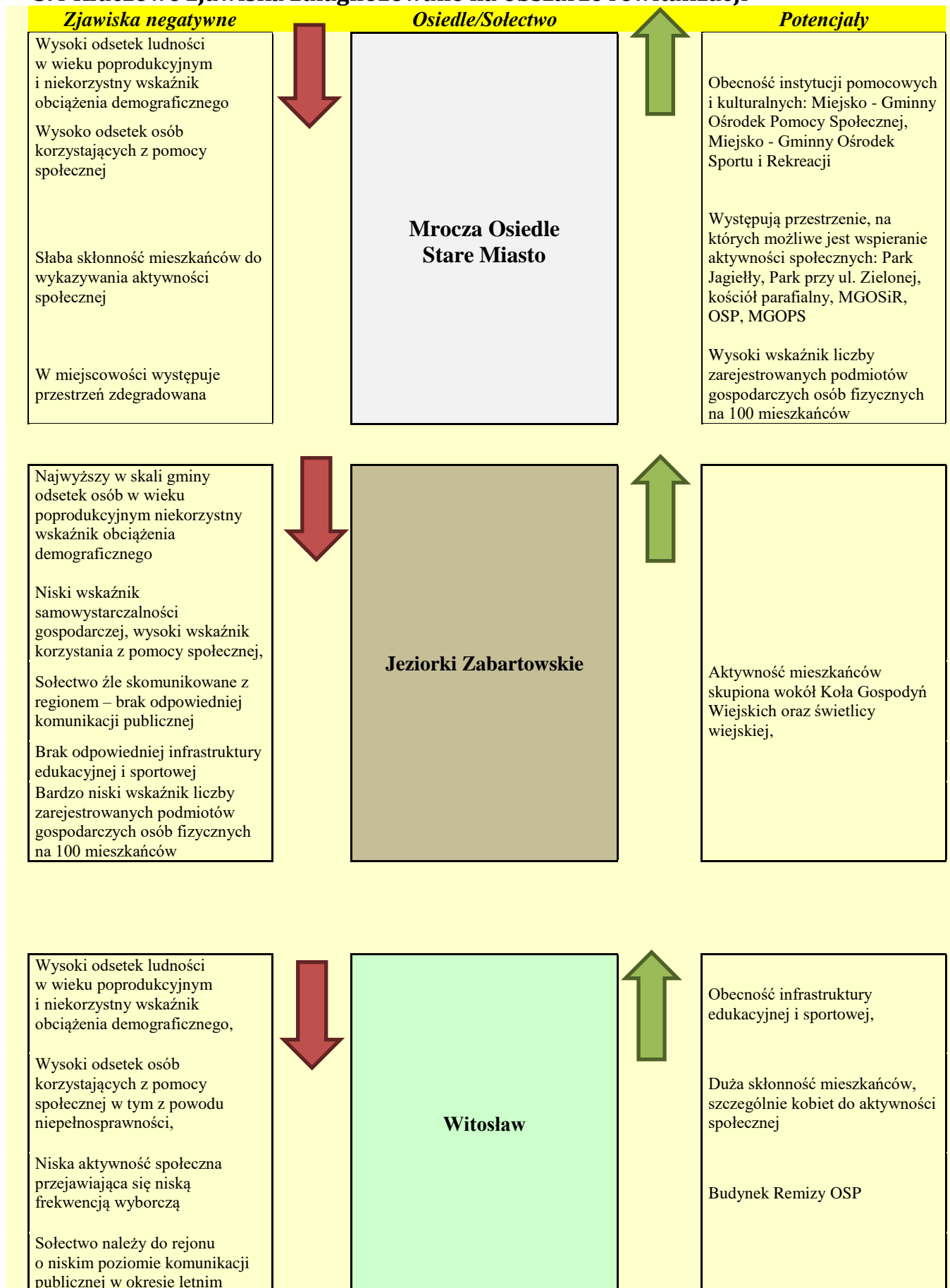
5.3.2 Sfera gospodarcza

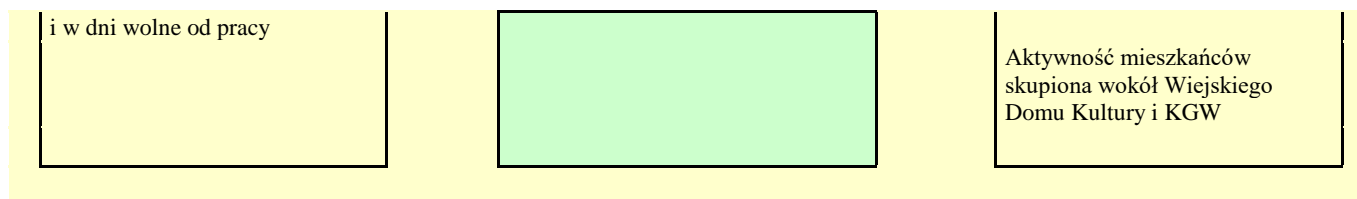
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Witosław wskazuje na stan kryzysowy również w sferze gospodarczej. Na terenie sołectwa zarejestrowano 14 podmiotów gospodarczych osób fizycznych. Jest to niższy odsetek niż średnia w gminie.

Rys. 17 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Sołectwie Witosław w %

5.4 Kluczowe zjawiska zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji

Rys. 18 Zjawiska pozytywne oraz negatywne zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji

Wykorzystaną dla zdiagnozowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji analizę wskaźnikową wsparto opiniami interesariuszy działań rewitalizacyjnych zebranych w trakcie bezpośrednich spotkań konsultacyjnych jak i przeprowadzonej ankietyzacji. Formę, zakres i wyniki komunikacji z interesariuszami procesu rewitalizacji przedstawiono w załącznikach 1,2,3.

Interesariusze w zdecydowanej większości wykazali zbieżność swych opinii z wnioskami z przeprowadzonej diagnozy i wyraźnie wskazali, że **największymi problemami są**:

a) W sferze społecznej:

- wysokie obciążenia demograficzne i rynku pracy,
- wysoki poziom ubóstwa,
- słaba oferta kulturalna,
- niskie zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne,

oraz wybiórczo:

- niesatysfakcjonujący stan edukacji,
- przestępczość, w szczególności wykroczenia,
- słaba integracja mieszkańców (*brak więzi międzyludzkich*)

b) W sferze gospodarczej:

- niezadawalające wsparcie przedsiębiorczości,
- niska aktywność inwestycyjna mieszkańców,
- brak wykorzystania dość dużych zasobów terenów inwestycyjnych

c) W sferze przestrzenno-technicznej i środowiskowej:

- przestrzenie zdegradowane,
- brak wyposażenia miejscowości obszaru rewitalizacji w infrastrukturę wodno – kanalizacyjną o odpowiedniej jakości i gazową,
- brak dostępności do infrastruktury kultury,
- brak ścieżek rowerowych,
- niedostatek chodników i oświetlenia drogowego,
- niedostatek zasobów mieszkaniowych,
- niska estetyka otoczenia,
- brak skwerów i placów wyposażonych w ławki i urządzenia dla wyrabiania tężyzny fizycznej,
- niezadawalający stan obiektów użyteczności publicznej,
- brak infrastruktury rekreacji i wypoczynku (tereny spacerowe, parki, ścieżki zdrowia),
- niskie wykorzystanie istniejącego potencjału przestrzennego i istniejących walorów środowiska naturalnego.

6 WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO REWITALIZACJI

W prowadzeniu procesu rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów z jakimi borykają się mieszkańcy Miasta i Gminy Mrocza. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany (odnowy) obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli Osiedla Stare Miasto oraz sołectw: Jeziorki Zabartowskie i Witosław. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 roku i odnosi się do sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań ankietowych, sformułowano następującą **wizję obszaru rewitalizacji**:

Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza zamieszkuje mieszkańcy angażujący się w życie społeczne i gospodarcze oraz aktywnie korzystający ze wspólnej infrastruktury.

Rewitalizację na terenie Miasta i Gminy Mrocza zamierza się przeprowadzić zgodnie z celem C, zapisanym w „Zasadach programowania...”: „**Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej**”. Jest to odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, w tym na wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz istotny czynnik niepełnosprawności, który przekłada się na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej na całym obszarze rewitalizacji, ponadto efektem powinien być także wzrost aktywności mieszkańców oraz ich zaangażowania w życie społeczne. Rezultatem rewitalizacji powinien być wzrost aktywności gospodarczej przekładający się na liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Ponadto, w związku z negatywnym trendem demograficznym przewiduje się także przedsięwzięcia wzmacniające aktywność społeczną osób starszych.

7 CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

7.1 Cel rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza

Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej

Określony cel realizowany będzie przez wdrażanie przedsięwzięć prowadzonych w 3 kierunkach strategicznych:

- Kierunek 1: Aktywizacja osób uzależnionych od świadczeń społecznych
- Kierunek 2: Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, szczególnie wśród osób starszych
- Kierunek 3: Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego

W ramach kierunku 1 przewiduje się przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie 1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej
- Przedsięwzięcie 2 – Integracja społeczna dla rodzin korzystających z pomocy społecznej

W ramach kierunku 2 przewiduje się przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie 3 – Wsparcie dla form aktywności osób starszych
- Przedsięwzięcie 4 – Wsparcie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne
- Przedsięwzięcie 5 – Wsparcie dla przedsiębiorczości

W ramach kierunku 3 przewiduje się przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie 6 – Rozwój infrastruktury rozwoju społecznego

7.1.1 Kwantyfikacja celów rewitalizacji

W tabeli poniżej przedstawiono listę wskaźników dla celów rewitalizacji. W zaplanowanych do realizacji głównych projektach rewitalizacyjnych określono wartości bazowe (przed rewitalizacją) i docelowe (stan po rewitalizacji) dla każdego projektu.

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć założonych celów procesu rewitalizacji przedstawiono w oparciu o określone wskaźniki docelowe. Wartość poszczególnych wskaźników bazowych przyjmuje w poszczególnych projektach wartości zerowe, gdyż są one trudne do skwantyfikowania, co powoduje, że każda zmiana wskaźnika określi efekty prowadzonych działań. Przy ocenie osiągniętych przez Gminny Program Rewitalizacji założeń monitorowane będą dwa rodzaje wskaźników:

- **Wskaźnik produktu** – bezpośredni materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami;
- **Wskaźnik rezultatu** – bezpośredni efekt zrealizowanego przedsięwzięcia lub projektu, który dostarczy informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku ich wdrożenia i otrzymania wsparcia u beneficjentów pomocy.

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mroczka na lata 2017-2023

Tab. 30 Wskaźniki celów rewitalizacji

Wskaźnik	rok bazowy			2023		
	Stare Miasto	sołectwo Witosław	sołectwo Jeziorki Zabartowskie	Stare Miasto	sołectwo Witosław	sołectwo Jeziorki Zabartowskie
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	0	0	46	32	12
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	0	0	13	13	3
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	0	0	0	4	7	1
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	0	0	0	11	9	5
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	0	0	0	6	10	5
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0	0	0	9	5	4
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	0	0	50	43	20
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	0	0		1	
Liczba wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych	0	0	0		8	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	0	0	0		40	
Liczba odbiorców wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych	0	0	0		200	
Liczba wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych zrealizowanych ze środków LSR nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji	0	0	0	1		
Liczba odbiorców wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych zrealizowanych ze środków LSR nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji	0	0	0	150		
Liczba przedsięwzięć edukacyjnych i/lub rekreacyjnych nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów zrealizowanych w ramach LSR	0	0	0		1	
Liczba odbiorców przedsięwzięcia edukacyjnego i/lub rekreacyjnego nawiązującego do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów zrealizowanych w ramach LSR	0	0	0		70	30
Liczba prowadzonych działań promocyjnych	0	0	0	1	1	1
Liczba osób u których wzrosła aktywność społeczna przedstawiająca się w uczestnictwie w wyborach samorządowych	0	0	0	100	50	20
Liczba odbiorców wydarzeń informacyjno- promocyjnych	0	0	0		30	10
Liczba osób fizycznych które rozpoczęły działalność gospodarczą	0	0	0		10	3
Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich	0	0	0	1	-	-
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0	0	0	0,36	2,45	-
Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych	0	0	0	240		
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	0	0	0	540		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych terenach	0	0	0	-	1	-

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Tab. 31 Powiązanie interwencji programu z problemami będącymi podstawą delimitacji

Ujawniony stan kryzysowy										
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stanie obecnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze w stanie obecnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie gminy Mrocza w stanie obecnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna po zakończeniu programu	Wskaźnik osób niezadowolonych w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze				
	Os. Stare Miasto	177	12,16	11,8	50	8,73				
	sołectwo Witosław	116	15,57	11,8	43	9,80				
	sołectwo Jeziorki Zabartowskie	33	17,55	11,8	20	6,91				
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze		Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w stanie obecnym	w tym osoby korzystające z pomocy z powodu niepełności	w tym osoby do lat 17	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze w stanie obecnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w gminie w stanie obecnym	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym które przestały z niej korzystać po zakończeniu programu *	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z powodu niepełności i które przestały z niej korzystać po zakończeniu programu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym które przestały z niej korzystać po zakończeniu programu (osoby do lat 17)	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze po zakończeniu programu
	Os. Stare Miasto	214	6	85	14,5	13,78	22	2	7	13,20
	sołectwo Witosław	112	11	40	14,97	13,78	26	4	7	11,54
	sołectwo Jeziorki Zabartowskie	51	3	9	26,7	13,78	9	1	2	22,30
Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.		Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r.	Frekwencja ogółem w gminie	Liczba osób u których wzrosła aktywność społeczna przedstawiająca się w uczestnic	Oczekiwania frekwencja w kolejnych wyborach					

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

				twie w wyborach samorządowych po zakończeniu programu						
	Os. Stare Miasto	41,48	42,48	100	50,2					
	sołectwo Witosław	38,09	42,48	50	46,3					
	sołectwo Jeziorki Zabartowskie	42,23	42,48	20	54,6					
Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru		Przeźródła zdegradowana [ha] w stanie obecnym	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru w stanie obecnym	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej gminy w stanie obecnym	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru po zakończeniu programu				
	Os. Stare Miasto	2,36	2,396	0,0463	0,360	2,0				
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze		Liczba podmiotów w gospodarczych w stanie obecnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów w gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze w stanie obecnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów w gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie	Liczba osób fizycznych które rozpoczęły działalność gospodarczą po opuszczeniu programu	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów w gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze po zakończeniu programu				
	sołectwo Witosław	14	2,9	7,26	10	5,81				
	sołectwo Jeziorki Zabartowskie	1	0,78	7,26	3	3,13				

*Obejmuje osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna, osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu oraz osoby zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);

8 LISTA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Projekty rewitalizacyjne stanowią realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej, a co najmniej ograniczenie jej w stopniu gwarantującym zahamowanie regresu i odwrócenie trendu w danej dziedzinie. Tym samym ustalając hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych zaplanowano projekty rewitalizacyjne, w ramach kierunków działań, służące osiągnięciu zaplanowanych celów rewitalizacji.

Lista projektów zawiera:

- **główne projekty rewitalizacyjne**

Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i nie rozwiąże się zdiagnozowanych sytuacji problemowych.

- **uzupełniające projekty rewitalizacyjne**

Opis pozostałych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W opisie uzupełniających projektów rewitalizacyjnych wskazano jedynie obszary tematyczne, istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji. W grupie uzupełniającej zawarto przedsięwzięcia, które zidentyfikowano jako potrzebne do osiągnięcia określonych efektów, jednak na etapie opracowywania PR nie było możliwe wskazanie, kto będzie realizował dane zadanie, w jakim terminie, w jakim schemacie finansowym itp.

Projekty te wynikają bezpośrednio z fiszek projektowych jak i z zebranych w trakcie konsultacji społecznych uwag, sugestii i propozycji uczestniczących w konsultacjach interesariuszy.

Jednym z kryteriów doboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest identyfikacja potencjalnych źródeł sfinansowania ich realizacji. Dla projektów w ramach niniejszego PR źródła te tkwią m.in. w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Przewidziane do realizacji projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach ze sfery społecznej. Ich spełnienie jest najczęściej uwarunkowane realizacją projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomogą wykonanie działań miękkich i wpłyną na skuteczność ich działań.

Poniżej przedstawiony został wykaz głównych i uzupełniających projektów społecznych i infrastrukturalnych zaplanowanych do realizacji w ramach przedmiotowego *Programu Rewitalizacji*. Projekty te stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy.

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mroczka na lata 2017-2023

Tab. 32 Lista główna projektów rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu*	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL REWITALIZACJI: 1- Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej									
Kierunek 1: Aktywizacja osób uzależnionych od świadczeń społecznych									
Miasto Mroczka- Osiedle Stare Miasto, Sołectwo Jeziorki Zabartowski, Witosław	Przedsięwzięcie I – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej	1.1 Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem z terenu rewitalizacji”	S	Miasto i Gmina Mroczka poprzez MGOPS	Przeprowadzenie kompleksowego programu aktywizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez m.in. opracowanie indywidualnej ścieżki reintegracji społecznej dla każdego uczestnika (warsztaty, szkolenia i inne działania aktywizujące) – projekt odpowiada na problem wysokiej liczby osób korzystających z pomocy społecznych, a celem projektu ma być ich aktywizacja. Projekt realizowany będzie na podobszarze miejskim, jednak korzystać z zajęć będą również osoby z podobszarów wiejskich.	Mroczka, budynek MGOPS	52 631,58	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – min.9 (5 Stare Miasto, 1 Jeziorki Zabartowski, 3 Witosław) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 6 (4 Stare Miasto, 2 Witosław)	dokument potwierdzający status osoby wykluczonej, listy uczestników, raport z realizacji działania, dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej
Miasto Mroczka- Osiedle Stare Miasto, Sołectwo Jeziorki Zabartowski, Witosław	Przedsięwzięcie I – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej	1.2 - „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem wśród osób niepełnosprawnych z terenu rewitalizacji”	S	Miasto i Gmina Mroczka poprzez MGOPS	Przeprowadzenie kompleksowego programu aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności poprzez opracowanie indywidualnej ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej opracowanej dla każdego uczestnika spośród zestawu instrumentów (warsztaty i szkolenia) – projekt odpowiada na problem wysokiej liczby osób korzystających z pomocy społecznych z powodu niepełnosprawności, a celem projektu ma być ich aktywizacja i podjęcie pracy. Projekt realizowany będzie na podobszarze miejskim, jednak korzystać z zajęć będą również osoby z podobszarów wiejskich.	Mroczka, budynek MGOPS	146 725,00	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 12 (4 Stare Miasto, 7 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowski), Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie -12 (4 Stare Miasto, 7 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowski) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność	listy uczestników, raport z realizacji działania

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

								<p>społeczna – 7 (2 Stare Miasto, 4 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowskie) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu- (2 Stare Miasto, 4 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowskie) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek – 5 (1 Stare Miasto, 3 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowskie)</p>	
<p>Miasto Mrocza- Osiedle Stare Miasto, Sołectwo Jeziorki Zabartowski, Witosław</p>	<p>Przedsięwzięcie 1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej</p>	<p>1.3 - „Aktywni teraz – program powrotu do aktywności”</p>	<p>S</p>	<p>Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOPS w partnerstwie ze Stowarzyszeniem GINEKA</p>	<p>Przeprowadzenie kompleksowego programu aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez realizację Projektu „Aktywni Teraz- program ułatwiający powrót do aktywności”. Opracowanie indywidualnej ścieżki aktywizacji z wykorzystaniem instrumentów: warsztaty grupowe, następnie indywidualne wsparcie doradcy zawodowego. Podnoszenie kompetencji zawodowych poprzez kierowanie i finansowanie zajęć- certyfikowane szkolenia podnoszące kwalifikacje i umożliwiające zdobywanie nowych kompetencji. Aktywizacja społeczna poprzez organizowanie i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych. Poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego oraz na rynek pracy- indywidualne wsparcie coucha oraz indywidualne wsparcie doradcy ds. wizerunku. Wszystkie powyższe działania w zakresie</p>	<p>Mrocza, budynek MGOPS</p>	<p>411 854, 38</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 34 (17 Stare Miasto, 10 Witosław, 7 Jeziorki Zabartowskie) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu– 18 (9 Stare Miasto, 5 Witosław, 4 Jeziorki Zabartowskie) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu- 18 (9 Stare Miasto, 5 Witosław, 4 Jeziorki Zabartowskie) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi</p>	<p>listy uczestników, raport z realizacji działania</p>

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

					<p>Projektu „Aktywni Teraz- program ułatwiający powrót do aktywności” odpowiadają na problem wysokiej liczby osób korzystających z pomocy społecznych, a celem projektu ma być ich aktywizacja społeczna oraz pośrednio zawodowa. Projekt realizowany będzie na podobszarze miejskim, jednak korzystać z zajęć będą również osoby z podobszarów wiejskich.</p>			<p>na własny rachunek) – 10 (5 Stare Miasto, 3 Witosław, 2 Jeziorki Zabartowskie)</p>	
<p>Miasto Mrocza- Osiedle Stare Miasto</p>	<p>Przedsięwzięcie 2 – Integracja społeczna dla rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>	<p>2.1 - „Integracja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Osiedla Stare Miasto w Mroczy”</p>	S	<p>Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOKiR</p>	<p>Prowadzenie warsztatów i spotkań integracyjnych, animacyjnych, z psychologiem, wyjazdy integracyjne, organizacja zajęć ruchowych. Projekt odpowiada na problem wysokiej liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym dzieci i młodzieży. W czasie spotkań, warsztatów, wyjazdów, zajęć przewiduje się zwiększenie świadomości członków rodzin korzystających z pomocy społecznej w zakresie możliwości podjęcia pracy i nauki po zakończeniu szkoły co przyczyni się do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Wybrane metody będą dostosowane do zainteresowań i potrzeb młodzieży.</p>	<p>Mrocza, budynek MGOKiR, Stanica Wodna w Rościminie, obiekty zewnętrzne (wyjazdy) – ze względu na swoją specyfikę planuje się realizację części działania poza obszarem rewitalizacji w celu optymalnego wykorzystania zasobów gminy</p>	<p>52 631,58</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 12 (12 Stare Miasto) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 7 (7 Stare Miasto)</p>	<p>listy uczestników, zaświadczenie z MGOKiR, dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej</p>
<p>Sołectwo Witosław, Jeziorki Zabartowskie</p>	<p>Przedsięwzięcie 2 – Integracja społeczna dla rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>	<p>2.2 - „Integracja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Sołectwa Witosław i Jeziorki Zabartowskie”</p>	S	<p>Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOKiR/ Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP Harcerska Stanica Wodna w Rościminie</p>	<p>Prowadzenie warsztatów i spotkań integracyjnych, animacyjnych, z psychologiem, wyjazdy integracyjne, organizacja zajęć ruchowych. Projekt odpowiada na problem wysokiej liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym dzieci i młodzieży. W czasie spotkań, warsztatów, wyjazdów przewiduje się zwiększenie świadomości członków rodzin korzystających z pomocy społecznej w zakresie możliwości podjęcia pracy i nauki po zakończeniu szkoły co przyczyni się do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Wybrane metody będą dostosowane do zainteresowań i potrzeb</p>	<p>Centrum Aktywizacji Społecznej w Witosławiu (park) i obiekty zewnętrzne (wyjazdy) – ze względu na swoją specyfikę planuje się realizację części działania poza obszarem rewitalizacji w</p>	<p>52 631,58</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 15 (12 Witosław, 3 Jeziorki Zabartowskie) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 9 (7 Witosław, 2 Jeziorki Zabartowskie)</p>	<p>listy uczestników, zaświadczenie z MGOKiR dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej</p>

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

					<i>młodzieży.</i>	<i>celu optymalnego wykorzystania zasobów gminy</i>			
<i>Kierunek 2: Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, w tym szczególnie osób starszych</i>									
Solectwo Witosław	<i>Przedsięwzięcie 3 – Wsparcie dla form aktywności osób starszych</i>	<i>3.1 – „Utworzenie Klubu Seniora w Witosławiu”</i>	<i>S</i>	<i>Miasto i Gmina Mrocza przy współpracy z MGOPS i MGOKiR</i>	<i>Organizacja imprez okolicznościowych, wspólnych wyjazdów, wspólnych spotkań i zajęć na świeżym powietrzu, warsztatów i prelekcji dla seniorów, jak również wspólnych festynów i spotkań organizowanych przez seniorów dla osób młodszych, jako forma aktywizacji międzypokoleniowej– projekt odpowiada na problem wysokiej liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz ich niskiej aktywności społecznej – ma na celu ich integrację oraz podniesienie świadomości wspólnotowości Działania prozdrowotne 65+ - jak opiekować się seniorem</i>	<i>Wiejski Dom Kultury w Witosławiu/ Centrum Aktywizacji Społecznej</i>	<i>100 000,00</i>	<i>Wskaźnik produktu: Liczba wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych na rzecz seniorów – 8 (8 Witosław) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 40 (40 Witosław) w tym 35 osoby starsze Wskaźnik rezultatu: Liczba odbiorców wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych – 200 (200 Witosław), w tym 43 osoby starsze Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna – 23 osoby (23 Witosław) Liczba wspartych w programie miejsc świadczania usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1</i>	<i>listy uczestników, program wydarzenia</i>
Osiedle Stare Miasto	<i>Przedsięwzięcie 3 – Wsparcie dla form aktywności osób starszych</i>	<i>3.2 - „Organizacja imprezy międzypokoleni owej”</i>	<i>S</i>	<i>Organizacja a pozarządowa NGO</i>	<i>Organizacja imprezy promującej dziedzictwo kulturowe Krajny.</i>	<i>budynek MGOKiR</i>	<i>20 000,00</i>	<i>Wskaźnik produktu: Liczba wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych zrealizowanych ze środków LSR nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji – 1 (1 Stare Miasto) Wskaźnik rezultatu: Liczba odbiorców wydarzenia promocyjnego lub kulturalnego zrealizowanego ze środków LSR</i>	<i>listy uczestników, program wydarzenia</i>

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

								nawiązującego do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów, w tym w zakresie turystyki i rekreacji. –150 (150 Stare Miasto), w tym 80 osoby starsze Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna – 50 osób (50 Stare Miasto)	
Sołectwo Witosław, Jeziorki Zabartowskie	Przedsięwzięcie 4 – Wsparcie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne	4.1 - „Organizacja przedsięwzięć edukacyjnych i promocyjnych”	S	Organizacja pozarządowa NGO	Organizacja warsztatów i prelekcji dla mieszkańców, wspólne spotkania przy ognisku – projekt podyktowany wysokim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym oraz niskim zaangażowaniem w życie społeczne – ma na celu integrację mieszkańców, osobom z Jeziorek Zabartowskich zapewniony zostanie dojazd do Witosławia	WDK Witosław, Świetlica wiejska	20 000,00	Wskaźnik produktu: Liczba przedsięwzięć edukacyjnych i/lub rekreacyjnych nawiązujących do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów zrealizowanych w ramach LSR – 1 (1 Witosław,) Wskaźnik rezultatu: Liczba odbiorców przedsięwzięcia edukacyjnego i/lub rekreacyjnego nawiązującego do lokalnego dziedzictwa i/lub zasobów zrealizowanych w ramach LSR 100 (70 Witosław, 30 Jeziorki Zabartowskie) Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna – 40 osób (20 Witosław, 20 Jeziorki Zabartowskie)	listy uczestników, program przedsięwzięcia
Sołectwo Witosław, Jeziorki Zabartowskie, Osiedle Stare Miasto	Przedsięwzięcie 4 – Wsparcie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne	4.2 – „Promocja udziału w procesach wyborczych”	S	Miasto i Gmina Mrocza	Przygotowanie plakatów i ulotek zachęcających do udziału w wyborach samorządowych, przygotowanie konkursu dla jednostek pomocniczych Gminy na najwyższą frekwencję wyborczą	Wiejski Dom Kultury w Witosławiu/Świetlica w Jeziorkach Zabartowskich/ MGOKiR w Mroczy	15 000,00	Wskaźnik produktu: Liczba prowadzonych działań promocyjnych – 3 (1 Stare Miasto, 1 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowskie) Wskaźnik rezultatu: Liczba osób u których wzrosła aktywność społeczna przedstawiająca się w uczestnictwie w wyborach samorządowych – 170 (100 Stare Miasto, 50 Witosław, 20 Jeziorki Zabartowskie)	ankieta

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mroczka na lata 2017-2023

Sołectwo Witosław, Jeziorki Zabartowskie	Przedsięwzięcie 5 – Wsparcie dla przedsiębiorców	5.1 – „Promocja rozwijania własnej działalności gospodarczej”	S	Miasto i Gmina Mroczka	Planuje się organizację poradnictwa zawodowego, szkolenie zawodowe, staż, pośrednictwo pracy razem z prowadzeniem informacji o sposobach rozpoczęcia działalności gospodarczej z udziałem pracownika PUP, GOPS oraz osoby zajmującej się pozyskiwaniem środków zewnętrznych na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej, a także przedsiębiorców, którzy skorzystali z pomocy. Mieszkańcy pozyskają niezbędną wiedzę z zakresu możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, nauczą się szukać źródeł wsparcia, uzyskają pomoc merytoryczną przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie. Osoby, które podejmą się o aplikowanie o dofinansowanie na rozwój firm stworzą dodatkowe miejsca pracy. Zadanie to przyczyni się do wzrostu aktywności gospodarczej oraz wpłynie na podniesienie poziomu samodzielności ekonomicznej. Projekt przyczynia się do rozwiązania problemów w obszarach niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców w sołectwach Witosław i Jeziorki Zabartowskie	Wiejski Dom Kultury w Witosławiu/świątlica w Jeziorkach Zabartowskich	157 894,74	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 15 (12 Witosław, 3 Jeziorki Zabartowskie)\	Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 10 (8 Witosław, 2 Jeziorki Zabartowskie)- wartość tożsama dla wskaźnika: „Liczba osób fizycznych które rozpoczęły działalność gospodarczą”	ewidencja CEIDG, umowa o pracę
Sołectwo Witosław,	Przedsięwzięcie 5 – Wsparcie dla przedsiębiorców	5.2 – „Informacja o formach wsparcia na rozwijanie działalności gospodarczej	S	Miasto i Gmina Mroczka	Działanie będzie polegało na organizacji spotkań i publikacji materiałów, ulotek plakatów i informacji dot. form wsparcia na rozwijanie działalności gospodarczej	Wiejski Dom Kultury w Witosławiu	5 000,00	Wskaźnik produktu: Liczba odbiorców wydarzeń informacyjno- promocyjnych – 30 (20 Witosław, 10 Jeziorki Zabartowskie)	Wskaźnik rezultatu: Liczba osób fizycznych które rozpoczęły działalność gospodarczą– 3 (2 Witosław, 1 Jeziorki Zabartowskie)	CEiDG
Kierunek 3: Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego										
Mroczka,	Przedsięwzięcie	6.1 –	PF,	Miasto i	Remont budynku MGOPS – w tym	budynek	800 000,	Wskaźnik produktu: Budynek	protokół odbioru	

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Osiedle Stare Miasto	cie 6 – Rozwój infrastruktury i rozwoju społecznego	„Dostosowanie budynku MGOPS do potrzeb świadczonych usług”	T	Gmina Mrocza	dostosowanie budynku do obsługi potrzeb niepełnosprawnych – Działanie powiązane z projektami z przedsięwzięcia nr 1 – świadczenie usług społecznych, w tym szczególnie dla osób niepełnosprawnych wiąże się z koniecznością dostosowania budynku do świadczonych usług, obecny budynek nie posiada takich możliwości	MGOPS	00	publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,36 ha Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych – 400 (w tym 60% z OR) Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 400 (w tym 60% z OR)	robót
Sołectwo Witosław	Przedsięwzięcie 6 – Rozwój infrastruktury i rozwoju społecznego	6.2 - „Centrum aktywizacji społecznej w Witosławiu”	FP, T	Miasto i Gmina Mrocza	Zadanie przewiduje przebudowanie istniejącego parku - utworzenie ścieżki zdrowia dla seniorów oznaczonej tablicami z ćwiczeniami ruchowymi odpowiednimi dla tego wieku, z miejscami przystankowymi w postaci elementów siłowni zewnętrznych, obiektów małej architektury (ławeczki, oświetlenie) wraz z zagospodarowaniem brzegu jeziora., w celu aktywizacji społecznej osób starszych oraz dzieci i młodzieży wykluczonych społecznie. W parku przez cały rok będą prowadzone zajęcia zdrowotne dla seniorów oraz wydarzenia plenerowe (integracja międzypokoleniowa) – projekt wspiera realizację przedsięwzięcia nr 2 i 3 – tworzy infrastrukturę niezbędną do realizacji zadań społecznych w zakresie wsparcia aktywności osób starszych oraz dzieci, młodzieży i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz umożliwi rozwój lokalnej przedsiębiorczości w ramach przedsięwzięcia nr 5 na obszarze rewitalizacji (poprzez zwiększenie liczby turystów, a tym samym liczby bazy klientów usług)	Park w Witosławiu	1 176 470,59	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 2,45 ha Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 500 (w tym 60% z OR)	protokół odbioru robót

*(S-społeczna; G-gospodarcza; OS-środowiskowa ; FP-funkcjonalno-przestrzenna, T- techniczna)

Tab. 33 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
Miasto Mrocza, Os. Stare Miasto	CEL REWITALIZACJI: Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej		
	Przedsięwzięcie 4 – Rozwój infrastruktury rozwoju społecznego		
	1	FP, T	Odnowa Parku Jagiełły w centrum Mroczy, wraz z zabudową elementów małej architektury niezbędnej do organizacji zajęć zewnętrznych dla seniorów i osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – wsparcie projektów 1.1, 1.2 oraz 2.1
sołectwo Witosław	2	FP, T	Budowa ścieżki rowerowej po szlaku byłej kolejki wąskotorowej w miejscowości Witosław – jako miejsce dla wsparcia aktywności ruchowej osób starszych (powiązanie z projektem 3.1)

9 MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza łączy ze sobą działania społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne. W związku z tym, w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym terenie zdegradowanym. Powyższe sfery są wzajemnie ze sobą powiązane i uzupełniają się. Program jest nastawiony na realizację głównie projektów społecznych, jednakże dla dopełnia części z tych działań planuje się przeprowadzenie również projektów infrastrukturalnych.

Komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno-instytucjonalna, międzyokresowa oraz źródeł finansowania, pozwoli na efektywne oddziaływanie na wyznaczone obszary kryzysowe oraz poprzez efekt synergiczny wpłynie także na rozwój i poprawę warunków życiowych całego Miasta i Gminy.

Dla rewitalizowanego obszaru wyznaczono projekty główne i projekty uzupełniające. Priorytetem dla Miasta i Gminy jest realizacja projektów głównych, które w największym stopniu i w najlepszy sposób, przyczyniają się do poprawy sytuacji występującej na danym obszarze.

Powyższe projekty uzupełniane będą również dodatkowymi projektami, które realizowane będą poza granicami obszaru rewitalizowanego, jednakże są wzajemnie powiązane i w pewnym stopniu oddziałują na ten obszar, a także realizują cele wyznaczone dla Programu.

9.1 Komplementarność przestrzenna między projektami realizowanymi na obszarze rewitalizacji oraz poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji. Projekty z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej będą organizowane dla całego obszaru terenu rewitalizacji, w celu niedopuszczenia do segregacji społecznej pomiędzy obszarem rewitalizowanym, a pozostałym obszarem gminy zakłada się realizację bliźniaczych projektów dla osób korzystających z pomocy społecznej (w tym z powodu niepełnosprawności) zgłaszających się z poza obszaru rewitalizacji.

Z wydarzeń otwartych takich jak festyny czy spotkania i warsztaty bez limitu osobowego będą mogły brać udział także zainteresowane osoby z poza obszaru rewitalizacji, w tym także goście i turyści z poza terenu gminy. Natomiast zmodernizowane obiekty infrastruktury będą miejscem do wykorzystania dla wszystkich mieszkańców.

9.2 Komplementarność problemowa

Prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy, a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu.

Działania przewidziane w Programie uzupełniają się wzajemnie i prowadzą do realizacji celu nadrzędnego. W celu rozwiązania problemów społecznych niezbędne jest nie tylko wdrożenie bezpośrednich przedsięwzięć ograniczających niekorzystne zjawiska, ale również przygotowanie niezbędnej infrastruktury, która to umożliwi. Prowadzone działania w zakresie aktywizacji osób korzystających z pomocy społecznej, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych wymagają niezbędnej infrastruktury lokalowej – w celu zapewnienia lokalu przewiduje się remont budynku MGOPS, jednym z efektów podjętych działań w zakresie aktywizacji zawodowej będzie podjęcie pracy przez osoby wykluczone – a tym samym osiągnięty zostanie efekt w sferze społecznej. Podobnie działania w zakresie aktywizacji ludności starszej zostaną wsparte działaniami infrastrukturalnymi – miejscami, z których osoby starsze będą mogły aktywnie spędzać czas. Działania promocyjno – aktywizujące nakierowane na rozwój przedsiębiorczości będą odpowiadały na problem małej liczby przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji. Wszystkie z realizowanych działań odpowiadają bezpośrednio na problemy ujawnione podczas delimitacji.

9.3 Komplementarność instytucjonalno-proceduralna w zakresie instytucji, procedur funduszy na obszarze rewitalizacji

Struktura i system zarządzania Programem Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza, pozwala na efektywne współdziałanie ze sobą różnych instytucji, co wpłynie na skuteczniejsze rozwiązywanie występujących na tym terenie negatywnych zjawisk i zagrożeń.

Niezbędna w tym zakresie jest współpraca Urzędu Miasta i Gminy Mrocza (który będzie prowadził procesy inwestycyjne) z jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi. Planuje się rozdział zadań wynikających z Planu zgodnie z kompetencjami instytucji pomiędzy MGOSP, MGOKiR, Urząd Miasta i Gminy oraz organizacje pozarządowe.

9.4 Komplementarność finansowa

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środków własnych Gminy.

9.5 Komplementarność międzyokresowa

W poprzedniej perspektywie finansowej w ramach polityki spójności 2007-2013 na obszarze Gminy Mrocza nie były realizowane żadne przedsięwzięcia/projekty w zakresie rewitalizacji.

10 MECHANIZM WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Jednym z istotnych aspektów prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza i planowania działań rewitalizacyjnych jest partycypacja społeczna. Zgodnie z art. 5 ustawy o rewitalizacji, partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz pracach Komitetu Rewitalizacji (jeżeli został powołany). Polega ona na realizacji wśród interesariuszy następujących działań, tj.:

- prowadzeniu działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istotnie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowywaniu i realizacji programów rewitalizacji,
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.
- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenia do spójności planowanych z nimi działań,

Partycypacja społeczna jest więc nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie).

Podmiotami uczestniczącymi w procesie tworzenia i konsultacji Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza zaliczanymi do interesariuszy rewitalizacji były:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, tj. Osiedla Stare Miasto w Mroczy oraz sołectw: Jeziorki Zabartowskie, Witosław,
- Mieszkańcy Miasta i Gminy
- Zarządy OSP z miejscowości rewitalizowanych,
- Zarządy KGW z miejscowości rewitalizowanych,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie Miasta i Gminy,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną na terenie Miasta i Gminy, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- Burmistrz, Urząd Miasta i Gminy i jednostki organizacyjne,
- Organy władzy publicznej (policja)

W przygotowaniu PR wykorzystano **formy konsultacji społecznych**, a mianowicie:

- zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym formularzy zamieszczonych na stronie Gminy w BIP,
- spotkania i warsztaty z interesariuszami,
- zbieranie uwag i opinii w formie ankiet skierowanych do wszystkich interesariuszy.

Partycypacja społeczna w procesie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Mrocza na lata 2017-2023 oparta została na metodzie **klasycznej drabiny partycypacji**. Klasyczna drabina partycypacji wyróżnia zasadniczo trzy główne poziomy:

- informowanie (uczestnictwo bierne) - publikacja o przystąpieniu do opracowywania Programu Rewitalizacji na stronie www Gminy oraz w biuletynie informacyjnym w wersji papierowej, spotkanie z sołtysami i dystrybucja ankiet wśród mieszkańców gminy poprzez sołtysów,
- konsultowanie (aktywne uczestnictwo) – warsztaty z interesariuszami z obszarów rewitalizacji (spotkanie w OSP Mrocza oraz WDK Witosław), zebranie ankiet oraz ich uwzględnienie,
- współdecydowanie (aktywne uczestnictwo) – uwzględnienie uwag i propozycji złożonych podczas spotkań oraz wyłożenie do programu do publicznego wglądu.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.

Podczas opracowywania Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza przeprowadzono spotkania informacyjne oraz konsultacje z mieszkańcami i ankietyzację, aby zapewnić im możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu dokumentu oraz poznać ich oczekiwania wobec procesu rewitalizacji. Propozycje i argumenty mieszkańców wysunięte podczas dyskusji oraz analiza uzupełnionych ankiet, były kluczowym aspektem branym pod uwagę podczas podejmowania decyzji o wyborze obszaru rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych na terenie Gminy.

Aktualizacje Programu podlegały konsultacją społeczną poprzez publikację Programu na stronie internetowej gminy przed przyjęciem jego aktualizacji i umożliwienie przesyłania i zgłaszania uwag i wniosków do Planu. Minimalny okres na zgłaszanie uwag wynosił 7 dni.

Obecna aktualizacja Programu podlegała konsultacją społeczną poprzez publikację Programu na stronie internetowej gminy z możliwością przesyłania i zgłaszania uwag w formie pisemnej i elektronicznej w okresie od 06.08.2018 do 14.08.2018 włącznie, w trakcie wyłożenia do publicznego wglądu wpłynęły uwagi i opinie od jednego mieszkańca Gminy Mrocza, uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały uwzględnione w dokumencie.

11 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Podstawowym źródłem finansowania projektów zaplanowanych do zrealizowania w ramach *Programu Rewitalizacji* będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Realizacja projektów będzie możliwa, poprzez zapewnienie komplementarności i skoordynowania projektów z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFS i EFRR.

W tabeli poniżej przedstawiono ramy finansowe dla przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza. Do realizacji działań nie przewiduje się wkładu środków prywatnych z powodu braku zainteresowania podmiotów prywatnych działaniami oraz nieprzygotowaniem projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Jednocześnie nie wyklucza się, że przy pojawią się w okresie późniejszym projekty, w których zaangażowany będzie kapitał prywatny.

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Tab. 34 Indykatywne ramy finansowe głównych projektów rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	INNE				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1,2,3	2019-2020	1.1 Aktywizacja społeczna- osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem z terenu rewitalizacji”	S	Przedsięwzięcie 1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej	Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOPS	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00		2 631,58		Działanie 11.1	n/d	
1,2,3	2019 (II kwartał)	1.2 - „Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem wśród osób niepełnosprawnych z terenu rewitalizacji”	S	Przedsięwzięcie 1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej	Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOPS	146 725,00	85%	124 716,30	124 716,30		22 008,75		Działanie 9.2	Poddziałanie 9.2.1	
1,2,3	2019-2020	1.3 - „Aktywni teraz – program powrotu do aktywności”	S	Przedsięwzięcie 1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej	Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOPS	411 854,00	85%	350 075,90	350 075,90		61 778,10		Działanie 9.2	Poddziałanie 9.2.1	
1,2	20192020 (12 miesięcy)	2.1 - „Integracja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Osiedla Stare Miasto w Mroczy”	S	Przedsięwzięcie 2 – Integracja społeczna dla rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miasto i Gmina Mrocza poprzez MGOKiR	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00		2 631,58		Działanie 11.1	n/d	
3	2019(III kwartał)-2020 II kwartał	2.2 - „Integracja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Solectwa Witosław i	S	Przedsięwzięcie 2 – Integracja społeczna dla rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miasto i Gmina Mrocza/Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP Harcerska	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00		2 631,58		Działanie 11.1	n/d	

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

		<i>Jeziorki Zabartowskie</i>			<i>Stanica Wodna w Rościminie</i>												
3	2019(IV kwartał)-2023	3.1 - „Utworzenie Klubu Seniora w Witosławiu”	S	Przedsięwzięcie 3 – Wsparcie dla form aktywności osób starszych	Miasto i Gmina Mrocza przy współpracy MGOKiR	100 000,00	95%	95 000,00	95 000,00			2 631,58			Działanie 09.mar	Poddziałanie 09.03.2002	
1	2020	3.2 - „Organizacja imprezy międzypokoleniowej”	S	Przedsięwzięcie 3 – Wsparcie dla form aktywności osób starszych	Organizacja pozarządowa NGO	20 000,00	100%	20 000,00				20 000,00					
2	2019	4.1 - „Warsztaty i zajęcia dla mieszkańców sołectwa Jeziorki Zabartowskie”	S	Przedsięwzięcie 4 – Wsparcie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne	Organizacja pozarządowa NGO	20 000,00	100%	20 000,00				20 000,00					
1,2,3	2019-2023	4.2 - „Promocja udziału w procesach wyborczych”	S	Przedsięwzięcie 4 – Wsparcie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne	Miasto i Gmina Mrocza	15 000,00						15 000,00					
1,2,3	2019 (III kwartał)-2020 IV kwartał	5.1 - „Promocja rozwijania własnej działalności gospodarczej”	S	Przedsięwzięcie 5 – Wsparcie dla przedsiębiorczości	Miasto i Gmina Mrocza	157 894,74	95%	150 000	150 000			7 894,74					
2,3	2019-2023	5.2 - „Informacja o formach wsparcia na rozwijanie działalności gospodarczej w tym szczególnie w ramach LSR”	S	Przedsięwzięcie 5 – Wsparcie dla przedsiębiorczości	Miasto i Gmina Mrocza	5 000,00						5 000,00					
1	2019 (I-II kwartał)	6.1 - „Dostosowanie budynku MGOPS do potrzeb świadczonych usług”	PF, T	Przedsięwzięcie 6 – Rozwój infrastruktury rozwoju społecznego	Miasto i Gmina Mrocza	800 000,00	85%	680 000,00			680 000,00	120 000,00			Działanie 6.2	n/d	1.2, 1.3
3	2019 (II-III kwartał)	6.2 - „Centrum aktywizacji społecznej w Witosławiu”	T	Przedsięwzięcie 6 – Rozwój infrastruktury rozwoju społecznego	Miasto i Gmina Mrocza	1 176 470,59	85%	1 000 000,00			1 000 000,00	176 470,00			Działanie 7.1	n/d	2.2, 3.1, 5.1

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Tab. 35 Indykatywne ramy finansowe uzupełniających projektów rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	środki własne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1	FP/T	Odnowa Parku Jagiełły w centrum Mroczy, wraz z zabudową elementów małej architektury niezbędnej do organizacji zajęć zewnętrznych dla seniorów i osób niepełnosprawnych	500 000		425 000	75 000	
3	2	FP/T	Budowa ścieżki rowerowej po szlaku byłej kolejki wąskotorowej w miejscowości Witosław – jako miejsce dla wsparcia aktywności ruchowej osób starszych	3 000 000		2 550 000	450 000	

1 -Os. Stare Miasto, 2 – Sołectwo Jeziorki Zabartowskie, 3 – Sołectwo Witosław

*(S-spoleczna; G-gospodarcza; OS-środowiskowa ; FP-funkcjonalno-przestrzenna, T- techniczna)

12 SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Głównymi podmiotami, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to:

BURMISTRZ MIASTA I GMINY MROCZA

Do zadań Burmistrza Miasta i Gminy należy w szczególności:

- Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie programu rewitalizacji, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji,
- Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia programu rewitalizacji,
- Prowadzenie konsultacji społecznych,

RADA GMINY MROCZA

Zadaniami Rady Gminy są w szczególności:

- Zatwierdzenie i uchwalenie programu rewitalizacji,
- Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Miasta i Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Miasta i Gminy,
- Uchwalanie zmian Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy,
- Podjęcie uchwały o uchyleniu programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.

KOORDYNACJA całego procesu rewitalizacji jest w gestii Urzędu Miasta i Gminy Mrocza, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania. Burmistrz Miasta i Gminy wyznaczy pracownika odpowiedzialnego za wsparcie wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań związanych z rewitalizacją.

Osoba wyznaczona do koordynacji procesu rewitalizacji będzie realizowała m.in. następujące zadania:

- Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu,
- Współpraca z innymi referatami Urzędu Miasta i Gminy w zakresie realizacji programu.
- Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek Miasta i Gminy oraz strony społecznej,

Działania informacyjno-promocyjne w zakresie realizacji PR, w tym umieszczanie tablic informacyjnych i tablicy pamiątkowej w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, które będą informować o projekcie, a także publikowanie ogłoszeń o wszystkich sprawach związanych z rewitalizacją, również w sieci. Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad

procesem realizacji programu, Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów, Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu, Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu,

Ramowy harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Mrocza na lata 2017-2023 obejmuje okres od m-ca czerwca 2017 r., kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu.

13 SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ MODYFIKACJI PROGRAMU

W zależności od charakteru dostępnych danych przeprowadzone będą dwa rodzaje monitoringu:

- **monitoring rzeczowy** – dostarczy informacji na temat efektów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie wskaźników produktu i rezultatu;
- **monitoring finansowy** – dostarczy informacji na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, które będą podstawą do oceny efektywności i racjonalności wydatkowania potencjalnych środków.

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami gminnego programu rewitalizacji.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Odpowiedzialny za monitoring będzie wyznaczony pracownik Urzędu Miasta i Gminy. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów projektów.

Wypełniany przez poszczególne podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne formularz należy składać w cyklach kwartalnych, aż do czasu finansowego rozliczenia danego projektu. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu oraz rezultatu i porównanie osiągniętych efektów.

Formularz winien zawierać co najmniej następujące informacje:

- nr i nazwę projektu w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji
- opis projektu
- rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
- przewidywany termin realizacji projektu
- wartość projektu
- źródło finansowania
- informację o osobie składającej formularz oceny projektu

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020”, raport dotyczący oceny skuteczności działań wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzany powinien być co najmniej **raz na 2 lata** i przekazywany IZ RPO WK-P.

Zakres przedmiotowych raportów powinien obejmować następujące informacje, dotyczące:

- postępów finansowych, źródeł finansowanych zadań,
- postępów rzeczowych, zgodności z przyjętym harmonogramem,
- przebiegu wdrażania poszczególnych projektów,
- sposobu komunikacji ze społecznością lokalną w zakresie wdrażania GPR.

Prowadzący monitoring koncentrować się będzie na stopniu i postępie realizacji wskaźników określonych dla poszczególnych celów szczegółowych rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych, w szczególności na tabeli celów projektowych rewitalizacji oraz celów ogólnych. Ponadto postęp prac w zakresie wdrażania PR oraz realizacji przedsięwzięć ujętych w przedmiotowym dokumencie będzie również podlegał monitorowaniu przez IZ RPO. W związku z tym gmina realizując projekty dofinansowane ze środków RPO WK-P zobowiązana jest do przekazywania sprawozdań z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu określonych działań/poddziałań RPO WK-P w okresach kwartalnych. Istotnym elementem jest **aktualizacja Programu Rewitalizacji**. Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. W szczególności aktualizacja będzie przeprowadzona w sytuacji:

- Zmiany aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowanych problemów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczności dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych,
- Braku osiągnięcia celów rewitalizacji, czyli braku likwidacji/zmniejszenia problemów będących podstawą wyznaczenia OR,

Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym horyzoncie czasowym PR.

Zmiana/aktualizacja Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony, a więc nie tylko w zakresie legislacyjnym, ale również przy spełnieniu wszystkich wymogów partycypacji społecznej.

14 Ocena oddziaływania na środowisko Programu Rewitalizacji

Zgodnie z art. 46 i 47 ustawy OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty:

- polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione powyżej, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony;

- dokumentów, innych niż wymienionych powyżej, jeżeli w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (RDOŚ), organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętych dokumentów, o którym mowa powyżej. W związku z tym co do zasady istnieje konieczność przeprowadzenia SOOŚ dla projektu PR. Koniecznym jest jednak stwierdzenie, że dokument wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, lub że realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

W związku z obszarem oddziaływania jak i zakresem i charakterem zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 w rozumieniu przepisów regulujących oceny oddziaływania na środowisko stanowi dokument, o którym mowa w art. 48 i 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko –Burmistrz Miasta i Gminy Mrocza zdecydował o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z powyższym projekt Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia zakresu dla przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a następnie wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko został zaopiniowany.

Wszystkie aktualizacje Programu są badane pod kątem występowania działań wprowadzających ramy dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Program obejmujący przedłożone działania inwestycyjne został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, na mocy opinii organ opracowujący aktualizację odstąpił od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

14.1 SPIS TABEL

Tab. 1 Podział gminy na jednostki pomocnicze.....	15
Tab. 2 Struktura ludności Miasta i Gminy Mrocza na tle powiatu i regionu	16
Tab. 3 Struktura bezrobocia w gminie Mrocza na tle regionu.	17
Tab. 4 Wskaźniki Samowystarczalności ekonomicznej ludności na tle regionu	18
Tab. 5 Przestępstwa kryminalne w gminie Mrocza na tle regionu	20
Tab. 6 Przedsiębiorczość w gminie Mrocza na tle Regionu	21
Tab. 7 Dostępność sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na tle regionu	22
Tab. 8 Elementy sfery funkcjonalno-przestrzennej – ścieżki rowerowe na tle regionu	24
Tab. 9 Podział miasta na jednostki strukturalne.....	27
Tab. 10 Lista wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego na terenie miejskim).....	27
Tab. 11 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem– stan na 30.06.2017 rok	28
Tab. 12 Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej – stan na dzień 31.12.2016 roku.....	29
Tab. 13 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności- stan na dzień 31.12.2016 roku	29
Tab. 14 Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną -stan na dzień 31.12.2016 roku.....	30
Tab. 15 Wskaźnik frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych 2014 r.	30
Tab. 16 Wskaźnik udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej.....	30
Tab. 17 Analiza występowania stanu kryzysowego na obszarze Miasta Mrocza.....	31
Tab. 18 Podział terenu wiejskiego gminy na jednostki.....	31
Tab. 19 Lista wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego na terenie wiejskim	32
Tab. 20 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem– stan na 30.06.2017 rok	33
Tab. 21 Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej – stan na dzień 31.12.2016 roku.....	34
Tab. 22 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności- stan na dzień 31.12.2016 roku	34
Tab. 23 Liczba osób w wieku do lat 17 objętych pomocą społeczną -stan na dzień 31.12.2016 roku.....	35
Tab. 24 Wskaźnik frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych 2014 r.	35
Tab. 25 Wskaźnik klimat aktywności gospodarczej – stan na 30.06.2017	36
Tab. 26 Podsumowanie analizy wskaźnikowej	37
Tab. 27 Obszar zdegradowany	38
Tab. 28 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na obszarze miejskim	39
Tab. 29 Kryterium zawężające obszaru rewitalizacji.....	40
Tab. 30 Wskaźniki celów rewitalizacji	56
Tab. 31 Powiązanie interwencji programu z problemami będącymi podstawą delimitacji.....	57
Tab. 32 Lista główna projektów rewitalizacyjnych	60
Tab. 33 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	67
Tab. 34 Indykatywne ramy finansowe głównych projektów rewitalizacyjnych.....	71
Tab. 35 Indykatywne ramy finansowe uzupełniających projektów rewitalizacyjnych.....	73

15 SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1 Zasady planowania rewitalizacji.....	9
Rys. 2 Położenie gminy Mrocza na tle województwa kujawsko - pomorskiego oraz powiatu nakielskiego Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Mrocza	15

Rys. 3 Ogólne położenie gminy Mrocza	16
Rys. 4 Podział Miasta na jednostki	27
Rys. 5 Rozmieszczenie jednostek	32
Rys. 6 Obszar zdegradowany w gminie Mrocza	38
Rys. 7 Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i gminy	40
Rys. 8 Wskaźniki demograficzne - Osiedle Stare Miasto	42
Rys. 9 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Osiedla Stare Miasto w %	43
Rys. 10 Działka na której znajduje się budynek MGOPS.....	45
Rys. 11 Wskaźniki demograficzne – Sołectwo Jeziorki Zabartowskie.....	46
Rys. 12 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie w %	46
Rys. 13 Frekwencja wyborcza w 2014 roku w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie	47
Rys. 14 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w Sołectwie Jeziorki Zabartowskie w %	48
Rys. 15 Wskaźniki demograficzne – Sołectwo Witosław.....	50
Rys. 16 Udział osób, które otrzymały świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Sołectwie Witosław w %	51
Rys. 17 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Sołectwie Witosław w %	51
Rys. 18 Zjawiska pozytywne oraz negatywne zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji	53

16 SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1 Wejście do Parku im. Władysława Jagiełły – Osiedle Stare Miasto Mrocza.....	41
Fotografia 2 Widok budynku MGOPS.....	44
Fotografia 3 Wciąż pod parą – historyczne zdjęcie pociągu wąskotorowego w Witosławiu	48
Fotografia 4 Rządówka w majątku Orle – stan obecny.....	50

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Wypełniający nie tylko stwierdza występowanie lub brak problemu, ale także – w sytuacji stwierdzenia występowania danego problemu - ocenia stopień zagrożenia dla poziomu życia mieszkańców, jakie powoduje dany problem.

Rodzaj Problemu	<i>Brak problemu</i>	<i>Niskie zagrożenie problemem</i>	<i>Średnie zagrożenie problemem</i>	<i>Wysokie zagrożenie problemem</i>
<i>Brak infrastruktury technicznej (np. co,wod-kan, gaz)</i>	○	○	○	○
<i>Zły stan obiektów użyteczności publicznej</i>	○	○	○	○
<i>Zdewastowane i opuszczone tereny/obiekty</i>	○	○	○	○
<i>Brak terenów rekreacyjnych (np. boisk, placów zabaw)</i>	○	○	○	○
<i>Zły stan dróg, chodników/ścieżek dla pieszych</i>	○	○	○	○
<i>Małe zasoby mieszkaniowe</i>	○	○	○	○
<i>Zły stan techniczny budynków mieszkalnych</i>	○	○	○	○
<i>Brak ścieżek rowerowych</i>	○	○	○	○
<i>Słaba komunikacja</i>	○	○	○	○
<i>Zaniedbane zabytki (kultury/przyrody)</i>	○	○	○	○
<i>Zanieczyszczenie środowiska</i>	○	○	○	○
<i>Niska estetyka otoczenia</i>	○	○	○	○
<i>Inne</i>	○	○	○	○

5. Jakie problemy społeczno-gospodarcze występują Pana/i zdaniem na obszarze wskazanej powyżej miejscowości?

Wypełniający nie tylko stwierdza występowanie lub brak problemu, ale także – w sytuacji stwierdzenia występowania danego problemu - ocenia stopień zagrożenia dla poziomu życia mieszkańców, jakie powoduje dany problem.

Rodzaj Problemu	<i>Brak problemu</i>	<i>Niskie zagrożenie problemem</i>	<i>Średnie zagrożenie problemem</i>	<i>Wysokie zagrożenie problemem</i>
<i>Sytuacja na lokalnym rynku pracy (bezrobocie, niskie wynagrodzenia, mało atrakcyjne miejsca pracy)</i>	○	○	○	○
<i>Problemy z prowadzeniem biznesu/działalności gospodarczej (niedostępność lokali, małe wsparcie władz)</i>	○	○	○	○
<i>Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)</i>	○	○	○	○
<i>Niskie poczucie bezpieczeństwa (kradzieże, rozboje, wypadki)</i>	○	○	○	○
<i>Słaba integracja mieszkańców (brak więzi międzyludzkich)</i>	○	○	○	○

<i>Słaba współpraca instytucji publicznych z mieszkańcami</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Słaba oferta spędzenia wolnego czasu (kulturalna, sportowa, rekreacyjna)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Bezdomność</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Problemy z opieką nad dziećmi do lat 6</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Brak dostępu do współczesnych technologii informacyjnych (np. telefonia komórkowa, internet).</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (duży odsetek osób starszych, migracja ludzi młodych)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Ubóstwo (duży odsetek ludzi biednych, żebractwo)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Inne</i>	☐	☐	☐	☐

6. Które ze wskazanych wyżej problemów technicznych i społeczno-gospodarczych we wskazanym obszarze wydają się Panu/i priorytetowe?

.....

7. Czy poza wymienionymi wyżej problemami zauważa Pan/i jakieś inne negatywne zjawisko, które powinno zostać rozwiązane w ramach rewitalizacji? Co to za problem i kogo dotyczy?

.....

8. Jakie z niżej wymienionych działań/przedsięwzięć powinny zostać podjęte w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla zaradzenia wskazanym w punktach 6 i 7 priorytetowym problemom?

☐	<i>Modernizacja/budowa infrastruktury technicznej (co, wod-kan, gaz)</i>
☐	<i>Modernizacja/budowa infrastruktury drogowej (w tym: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)</i>
☐	<i>Modernizacja/budowa infrastruktury ochrony środowiska (np. instalacja odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja budynków)</i>
☐	<i>Modernizacja/budowa infrastruktury edukacyjnej, w tym poprawa wyposażenia istniejących obiektów</i>
☐	<i>Poprawa systemu komunikacji (w tym dojazdu do szkół)</i>
☐	<i>Poprawa estetyki i ład przestrzennego (w tym: zagospodarowanie pustych przestrzeni, budowa skwerów, placów zabaw, miejsc spacerowych)</i>

17.2 Załącznik nr 2 - Fiszka projektowa

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY MROCZA NA LATA 2017-2023**

IDENTYFIKACJA ZGŁASZAJĄCEGO			
I.1. Osoba do kontaktu			
Imię i nazwisko			
Telefon kontaktowy		E-mail	
Reprezentowana instytucja/organizacja			
CHARAKTERYSTYKA PLANOWANEGO PROJEKTU			
II.1. Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizacji			
Ulica(e)/nr ewidencyjny(e) działki			
II.2. Informacje dotyczące planowanego projektu			
1. Cel projektu			
2. Główne planowane działania/zadania			
3. Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu			

4. Jakie trzy najważniejsze efekty zostaną osiągnięte w wyniku realizacji projektu?			
Wzrost wykształcenia i dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy	☐	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	☐
Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją	☐	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej	☐
Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej	☐	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej	☐
Wzrost liczby miejsc pracy	☐	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej	☐
Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych	☐	Ograniczenie tzw. niskiej emisji i poprawa jakości środowiska naturalnego	☐
Pozyskanie inwestorów zewnętrznych	☐	Odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego	☐
Wsparcie aktywności zawodowej i gospodarczej, w tym rozwój mikro i małej przedsiębiorczości, form samozatrudnienia itp.	☐	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	☐
Modernizacja/budowa obiektów kulturalnych, w tym poprawa wyposażenia i oferty istniejących obiektów	☐	Poprawa systemu komunikacji, w tym dojazdu do szkół	☐
Inne (<i>jakie?</i>)	☐	Inne (<i>jakie?</i>)	☐
5. W jakich sferach projekt wpłynie na rozwiązanie problemów?	☐ społecznej ☐ gospodarczej ☐ przestrzenno-funkcjonalnej ☐ technicznej ☐ środowiskowej		
6. Planowany termin realizacji (mm/rr)	od do		
7. Czy projekt będzie realizowany we współpracy z partnerem/ami? (jeśli tak, proszę ich wskazać)	☐ TAK		☐ NIE
	sektor publiczny		

	sektor społeczny	
	sektor gospodarczy	
8. Szacunkowa wartość całego projektu w złotych (netto)		
9. Źródło finansowania (EFS, EFRR, inne):		
II.3. Uwagi/dodatkowe informacje		

Wyrażam zgodę na:

- przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w niniejszej fiszce projektowej zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922) w celu sporządzenia oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023.

.....
Data i czytelny podpis

17.3 Załącznik nr 3 - Wyniki badań ankietowych i konsultacji społecznych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Mrocza, 18 sierpnia 2017 r.

Wyniki badań ankietowych i konsultacji społecznych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W trakcie opracowania diagnozy celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza wykorzystano dotąd następujące formy partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacyjnym

1. Spotkanie informacyjne dn. 04 lipca 2017 r.

Na spotkaniu w dniu 04.07.2017r. eksperci z Pomorskiej Grupy Konsultingowej SA przedstawili cele oraz tryb opracowania Programu Rewitalizacji. Na stronie internetowej Miasta i Gminy Mrocza www.mrocza.pl interesariusze mieli możliwość pobrania ankiety oraz uzyskania wyczerpujących informacji na temat jej wypełnienia.

Na pierwszym spotkaniu informacyjnym zaprezentowano cele programu rewitalizacji, podstawowe pojęcia oraz etapy prac rewitalizacyjnych. Na spotkaniu wręczono uczestnikom ankiety z prośbą o wypełnienie.

2. Ankietyzacja prowadzona w dniach 04 lipca-04 sierpnia 2017 r.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW PRZEPROWADZONEJ ANKIETYZACJI.

Liczba wypełnionych ankiet – 430

Spłynęło 430 wypełnionych lub częściowo wypełnionych ankiet. Stanowi to 4,69% mieszkańców Miasta i Gminy. Najwięcej ankiet (112, co stanowi 26,05%) wpłynęło od mieszkańców Mroczy. Następne w kolejności miejscowości: Witosław (54, co stanowi 12,56%), Drążno i Izabela (po 45, co stanowi 10,47%). Z tych czterech miejscowości wpłynęło aż 59,53% ankiet, co jest w pełni zrozumiałe ponieważ liczba ludności w tych czterech miejscowościach stanowi aż 55,70% ludności Miasta i Gminy.

Z pozostałych miejscowości spłynęły ankiety w liczbie od 1 do 28. Tylko z dwóch miejscowości odzew na przeprowadzoną ankietyzację był zerowy. Szczególnie symptomatycznym jest wysoki udział w ankietyzacji mieszkańców miejscowości, zidentyfikowanych na podstawie analizy wskaźnikowej jako obszar zdegradowany lub rewitalizowany w Mieście i Gminie. (*Mrocza Osiedle Stare Miasto – 45; Drążno – 45; Witosław – 54; Izabela – 45*)

Udział ankiet wg miejscowości

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Miejscowość	Ilość wypełnionych ankiet	% w ilości ogółem wypełnionych ankiet	Miejscowość	Ilość wypełnionych ankiet	% w ilości ogółem wypełnionych ankiet
Mrocza Os. Jedyńka	25	5,81%	Modrakowo	13	3,02%
Mrocza Os. Stare Miasto	75	17,44%	Krukówko	7	1,63%
Mrocza Os. Młodych	12	2,79%	Kaźmierzewo	0	0,00%
Białowieża	5	1,16%	Orzelski Młyn	2	0,47%
Jadwigowo	12	2,79%	Matyldzin	15	3,49%
Orlinek	4	0,93%	Ostrowo	8	1,86%
Drążno	45	10,47%	Chwałka	2	0,47%
Drążonek	2	0,47%	Słupówko	2	0,47%
Drzewianowo	13	3,02%	Rościmin	28	6,51%
Izabela	45	10,47%	Samsieczynek	2	0,47%
Podgórz	2	0,47%	Wiele	14	3,26%
Zdrogowo	0	0,00%	Dąbrowice	2	0,47%
Jeziorki Zabartowskie	3	0,70%	Konstantowo	1	0,23%
Rajgród	4	0,93%	Witosław	54	12,56%
Kosowo	5	1,16%	Orle	12	2,79%
Kozia Góra Krajeńska	14	3,26%	Wyrza	2	0,47%
OGÓLEM GMINA	166	100,00%	Obszar rewitalizowany		

METRYKA

PLEĆ

K	294	M	121	BD	15
68,37%		28,14%		3,49%	

Wśród interesariuszy, którzy wzięli udział w ankietyzacji zdecydowanie dominowały kobiety.

PRZEDZIAŁ WIEKU

<25	25-45	46-60	>60	BD
75	73	176	52	54
17,44	16,98	40,93	12,09	12,56

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wieku 25-45 lat. Można także stwierdzić bardzo niskie zainteresowanie ludzi młodych w prowadzonym badaniu.

DEKLARACJA UDZIAŁU W PRACACH

TAK	121	NIE	23	BD	22
70,00%		26,28%		3,49%	

Około 30% biorących udział w ankietyzacji zdecydowanie odmówiło aktywnego włączenia się w prace rewitalizacyjne. Aż blisko 70% stanowczo taki udział potwierdziło.

ZATRUDNIENIE

Uczeń/student	Przedsiębiorca	Osoba bezrobotna	Rolnik	Osoba pracująca	BD
2	3	10	18	120	13
2,33%	3,49%	15,58%	26,05%	49,07%	3,49%

Wśród uczestników ankietyzacji dominowały osoby obecnie pracujące (49,07%).

WYKSZTAŁCENIE

Podstawowe	Zawodowe	Gimnazjalne	Średnie	Wyższe	BD
102	112	15	105	97	14
23,72%	26,05%	3,49%	24,42%	22,56%	3,26%

Aż 57,2% uczestników ankietyzacji to osoby z wyższym wykształceniem.

CELOWOŚĆ PROWADZENIA REWITALIZACJI.

Czy dostrzega Pan/i konieczność przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na terenie Miasta i Gminy?					
TAK	302	NIE	109	BD	19
70,23%		25,35%		4,42%	

70,23% uczestników ankietyzacji potwierdziło konieczność przeprowadzenia rewitalizacji.

Odmiennego zdania było 109 osób.

OGÓLNA OCENA GMINY

2. Proszę powiedzieć w jakim stopniu (w skali 1-5) zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Przy czym 1 oznacza, że zdecydowanie się Pan/i nie zgadza, 5 zdecydowanie się Pan/i zgadza.

Gmina Mrocza do dobre miejsce:	BD	1	2	3	4	5	ŚREDNIA
Do mieszkania	16	38	75	27	129	145	3,55
Do pracy/prowadzenia działalności gospodarczej	20	40	65	34	133	138	3,52
Do planowania przyszłości dla siebie i swojej rodziny	11	36	70	54	158	101	3,46

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców gmina Mrocza to dobre miejsce do mieszkania.

SPOŁECZNA DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

3. Które z obszarów znajdujących się na terenie Gminy Mrocza powinny zostać poddane rewitalizacji?

Miejscowość	Ilość wskazań	Udział wskazań w liczbie ankiet	Miejscowość	Ilość wskazań	Udział wskazań w liczbie ankiet
Mrocza Os. Jedyńka	5	1,16%	Modrakowo	12	2,79%

Mrocza Os. Stare Miasto	95	22,09%	Krukówko	8	1,86%
Mrocza Os. Młodych	7	1,63%	Każmierzewo	0	0,00%
Białowieża	10	2,33%	Orzelski Młyn	1	0,23%
Jadwigowo	10	2,33%	Matyldzin	15	3,49%
Orlinek	2	0,47%	Ostrowo	7	1,63%
Drążno	49	11,40%	Chwałka	2	0,47%
Drążonek	2	0,47%	Słupówko	2	0,47%
Drzewianowo	2	0,47%	Rościmin	30	6,98%
Izabela	56	13,02%	Samsieczyn	1	0,23%
Podgórz	1	0,23%	Wiele	15	3,49%
Zdrogowo	0	0,00%	Dąbrowice	2	0,47%
Jezioraki Zabartowskie	4	0,93%	Konstantowo	1	0,23%
Rajgród	3	0,70%	Witosław	57	13,26%
Kosowo	6	1,40%	Orle	14	3,26%
Kozia Góra Krajeńska	10	2,33%	Wyrza	1	0,23%

Niestety, ten obszar badania obarczony jest dużym błędem lokalnego patriotyzmu i preferencji mieszkańców poszczególnych miejscowości, wypełniających ankiety. Odpowiedzi na zadane pytanie w znacznym stopniu pokrywają się z miejscem zamieszkania respondentów, stąd należy je uznać za nie w pełni wiarygodne niemniej, mogą stanowić podstawę do analizy obszarów, które należy poddać rewitalizacji.

PROBLEMY SFERY TECHNICZNEJ/PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Co do zasady respondenci powinni wskazać problemy sfery technicznej, środowiskowej czy funkcjonalno-przestrzennej na wskazanym wcześniej – zdaniem respondenta – obszarze rewitalizacji. Z uwagi jednak na wskazane wyżej niedoskonałości badań i mało obiektywnej ilości odpowiedzi wskazujących obszar rewitalizacji, należy zinterpretować podane wyżej odpowiedzi, jako odpowiadające miejscu zamieszkania respondenta a nie jak zamierzano, miejscu obiektywnie wskazanego jako obszaru rewitalizacji.

Jakie problemy techniczne występują Pana/i zdaniem na obszarze wskazanej powyżej miejscowości?

Rodzaj problemu – skala zagrożenia	Bez oceny	0	1	2	3	ŚREDNIA
		Brak	Niskie	Średnie	Wysokie	
Brak infrastruktury technicznej (np. co,wod-kan,	3	20	16	43	49	1,50
Zły stan obiektów użyteczności publicznej	4	20	39	33	30	1,17
Zdewastowane i opuszczone tereny/obiekty	5	29	49	27	5	0,71
Brak terenów rekreacyjnych (np. boisk, placów	4	32	44	26	23	0,99
Zły stan dróg, chodników/ścieżek dla pieszych	2	13	17	32	79	1,92
Małe zasoby mieszkaniowe	5	34	36	33	9	0,78
Zły stan techniczny budynków mieszkalnych	5	27	58	24	3	0,69
Brak ścieżek rowerowych	2	8	14	32	83	1,97
Słaba komunikacja	4	11	34	42	38	1,40
Zaniedbane zabytki (kultury/przyrody)	5	42	45	23	2	0,58

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Zanieczyszczenie środowiska	3	19	31	34	46	1,43
Niska estetyka otoczenia	4	11	59	38	15	1,08
Inne (*)	7	0	0	0	7	0,13

(*)palenie w piecach, brak koszy na śmieci i nazw ulic zły stan budynku SP brak instalacji gazowej

Najistotniejsze problemy/niedobory wskazane przez respondentów to:

- brak ścieżek rowerowych oraz zły stan dróg, chodników/ścieżek dla pieszych,
- brak infrastruktury technicznej, głównie wskazywano infrastrukturę gazową,

W dalszej kolejności wskazano:

- zanieczyszczenie środowiska i niezadawalająca komunikacja

PROBLEMY SFERY SPOŁECZNEJ.

Podobnie jak wyżej wskazane problemy odnoszą się do miejsc zamieszkania respondentów a nie wskazanych obiektywnie miejsc/obszarów rewitalizacji.

Jako największe problemy sfery społecznej wskazano:

- złą sytuację na lokalnym rynku pracy, w tym głównie wysoki poziom bezrobocia,

W dalszej kolejności wskazano na:

- słabą ofertę spędzenia wolnego czasu,
- proces starzenia społeczeństwa
- problemy z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej,
- słabą integrację mieszkańców

Jako problemy o stosunkowo niższym poziomie zagrożenia wskazano:

- patologie społeczne,
- słabą współpracę instytucji publicznych z mieszkańcami
- niewystarczające poczucie bezpieczeństwa

Jakie problemy społeczno-gospodarcze występują Pana/i zdaniem na obszarze wskazanej powyżej miejscowości?

Rodzaj problemu	Bez oceny	0	1	2	3	ŚREDNIA
		Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem	
Sytuacja na lokalnym rynku pracy (bezrobocie, niskie wynagrodzenia, mało atrakcyjne miejsca pracy)	17	2	18	65	64	2,05
Problemy z prowadzeniem biznesu/działalności gospodarczej (niedostępność lokali, małe wsparcie władz)	33	7	38	65	23	1,43
Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)	41	8	42	54	21	1,28
Niskie poczucie bezpieczeństwa (kradzieże, rozboje, wypadki)	38	12	62	40	14	1,11
Słaba integracja mieszkańców (brak więzi międzyludzkich)	35	9	47	51	24	1,33
Słaba współpraca instytucji publicznych z mieszkańcami	39	16	49	46	16	1,14

Program rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Słaba oferta spędzenia wolnego czasu (kulturalna, sportowa, rekreacyjna)	29	7	42	55	33	1,51
Bezdomność	43	69	46	7	1	0,38
Problemy z opieką nad dziećmi do lat 6	39	35	42	27	23	0,99
Brak dostępu do współczesnych technologii informacyjnych (np. telefonia komórkowa, internet).	43	50	44	22	7	0,66
Problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (duży odsetek osób starszych, migracja ludzi młodych)	30	11	42	47	36	1,47
Ubóstwo (duży odsetek ludzi biednych, żebractwo)	43	19	69	33	2	0,85
Inne (*)	1	0	0	0	1	0,02

(*)

Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika z kolei, że takie problemy jak bezdomność lub wysokie ubóstwo występują jedynie w ograniczonym zakresie i nie stanowią kluczowego problemu gminy.

OCZEKIWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA.

Jakie z niżej wymienionych działań/przedsięwzięć powinny zostać podjęte w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla zaradzenia wskazanym priorytetowym problemom?

Ilość propozycji	Opis przedsięwzięcia	% ogółem ankiet
84	Modernizacja/budowa infrastruktury technicznej (co, wod-kan, gaz)	50,6%
105	Modernizacja/budowa infrastruktury drogowej (w tym: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)	63,3%
54	Modernizacja/budowa infrastruktury ochrony środowiska (np. instalacja odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja budynków)	32,5%
58	Modernizacja/budowa infrastruktury edukacyjnej, w tym poprawa wyposażenia istniejących obiektów	34,9%
42	Poprawa systemu komunikacji (w tym dojazdu do szkół)	25,3%
45	Poprawa estetyki i ładu przestrzennego (w tym: zagospodarowanie pustych przestrzeni, budowa skwerów, placów zabaw, miejsc spacerowych)	27,1%
43	Modernizacja/budowa obiektów kulturalnych, w tym poprawa wyposażenia i oferty istniejących obiektów	25,9%
27	Nakłady na rozwój turystyki, w tym renowacja zabytków i wykorzystanie ich potencjału dla rozwoju turystyki.	16,3%
59	Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej (w tym: wsparcie różnych form samozatrudnienia, zwiększenie działalności szkoleniowo-doradczej)	35,5%
24	Przedsięwzięcia przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu (w tym: poprawa systemu pomocy społecznej, wspieranie inicjatyw społecznych w tym zakresie)	14,5%
42	Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw oraz pozyskanie inwestorów zewnętrznych (np. przygotowanie terenów inwestycyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości)	25,3%
36	Nakłady na poprawę bezpieczeństwa publicznego (np. system monitoringu)	21,7%
0	Inne	0,0%

Wśród oczekiwanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zdecydowany prym wiodą:

- Modernizacja/budowa infrastruktury drogowej (w tym: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie),
- Modernizacja/budowa infrastruktury technicznej (co, wod-kan, gaz) – tutaj głównie wskazywano na instalacje gazowe,

W dalszej kolejności oczekiwania społeczne dotyczą następujących przedsięwzięć:

- Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej (w tym: wsparcie różnych form samozatrudnienia, zwiększenie działalności szkoleniowo-doradczej),
- Modernizacja/budowa infrastruktury edukacyjnej, w tym poprawa wyposażenia istniejących obiektów,
- Modernizacja/budowa infrastruktury ochrony środowiska i aktywności fizycznej (np. instalacja odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja budynków, ogólnie dostępne siłownie w osiedlach i parkach).

Mieszkańcy gminy oczekują ponadto (choć nie priorytetowo):

- Poprawy estetyki i ładu przestrzennego (w tym: zagospodarowanie pustych przestrzeni, budowa skwerów, placów zabaw, miejsc spacerowych),
- Modernizacji/budowy obiektów kulturalnych, w tym poprawy wyposażenia i oferty istniejących obiektów, większej dostępności WDK w Witosławiu
- Rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw oraz pozyskania inwestorów zewnętrznych (np. przygotowanie terenów inwestycyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości),
- Poprawy systemu komunikacji (w tym dojazdu do szkół i do Mroczy w dni świąteczne).

Należy podkreślić ewidentną zbieżność powyższych oczekiwań ze wskazywanymi przez respondentów głównymi problemami społecznymi, technicznymi, środowiskowymi i funkcjonalno-przestrzennymi.

Temat:

**Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu
Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mroczka na lata 2017-2023**

Nazwa i adres
Sporządzającego

**Burmistrz Miasta i Gminy Mroczka
07-415 Mroczka
ul. Wł. Broniewskiego 13**

Nazwa i adres jednostki autorskiej

**Pomorska Grupa Konsultingowa S.A.
ul. Unii Lubelskiej 4c
85-059 Bydgoszcz**

Imię i nazwisko

Data

Podpis

mgr Romuald Meyer
Prokurent – Dyrektor Zarządzający

09.2017

mgr inż. Marek Duda

Samodzielny Specjalista ds. ochrony środowiska i energetyki

09.2017

BYDGOSZCZ WRZESIEŃ 2017 r.

Spis treści

1	Wstęp.....	2
1.1	Podstawa opracowania	2
1.2	Cel prognozy	3
1.3	Zakres prognozy	3
1.4	Analiza zgodności projektowanego dokumentu z innymi dokumentami	5
1.4.1	Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.....	5
1.5	Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	7
1.6	Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi	7
1.6.1	Podsumowanie analizy	7
2	Charakterystyka istniejącego stanu środowiska.....	8
2.1	Klimat.....	8
2.2	Stan jakości powietrza atmosferycznego.....	9
2.3	Wody Powierzchniowe i Podziemne	11
2.4	Powierzchnia ziemi i gleba	13
2.5	Kopaliny	14
2.6	Klimat akustyczny oraz promieniowanie elektromagnetyczne.....	14
2.7	Obszary chronione ze względu na walory przyrodnicze	15
3	Charakterystyka działań ujętych w projekcie „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”	18
4	Potencjalne skutki w przypadku braku realizacji programu	24
5	Analiza i ocena skutków środowiskowych przewidzianych działań	24
5.1	Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Skutki oddziaływań na środowisko. Kierunki i skala przewidywanych zmian stanu środowiska	24
5.2	Zapobieganie, ograniczenie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko	29
5.3	Potencjalne oddziaływanie transgraniczne	30
6	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych.....	30
7	Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień programu oraz częstotliwość ich przeprowadzenia.....	31
8	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	31
9	Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	32
10	Oświadczenie	34

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą prawną sporządzenia „Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” jest art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2017 poz. 1405 z późn. zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Nadrzędnym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów „Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Prognoza oddziaływania na środowisko zgodnie z Art. 51 ust 2. ww. ustawy winna określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - ✓ różnorodność biologiczną,
 - ✓ ludzi,
 - ✓ zwierzęta,
 - ✓ rośliny,
 - ✓ wodę,
 - ✓ powietrze,
 - ✓ powierzchnię ziemi,
 - ✓ krajobraz,
 - ✓ klimat,
 - ✓ zasoby naturalne,
 - ✓ zabytki,
 - ✓ dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Oraz zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2. ww. ustawy winna zawierać:

1. Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.
2. W prognozie oddziaływania na środowisko o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy.

Podsumowując głównym celem opracowywanej prognozy jest identyfikacja i ocena najbardziej prawdopodobnych wpływów realizacji rozwiązań prognozowanego dokumentu na środowisko naturalne.

1.2 Cel prognozy

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja i ocena najbardziej prawdopodobnych potencjalnych oddziaływań na środowisko naturalne i na człowieka będących wynikiem realizacji zadań zapisanych do „Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” oraz ocena natężenia tych oddziaływań.

1.3 Zakres prognozy

Niniejsza prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Według opinii z Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy - pismo znak WOO.411.160.2017.KB) Prognoza oddziaływania na środowisko winna zawierać informacje zawarte w art. 51 ust. 2 ww. ustawy, w tym należy szczegółowo przedstawić:

- opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy, w szczególności informacje dotyczące pochodzenia danych na temat środowiska przyrodniczego,
- istniejący stan środowiska, w tym opis elementów przyrodniczych, zagrożenia dla środowiska i źródła tych zagrożeń oraz problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

- analizę wpływu planowanego zagospodarowania na:
- Krajeński Park Krajobrazowy oraz lokalne korytarze ekologiczne mogące przebiegać przez teren obszaru rewitalizacji, w przypadku nie stwierdzenia na ww. terenie korytarzy należy przedstawić uzasadnienie,
- tereny cenne pod względem przyrodniczym,
- wpływ planowanych inwestycji na środowisko przyrodnicze wraz z określeniem ich przewidywanej skali i intensywności w szczególności dla terenów poddanych ochronie prawnej,
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w tym obszarów cennych przyrodniczo, a także flory i fauny,
- założenia projektu w odniesieniu do celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych oraz jednolitych części wód powierzchniowych,
- analizę wariantową przeprowadzoną w oparciu o zasadę prewencji i przezorności, zawierającą racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem Nr. NNZ.9022.1.452.2017 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji w prognozie oddziaływania na środowisko jako zgodny art. 51 ust. 2 ww. Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W „Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” zawarte są:

- główne projekty rewitalizacyjne

Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i nie rozwiąże się zdiagnozowanych sytuacji problemowych.

- uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Opis pozostałych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W dalszym etapie jakiegokolwiek inwestycje powinny być poddane bardziej szczegółowej ocenie oddziaływania na środowisko, analizującej konkretne detale techniczne oraz otoczenie danego zamierzenia inwestycyjnego. Jednak ze względu na strategiczny charakter „Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” przedmiotowa Prognoza nie zawiera szczegółowego opisu skutków środowiskowych dla poszczególnych zadań, gdyż po pierwsze projekt założeń wskazuje na możliwość realizacji danych inwestycji, a po drugie rolę tę winien pełnić każdorazowo raport o oddziaływaniu na środowisko (bądź karta informacyjna przedsięwzięcia) poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w przypadku gdy są one prawnie wymagane.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autorzy kierowali się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

1.4 Analiza zgodności projektowanego dokumentu z innymi dokumentami

W związku z przygotowaniem „Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” wskazano, że inwestycje planowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu wynikają z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających tę problematykę.

Projektowany dokument jest spójny z nadrzędnymi i strategicznymi celami niżej wymienionych dokumentów w następującym zakresie:

1.4.1 Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej.

Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:

- a. Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, a w szczególności kierunek interwencji podnoszenia jakości edukacji poprzez zorientowanie na efekty uczenia się.
- b. Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, a w szczególności kierunki interwencji:
 - zapewnienia realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego jak również
 - wpisanie się w kierunek stworzenia modelu zmierzającego do aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na ich potencjałach i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu,
 - kierunek wzrostu poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia.
- c. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, w szczególności kierunek interwencji stworzenia warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększeniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta.
- d. Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju, w szczególności kierunek interwencji modernizacji infrastruktury oraz rozszerzanie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Strategia Europa 2020

Strategia „Europa 2020” jest kontynuacją Strategii Lizbońskiej, która określała program reform Unii Europejskiej przez ostatnie dziesięciolecie. Strategia opiera się na dotychczasowych osiągnięciach partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz określa nowe kierunki działań w celu sprostania nowym wyzwaniom.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety, do których należą:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ich ramach określone zostały następujące cele nadrzędne, które są wzajemnie powiązane:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (20-64 lat) powinien wynosić 75%;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20%.

PR Miasta i Gminy Mrocza jest zbieżny z powyższymi priorytetami, czego wyrazem jest realizacja poniższych celów głównych rewitalizacji:

- Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej,
- Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej,
- Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

W związku z powyższym realizacja Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Mrocza przyczyni się głównie do realizacji Priorytetu III. Zaplanowane w jego ramach działania są spójne z założeniami Strategii Europa 2020 oraz wpływają na efektywniejszą ich realizację.

Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020

Krajowy Program Reform skupia się na tych działaniach, które mają na celu odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych, w trzech obszarach priorytetowych: 1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego; 2. Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego; 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

GPR w swoich zamierzeniach wpisuje się w cele Krajowego Programu Reform, ponieważ idea rozwoju obszaru opiera się na zrównoważonym rozwoju, budowaniu gospodarki opartej na wiedzy oraz ograniczeniu negatywnych wskaźników społecznych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020

Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Program Rewitalizacji jest zgodny z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020

Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w **Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.** Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w **CT 9**.

Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

1.5 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Program jest zgodny z:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2030
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego na lata 2014 – 2020
- Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

1.6 Powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Mrocza 2008-2020
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Mrocza
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mrocza – 2006 r

1.6.1 Podsumowanie analizy

Z analizy strategicznych dokumentów można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że „Program rewitalizacji” wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym,
- z uwagi na charakter „Programu rewitalizacji”, nie odnosi się on do wszystkich szczegółowych zagadnień przedstawianych w unijnych, krajowych oraz regionalnych dokumentach strategicznych. Wspiera realizację wybranych, kluczowych zadań istotnych dla lokalnej społeczności,

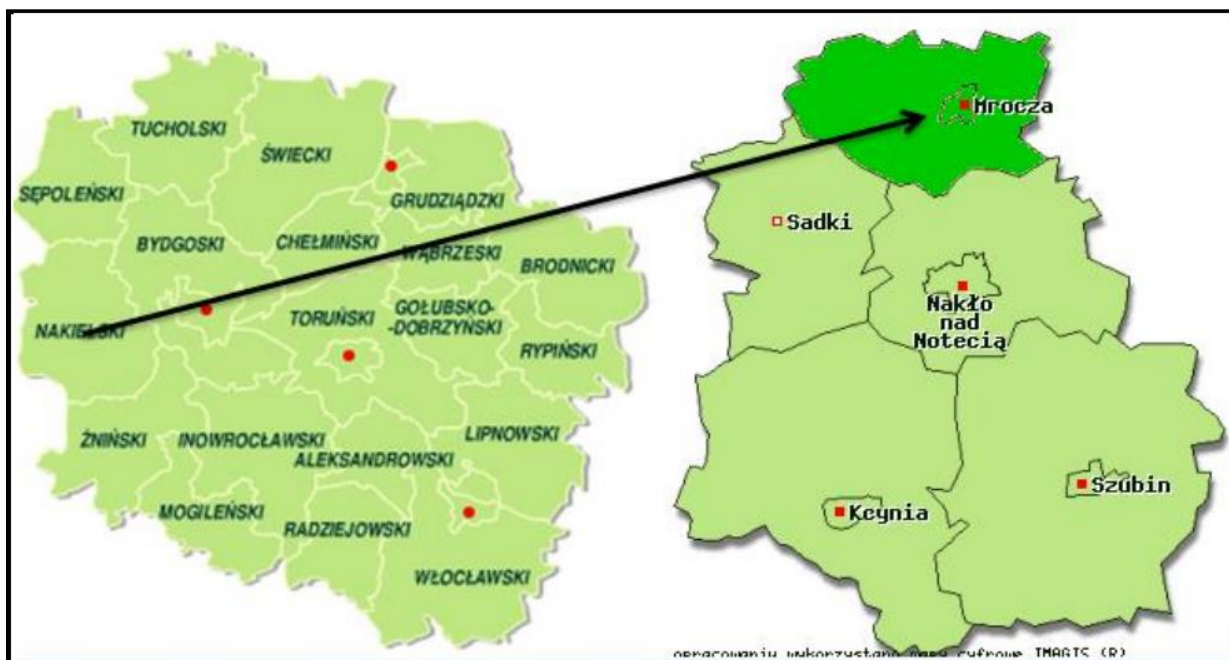
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych.

2 Charakterystyka istniejącego stanu środowiska

W układzie administracyjnym gmina Mrocza położona jest w województwie kujawsko-pomorskim, w północnej części powiatu nakielskiego. Powierzchnia gminy wynosi 150,71 km², co stanowi 13,45 % powierzchni powiatu. Około 15% powierzchni gminy stanowią lasy.

Gęstość zaludnienia wynosi 60,3 osób / km², podczas gdy w całym powiecie nakielskim wynosi ona 77,50 osób/km².

Gmina Mrocza leży na południowo-wschodnim krańcu Pojezierza Południowo-pomorskiego, na Pojezierzu Krajeńskim, w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie nakielskim. Sąsiaduje z gminami: Więcbork, Sośno (powiat sępoleński), Sicienko (powiat bydgoski ziemski), Nakło nad Notecią, Sadki (powiat nakielski) oraz Łobżenica (powiat pільski - woj. wielkopolskie). Zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą województwa kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego. Gmina Mrocza usytuowana jest na terenie równinnym, Wody lądowe zajmują powierzchnię 5,01 km², co stanowi ok. 3,3 % powierzchni gminy. Na terenie gminy znajduje się Rezerwat przyrody Jezioro Wieleckie chroniący rzadkie gatunki ptaków.

Rys.1. Położenie gminy Mrocza na tle województwa kujawsko - pomorskiego oraz powiatu nakielskiego

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Mrocza

2.1 Klimat

Klimat opisywanego obszaru jest typowy dla dzielnicy bydgoskiej (Kondracki,1980). Klimat ma charakter przejściowy pomiędzy chłodną i wilgotną dzielnicą pomorską a cieplejszą i suchą dzielnicą środkową. Charakteryzuje się dużą zmiennością i różnorodnością typów

pogody w ciągu całego roku. O jego właściwościach decydują masy atmosferyczne podzwrotnikowe, polarne i arktyczne, o cechach morskich i kontynentalnych. Latem wiatry wschodnie przynoszą pogodę upalną i suchą, zimą - mroźną i suchą.

Okres wegetacyjny trwa 210-215 dni. Niekorzystnym zjawiskiem jest występowanie wczesnych przymrozków, szczególnie w maju. Średnia temperatura w roku wynosi 7,6°C. Najzimniejszym miesiącem bywa luty, choć często najniższe temperatury występują także w styczniu. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, rzadziej czerwiec bądź sierpień.

Opady roczne wynoszą średnio około 500-550 mm. Wiosna w tym regionie charakteryzuje się większą suchością niż jesień. Długość zalegania pokrywy śnieżnej zwiększa się w kierunku wschodnim, co jest typowe dla Pojezierza Pomorskiego. Długość jej zalegania nie przekracza 50 dni.

Zmiany klimatyczne w Polsce obserwowane od lat 70' wskazują na zauważalny wzrost temperatur ekstremalnych. Sumy opadów nie uległy znacznym zmianom, natomiast charakterystyczna jest zmienność ich występowania w ciągu roku, występują okresy bardziej i mniej wilgotne w krótszych odstępach czasu. Po długotrwałych okresach posuchy pojawiały się intensywne i gwałtowne burze, które w 2015 roku występowały w Gminie Mrocza. Wpływ na warunki klimatyczne wywierają zjawiska ekstremalne, których obecnie nasilenie się zmienia charakter klimatu w Polsce. Kujawy, leżące w tzw. cieniu opadowym wzgórz morenowych charakteryzują się mniejszymi opadami. Spowodowane jest to ograniczonym napływem wilgotnych mas powietrza z Bałtyku. W obszarach tych, skutki ekstremalnych zjawisk są najszybciej i najmocniej odczuwalne. Opady, które występują w porze letniej są gwałtowne, a ich następstwa obserwowane są przede wszystkim w rolnictwie, gdyż wielokrotnie dochodziło do niszczenia plonów. Negatywne skutki zmian klimatu przejawiają się także w nasileniu zjawiska eutrofizacji wód oraz we wzroście zanieczyszczeń powietrza.

2.2 Stan jakości powietrza atmosferycznego

Zgodnie z ustawą z dnia 19 kwietnia 2016 r. Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy dokonał oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach województwa kujawsko-pomorskiego.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od poziomu stężeń w danej strefie, wydziela się następujące klasy stref (uwzględniające kryteria ustanowione pod kątem ochrony zdrowia ludności):

1. Dla substancji dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
 - klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe,
 - klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji (tylko dla PM 2,5),
 - klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
2. Dla substancji dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
 - klasa D1 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
 - klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego,

Dla substancji dla których określone są poziomy docelowe:

- klasa A – stężenia PM 2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu docelowego,
- klasa C2 – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom docelowy.

Zgodnie z podziałem województwa kujawsko-pomorskiego na strefy, Gminę Mrocza zaliczono do strefy kujawsko-pomorskiej.

W ocenie rocznej prowadzonej pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren w pyłe PM₁₀. Ocena dokonywana pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmuje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x i ozon O₃.

Roczna ocena jakości powietrza za rok 2015 wykonana według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia wykazała występowanie stężeń benzo(a)pirenu, pyłu PM 2,5 oraz pyłu PM 10 przekraczających wartości dopuszczalne, w kontekście całej strefy kujawsko-pomorskiej, którą zaliczono do klasy C.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu pozwoliły na zakwalifikowanie strefy do klasy A. W przypadku poziomu docelowego dla ozonu strefę zaliczono do klasy A.

Do oceny jakości powietrza w strefie kujawsko - pomorskiej pod kątem ochrony roślin wykorzystano pomiary wykonywane na podstawie badań automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych oraz dla zbadania ozonu wykorzystano wyniki modelowania matematycznego. Wartości SO₂, NO_x otrzymane w roku 2015 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych i poziomu docelowego pozwoliły na zaklasyfikowanie Gminy Mrocza, będącej składową strefy kujawsko-pomorskiej do klasy A. Oznacza to, że w województwie nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu tych substancji.

Monitoring jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej w latach 2012-2015 wskazuje na ciągłe przekroczenia norm pyłu PM₁₀ oraz B(a)P. Główną przyczyną przekroczeń jest indywidualne ogrzewanie budynków. Do pozostałych przyczyn przekroczeń pyłu PM₁₀ należy zaliczyć emisję zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni pylących, np. pól, nieutwardzonych dróg, placów, boisk, oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni i elektrowni zlokalizowanych na terenie strefy kujawsko - pomorskiej oraz oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na głównej drodze leżącej w pobliżu stacji pomiarowej.

Poziom celu długoterminowego (6 000 µg/m³h) dla kryterium ochrony roślin, który ma być osiągnięty do roku 2020 na wszystkich stanowiskach pomiarowych został przekroczony. Stąd całą strefę kujawsko-pomorską zaliczono do klasy D2. Na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego liczba dni, w których stężenie ozonu przekroczyło 120 µg/m³ zmieniała się 2015 roku w zakresie od 11 dni w północno-wschodniej części województwa, do 16-25 dni w południowo-zachodniej części województwa. Jedynie na południowej granicy województwa, w powiatach włocławskim, mogileńskim i żnińskim liczba dni przekroczyła 26. Liczba dni z przekroczeniami poziomu 120 µg/m³ dla okresu wielolecia 2013-2015 wyniosła maksymalnie 25.

W związku z zanotowanymi przekroczeniami dla całej strefy kujawsko-pomorskiej Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałę XXX/537/13 z dnia 28 stycznia 2013 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko – pomorskiej ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu” ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-

Pomorskiego z dnia 11.02.2013 r. poz. 787. Integralną częścią Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej stanowi Plan działań krótkoterminowych.

2.3 Wody Powierzchniowe i Podziemne

Gmina Mrocza znajduje się w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku i w Poznaniu. Północno - wschodnia część Gminy położona jest w zlewni rzeki Wisły (I rzędu), w której wyróżnia się - zlewnię III rzędu rzeki Krówki (RZGW Gdańsk). Pozostała część położona jest w zlewni rzeki Odry (I rzędu, RZGW Poznań), w której wyróżniamy zlewnię IV rzędu rzeki Rokitki oraz zlewnię V rzędu rzeki Orli z Kanałem Orla.

Długość rzek w Gminie wynosi 31,3 km, z tego uregulowanych zostało 10,4 km (Rokitka). Przez teren Gminy przepływają cieki Orla, Rokita i Krówka oraz Kanał Orla łączący Orle i Rokitkę. Rokitka jest prawobocznym dopływem. Długość cieku wynosi 45,0 km. Ciek odwadnia obszar o powierzchni 218 km². Źródła znajdują na południe od Jez. Więcborskiego, w okolicy miejscowości Pęperzyn (gmina Więcbork). Orla jest lewobocznym dopływem Łobzonki. Odwadnia obszar o powierzchni 325,4 km². Obszar źródłowy rzeki znajduje się w zabagnionym obniżeniu na południe od Radońska. Rzeka odwadnia Jez.: Więcborskie, Runowskie Duże, Rościmińskie, Witosławskie i uchodzi do Łobzonki na 9,2 km biegu.

Głównymi rzekami Gminy są:

- Rokitka - prawoboczny dopływ Noteci. Długość cieku wynosi 45,0 km. Ciek odwadnia obszar o powierzchni 218 km².
- Orla - lewobocznym dopływem Łobzonki. Odwadnia obszar o powierzchni 325,4 km². Obszar źródłowy rzeki znajduje się w zabagnionym obniżeniu na południe od Radońska.

Na terenie Gminy Mrocza wyróżniono siedem Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- Krówka z jez. Wierzchucińskim Małym do wpływu do jez. Krosna (2000172927671),
- Rokitka (6000181883949),
- Orla od Jeziora Więcborskiego do wypływu z Jez. Witosławskiego (600025188487),
- Orla od Jez. Witosławskiego do ujścia (6000201884899),
- Lubcza (600018188449),
- Lubawka (6000181884894),
- Dopływ spod Kaźmierzowa (6000181884892).

Na terenie Gminy występuje 21 jezior o powierzchni przekraczającej 1 ha. Łączna powierzchnia jezior wynosi 374,1 hektarów, z czego 324 ha to powierzchnia zajmowana przez 6 największych jezior Gminy: Witosławskie – 148 ha, Wieleckie – 52,9 ha, Rościmińskie Duże – 47,3 ha, Rościmińskie Małe - 24,4 ha, Miętus - 23,3 ha i Ostrowo - 18,5 ha. Na jeziorze Witosławskim i Rościmińskim Małym występują dobre warunki do żeglugi. Unikalnym w skali regionu jest Jezioro Wieleckie, które jest ostoją 140 gatunków ptactwa.

Oprócz powyższych, stwierdzono także ponad 150 zbiorników o powierzchni poniżej 1 ha, których powierzchnia łączna wynosi 35 ha.

Tab. 1 Wykaz największych jezior na terenie Miasta i Gminy Mrocza

Jezioro	Średnia głębokość	Powierzchnia	Sposób wykorzystania rekreacyjnego
	(m)	(ha)	
Witosławskie	6,9	148	plaża i kąpielisko, wędkarstwo
Witosław	(max.19,2)		
Rościmińskie Małe	3,2	24,4	plaża i kąpielisko, wędkarstwo

Rościmin			
Rościmińskie Duże	-	47,3	plaża i kąpielisko, wędkarstwo
Rościmin			
Mintarz (Miętus)	4,4	23,3	plaża i kąpielisko z pomostem, zagospodarowane pole namiotowe
Wiele	(max. 8,0)		
Wieleckie	-	52,9	wędkarstwo
Wiele			
Hetmańskie (Mroteckie)			
Mrocza	-	11	plaża i kąpielisko , wędkarstwo
Wielkie	6,4	8,2	nadjeziorny zespół rekreacyjny ogródków działkowych
(w gminie znajduje się część jeziora)			
Samsieczynek			
Ostrowo Małe		18,5	plaża i kąpielisko , wędkarstwo
Chwałka			

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Mrocza

Większa część Gminy Mrocza położona jest w granicach Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 36, natomiast północno - wschodni obszar znajduje się w zasięgu JCWPd nr 37. Niewielki fragment na południowym-wschodzie należy do JCWPd nr 43.

Obowiązująca do końca 2015 r. wersja podziału JCWPd składała się z 161 części. Od roku 2016 obowiązuje nowy podział na 172 części lub subczęści, zaakceptowany przez KZGW. W nowym podziale Gmina Mrocza w większości znajduje się na obszarze JCWPd nr 35, północno - wschodni fragment JCWPd nr 36, natomiast południowo - wschodni JCWPd nr 43.

Obszar JCWPd nr 36 położony jest na terenie 5 037 km², w regionie wodnym Warty. W utworach czwartorzędowych występuje jeden poziom wodonośny związany głównie z pradoliną toruńsko - eberswaldzką. Poziom mioceński stanowi jedną warstwę wodonośną dobrze izolowaną od poziomu czwartorzędowego. Głębokość występowania wód słodkich wynosi ok. 160 m.

Obszar JCWPd nr 37 zajmuje powierzchnię 2 949,4 km², położony jest w regionie Dolnej Wisły, obejmuje zlewnię Brdy. Główne poziomy wodonośne występują w warstwach międzymorenowych i lokalnie w sandrach. W południowej części JCWPd stwierdzono występowanie wód w osadach kredy górnej. W czwartorzędzie występuje jeden lub dwa poziomy nie będące w kontakcie z poziomem neogeńskim. Poziom neogeński nie ma łączności z piętrzem kredowym. Wody słodkie położone są na głębokości około 200 m (lokalnie płycej).

Obszar JCWPd nr 43 o powierzchni 4 032 km² należy do wodnego Warty. W rejonie północno-wschodnim występują wody zasolone w utworach trzeciorzędowych, przy braku izolacji lokalnie następuje acsencja wód zasolonych do poziomów plejstocenijskich. Wody w utworach czwartorzędowych tworzą jeden poziom wodonośny o zróżnicowanym wykształceniu występujący na części obszaru JCWPd. Poziom mioceński występuje na całym obszarze, często mając kontakt hydrauliczny z poziomem czwartorzędowym. W części północno-wschodniej występują wody podziemne w utworach kredowych.

Obszar JCWPd nr 35 (wg podziału na 172 części) położony jest na terenie 2 217,0 km², w regionie Warty. W utworach czwartorzędowych jeden poziom wodonośny związany głównie pradoliną toruńsko - eberswaldzką. Głębokość występowania wód słodkich wynosi około 160 m.

Obszar JCWPd nr 36 (wg podziału na 172 części), który obejmuje powierzchnię 2 737,4 km² położony jest w regionie Dolnej Wisły, obejmuje zlewnię Brdy. Główne poziomy wodonośne występują w warstwach międzymorenowych i lokalnie w sandrach. W południowej części JCWPd stwierdzono występowanie wód w osadach kredy górnej. Wody słodkie położone są na głębokości około 200 m. Obszar JCWPd nr 43 (wg podziału na 172 części) o powierzchni 3 659,3 km² należy do regionu wodnego Warty. Wody w utworach czwartorzędowych tworzą jeden poziom wodonośny o zróżnicowanym wykształceniu występujący na części obszaru JCWPd. Poziom mioceni występuje na całym obszarze, często mając kontakt hydrauliczny z poziomem czwartorzędowym. W części północno-wschodniej występują wody podziemne w utworach kredowych. Wody słodkie położone są na głębokości ok. 200 m.

Obszary występowania zasobów wód podziemnych o najwyższej wartości użytkowej powinny podlegać szczególnej ochronie, zwłaszcza na terenach pozbawionych osadów izolujących warstwę wodonośną od powierzchni terenu. Z tego względu wydzielono tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, o zasobach znaczących w skali kraju, wymagające ochrony prawnej.

Zachodni kraniec Gminy Mrocza jest fragmentarycznie położony w granicach

Głównego Zbiornika Wód Podziemnych: Zbiornik międzymorenowy Byszewo, związany z formą jezior rynnowych co zobrazowano na rycinie. Zbiornik ten jest zbiornikiem udokumentowanym. Na analizowanym obszarze brak jest zbiorników nieudokumentowanych.

2.4 Powierzchnia ziemi i gleba

Zgodnie z fizyczno - geograficzną regionalizacją Polski, wg J. Kondrackiego, w ogólnym podziale, obszar Gminy Mrocza jest położony w obrębie następujących głównych jednostek:

- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa,
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski,
- podprowincja – Pojezierza Południowobałtyckie,
- makroregion – Pojezierze Południowopomorskie.

W podziale na mezoregiony, Gmina w całości znajduje się w mezoregionie Pojezierze Krajeńskie. Rzeźba terenu ukształtowana została głównie w wyniku procesów akumulacji glacialnej, w mniejszym stopniu fluwioglacjalnej i akumulacji biogennej. Do form akumulacyjnych należy zaliczyć zespół moren czołowych występujących przede wszystkim w północnej części Gminy (na północ i wschód od Mroczy). Zaznaczają się one wyraźnie w otoczeniu. Wysokości w tym rejonie osiągają 115-120 m n p m, a większość obszaru jest zalesiona. Wyraźnie ukształtował się również zespół form martwego lodu - kemów, moren martwego lodu, występujących w okolicy Mroczy i w otoczeniu jeziora Wieleckiego. Są to najwyższe wzniesienia w Gminie. Największą powierzchnię zajmuje morena denna, zarówno płaska, jak i falista. Deniwelacje nie przekraczają 6-8 m, a formy mają charakter wielopromienny. W południowej części analizowanego obszaru, wzdłuż doliny Rokitki, ciągnie się strefa płytkiego sandru, o niewielkiej akumulacji materiału piaszczystego.

Geneza gleb pokrywających teren Gminy Mrocza jest ściśle związana z utworami pochodzenia lodowcowego, na których się wykształciły. Rolniczą jakość (czyli potencjalną produktywność) gleb określają klasy bonitacyjne, a przydatność gruntów do uprawy określonych roślin lub ich zespołów - kompleksy glebowo-rolnicze. Dobrą orientację w możliwościach produkcyjnych gruntów na danym terenie daje syntetyczny wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gruntów.

W przeważającej części są to gleby orne średnie IV klasy (a - 49,2 %, b - 20,4 %) oraz gleby orne słabe V klasy (23,6 %). Gleb najlepszej I klasy na terenie Gminy Mrocza nie ma, natomiast gleb dobrych i średnio dobrych jest mniej niż 5 %. Duży udział gleb słabych wynika z warunków fizjograficznych. Różnica w budowie geologicznej północnej i południowej części Gminy, pofałdowany teren, ze znacznymi różnicami wysokości nie sprzyjają rolnictwu.

2.5 Kopaliny

Pokrywa geologiczna Gminy Mrocza jest zróżnicowana. Największy udział mają gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, pochodzące ze zlodowacenia północnopolskiego. Na północy obszaru, na wysokości miejscowości Wiele występują lokalnie piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, pochodzące z holocenu. Równoleżnikowo od wchodu przez środek Gminy ciągną się piaski i żwiry sandrowe. Osady moren czołowych występują na niewielkim obszarze w północno - wschodniej części Gminy, a na południowym - wschodzie piaski i mułki rzeczne, których udział jest znikomy.

Na terenie Gminy Mrocza zlokalizowane jest złożo surowców mineralnych, w miejscowości Wiele na działce 64/6. W rejestrze prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny posiada numer KN 10725. Jest to złożo pod nadzorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu. Powierzchnia złoża szacowana jest na 779 ha. Złożo to nie jest eksploatowane. Według Bilansu zasobów kopaliny i wód podziemnych w Polsce według stanu na 31.12.2013 r. (aktualnie najnowszy dostępny bilans) zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 140 tys. ton.

2.6 Klimat akustyczny oraz promieniowanie elektromagnetyczne

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.: hałasu komunikacyjnego od dróg i szyn, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł, hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie.

Najważniejsze źródło hałasu na terenie analizowanej jednostki stanowią źródła komunikacyjne - trasy ruchu samochodowego. Jest to związane z występowaniem w obrębie opisywanego obszaru drogi wojewódzkiej nr 241 łączącej Tucholę i Rogoźno oraz drogi wojewódzkiej nr 243 łączącej miasto Mrocza z Koronowem.

Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem w ostatnich latach natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym.

Hałas przemysłowy w Gminie, może powstawać w pobliżu zakładu produkcji świec i zniczy w miejscowości Matyldzin, istniejących tartaków, a także w pobliżu stacji paliw i myjni samochodowych. Funkcjonujący prawno-administracyjny sposób postępowania oraz sankcje ekonomiczne przyczyniają się do ograniczenia emisji ponadnormatywnych. Dużą skutecznością w zwalczaniu przekroczeń akustycznych jest działalność kontrolna i interwencyjna WIOŚ.

Obserwacja trendów zmian hałasu emitowanego przez zakłady wykazuje, że stopień zagrożenia tym rodzajem hałasu nieznacznie zmniejsza się. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich podmiotów gospodarczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. Dominującym źródłem hałasu są tu najczęściej urządzenia klimatyzacyjno-wentylacyjne zamontowane na zewnątrz

budynku, pracujące w cyklu automatycznym, często całodobowo. Pracy klimatyzatorów towarzyszy ciągły, jednostajny szum, który zwłaszcza w porze nocnej może powodować dużą niedogodność dla mieszkańców.

Normy środowiskowe ustanowione w celu ochrony ludności przed promieniowaniem elektromagnetycznym zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowej wytwarzają np. pola o częstotliwościach od około 0,1 MHz do około 100 GHz. Natomiast linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól o częstotliwości 50 Hz.

Prowadzący instalację, użytkownik stacji elektroenergetycznej lub napowietrznej linii elektroenergetycznej lub instalacji stacji nadawczej emitującej pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, co reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska prowadził badania monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Mrocza prowadził w 2013 r. Częstotliwość promieniowania w Mroczy wynosiła 0,31 V/m. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pola elektromagnetycznego w żadnym z punktów. Badania w 2015 r. nie obejmowały obszaru analizowanej jednostki.

Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

2.7 Obszary chronione ze względu na walory przyrodnicze

Do form ochrony przyrody, wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2016 poz. 2134 z późn. zmianami), zalicza się: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

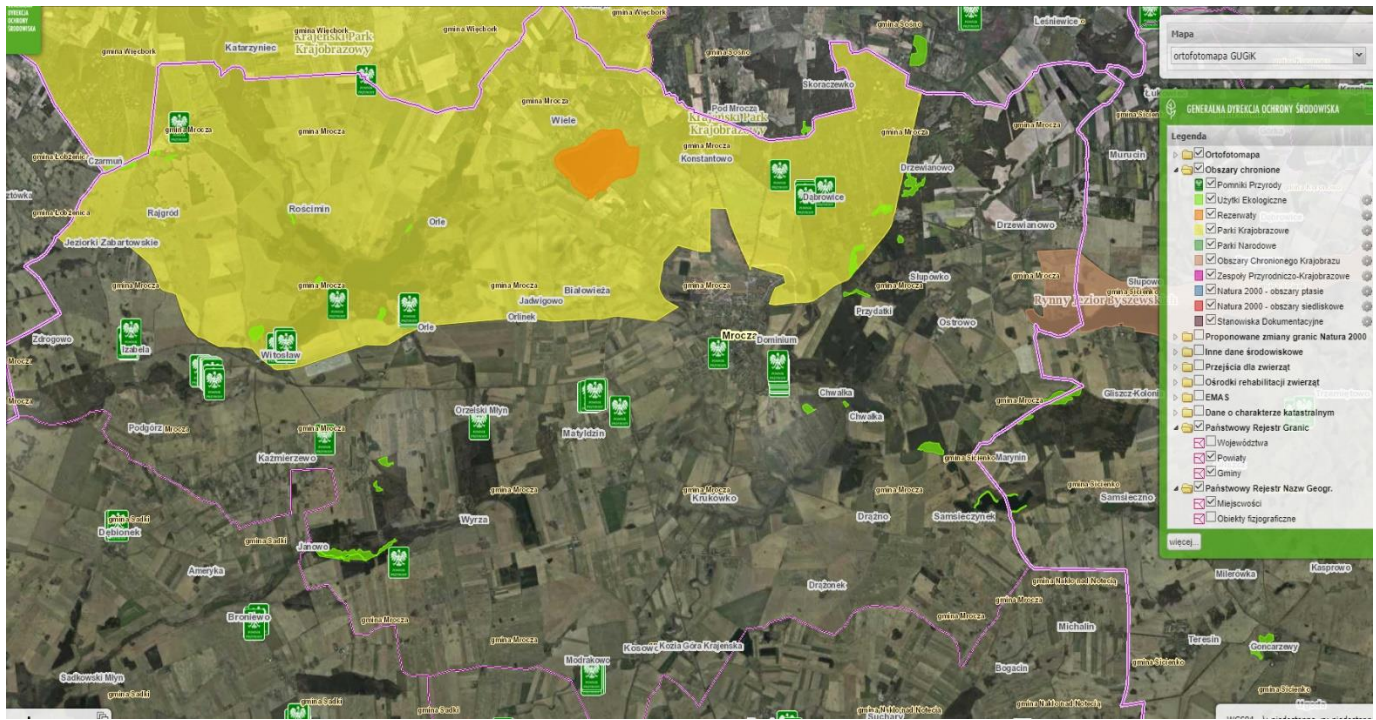
Do form ochrony przyrody zalicza się: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Większość obszaru gminy zajmują użytki rolne, natomiast lasy pokrywają niespełna 16% jej powierzchni. Najbardziej interesująca pod względem przyrodniczym północna część gminy, sięgająca aż po granice miasta, wchodzi w skład **Krajeńskiego Parku Krajobrazowego**. Tu w połodowcowej rzeźbie terenu subfazy krajeńskiej zlodowacenia wiślańskiego występuje zgrupowanie spiętrzonych moren czołowych nie tworzących wyraźnego ciągu, na południe, od których rozprzestrzenia się równina sandrowa. Tutaj liczne są też formy martwego lodu lodowcowego. Południową i wschodnią część gminy zajmuje wysoczyzna moreny dennej z ciągiem pagórków czołowo-morenowych o budowie bliżej nieznaney. Na zachodzie znów pojawiają się piaszczyste pola sandrowe. W części objętej granicami parku krajobrazowego występują liczne jeziora rynnowe nawiązujące do połodowcowej rynny ciągnącej się na południe od Więcborka. Znajduje się tu również Jezioro Wieleckie, zbiornik typu wytopiskowego, który wraz z terenem przyległym objęty jest

ochroną rezerwatową na obszarze 102,76 ha pod nazwą „*Jezioro Wieleckie*“. Ten utworzony w 2000 roku rezerwat jest siedliskiem wielu gatunków roślin chronionych i ostoją 140 gatunków ptaków. Znajduje się tu 21 jezior o powierzchni powyżej 1 ha i 150 jezior mniejszych.

Z cieków wymienić trzeba Rokitkę, Orłę i Krówkę, a także Kanał Orla łączący dwa pierwsze oraz liczne rowy melioracyjne (120 km) w obrębie użytków łąkowych. W części północnej gminy, leżącej na obszarze Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, znajduje się największy kompleks leśny z mieszanym drzewostanem. Wśród obiektów ochrony środowiska na uwagę zasługują:

- **Pomniki przyrody** wyodrębnia się ze względów naukowych i dydaktycznych. Są to twory przyrody odznaczające się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. Na terenie Miasta i Gminy Mrocza znajduje się 18 pomników przyrody, które wpisane są do Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. Do pomników przyrody zaliczane są głównie dęby szypułkowe, rzadziej dęby bezszypułkowe i lipy drobnolistne, rosnące w skupieniu po kilka sztuk. Poza tym ochronie podlegają: buk zwyczajny, okazy czerwono listnej odmiany buka zwyczajnego, cis pospolity, jesion wyniosły, jodła biała, wiąz szypułkowy. Najokazalszymi pomnikami są dęby bezszypułkowe rosnące w parku podworskim w Witosławiu, lipa drobnolistna i dęby szypułkowe w leśnictwie Witosław, dąb bezszypułkowy rosnący na poboczu drogi gruntowej z Rościmina do Czarmunia.
- **Użytki ekologiczne** to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej takie jak naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna oraz torfowiska. Na obszarze Gminy Mrocza występują 24 użytki ekologiczne powołane rozporządzeniami przez Wojewodę Kujawsko – Pomorskiego. Użytki zlokalizowane są w obrębach leśnych:
 - ✓ Runowo (10 bagien i 2 tereny trwale zabagnione),
 - ✓ Sośno (10 bagien i 1 teren trwale zabagniony),
 - ✓ Rościmin (teren trwale zabagniony).
- **Parki wiejskie** zwane również parkami podworskimi znajdują się w miejscowościach: Drażno, Drażonek, Izabela, Jadwigowo, Kosowo, Krukówko, Modrakowo, Orle, Samsiecznynek i Wyrza oraz park podworski w Mroczy i Witosławiu. Zajmują one obszary pokryte drzewostanem, ukształtowane w ogrody, posiadają wartość historyczną, przestrzenną – kompozycyjną i przyrodniczą wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze.

Rys. 1 Obszary chronione na terenie gminy Mrocza, źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Na terenie gminy nie występują obszary Natura 2000.

3 Charakterystyka działań ujętych w projekcie „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”

Swym zasięgiem projekt obejmuje obszar rewitalizacji na terenie gminy Mrocza wyznaczonym na podstawie delimitacji, na danym obszarze występują niekorzystne zjawiska społeczne i przestrzenno-funkcjonalne. Na obszar rewitalizacji na terenie gminy Mrocza składają się miejscowości: Drażno, Rościmin, Witosław, Orle oraz Osiedle Stare Miasto. Łączny obszar rewitalizacji wynosi 19,92% powierzchni gminy Mrocza na którym zamieszkuje 29,49 % ludności gminy. Obszarem oddziaływania planu będzie również cały obszar gminy.

W projekcie proponuje się działania, których celem ma być rozwiązanie problemów społecznych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Uwzględniono 3 główne cele programu:

1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej
 2. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej
 3. Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej oraz poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej na cele społeczne
- Realizacja celów będzie odbywała się poprzez działania główne i uzupełniające.

Do działań głównych należą:

1. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Parku im. Jagiełły na potrzeby mieszkańców

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Ogrodzenie parku
- b. Niwelacja i zagospodarowanie terenu
- c. Instalacja ławek i oświetlenia.
- d. Wydzielenie i urządzenie placu zabaw oraz montaż urządzeń fitness

2. Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Osiedla SM z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej

Organizacja imprez kulturalnych na terenie zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej (parku), wykorzystanie miejsca integracji mieszkańców na potrzeby realizacji usług, świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 3 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Przeciwdziałanie skutkom nadmiernego spożywania alkoholu poprzez zwiększenie świadomości społecznej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Organizacja konkursu plastycznego;
- b. Organizacja konkursu na temat zdrowego stylu życia oraz problematyki uzależnień;
- c. Organizacja festynów, gier, zabaw z wykorzystaniem zrewitalizowanej infrastruktury: Organizacja Dni Rodziny i Sportu.

3. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Parku przy ulicy Zielonej na potrzeby mieszkańców

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej,
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych,
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu,
- d. Rozwijanie zainteresowań,

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Ogrodzenie parku, niwelacja i zagospodarowanie terenu
- b. Stworzenie oczka wodnego z łódką,
- c. Budowa Mini-amfiteatru,
- d. Instalacja ławek i oświetlenia,
- e. Urządzenie placu zabaw, instalacja urządzeń fitness

4. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – budowa bulwaru nadrzecznego wzdłuż rzeki Rokitka

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Uprawianie sportu – jazda na rowerze i spacer

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Wyznaczenie bulwaru
- b. Niwelacja i zagospodarowanie terenu-umocnienie brzegów rzeki
- c. Instalacja ławek i oświetlenia.
- d. Wydzielenie i urządzenie placu zabaw oraz montaż urządzeń fitness.
- e. Mała infrastruktura handlowo-gastronomiczna

5. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – Plaża przy Jeziorze Hetmańskim

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.

- e. Uprawianie sportu – jazda na rowerze i spacery

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Wyznaczenie plaży i części usługowej
- b. Niwelacja i zagospodarowanie terenu-umocnienie brzegów jeziora
- c. Instalacja ławek i oświetlenia.
- d. Wydzielenie i urządzenie placu zabaw oraz montaż urządzeń fitness.
- e. Infrastruktura handlowo-gastronomiczna
- f. Drogi dojazdowe i parkingi

6. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – budowa Skansenu Pożarniczego

Celem projektu jest stworzenie kompleksowej izby tradycji OSP na bazie funkcjonującej OSP w Drażnie. Będzie to ciekawa atrakcja turystyczna oraz propagowanie tradycji. Ponadto stworzenie miejsca integracji dla społeczności lokalnej. Projekt ma na celu także zapobieżenie postępującej dewastacji zebranych eksponatów obrazujących historię pożarnictwa.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Projekt i budowa obiektu,
- b. Uporządkowanie terenu.
- c. Przystosowanie otoczenia do ekspozycji plenerowych
- d. Wykonanie sanitariatów
- e. Wydzielenie i urządzenie postoju i miejsca odpoczynku turystów.
- f. Wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt obsługi muzealno-turystycznej,
- g. Zatrudnienie personelu obsługi izby tradycji i obsługi turystycznej 1 osoba)

7. Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Drażna z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej

Organizacja imprez kulturalnych na terenie zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej (sala tradycji OSP), wykorzystanie miejsca integracji mieszkańców na potrzeby realizacji usług, świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 5 oraz następujących celów operacyjnych:

Integracja społeczności lokalnej.

- a. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- b. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- c. Rozwijanie zainteresowań.
- d. Przeciwdziałanie skutkom nadmiernego spożywania alkoholu poprzez zwiększenie świadomości społecznej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Organizacja konkursu wiedzy o OSP;
- b. Organizacja konkursu na temat zdrowego stylu życia oraz problematyki aktywizacji społecznej młodzieży.

8. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – plaża gminna w Rościminie

Celem tego projektu jest aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji, a częściowo także innych mieszkańców gminy. W ramach projektu planuje przywrócenie plaży i zaplecza do dawnej świetności. Działania ośrodka kultury mają na celu aktywizację społeczną mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu oraz propagowanie zdrowych form rekreacji z wykorzystaniem sportów wodnych.

Zakres projektu obejmuje m.in.:

- a. wyczyszczenie fragmentu (ok. 15 m) brzegu jeziora,

- b. budowa urządzeń plażowych,
- c. zaplecze techniczne,
- d. wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego
- e. rewaloryzacja otoczenia plaży – teren przylegający zostanie zagospodarowany na cele rekreacyjno-turystyczne, poprzez: budowę parkingu, kącika rekreacyjno-wypoczynkowego dla dzieci oraz architektury zielonej zaplecze gastronomiczne, miejsca noclegowe sezonowe – domki rozproszone
- f. opracowanie dokumentacji projektu m.in. studium wykonalności inwestycji, dokumentacja projektowo-wykonawcza - dokumentacja projektowa umożliwia zaplanowanie szczegółowego zakresu technicznego całego przedsięwzięcia, zaprojektowane wymagania i oczekiwania co do jakości obiektu po zakończonych pracach modernizacyjnych: powołanie inspektora nadzoru inwestorskiego w celu sprawowania nadzoru technicznego nad pracami związanymi z robotami budowlanymi

9. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej - Park Podworski w Witosławiu – plac zabaw, fitness

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Ogrodzenie parku,
- b. Odtworzenie zabudowy dworskiej,
- c. Odzyskanie funkcji hotelowych i reprezentacyjnych,
- d. Niwelacja i zagospodarowanie terenu, instalacja ławek i oświetlenia,
- e. Wydzielenie i urządzenie placu zabaw oraz montaż urządzeń fitness

10. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – plaża gminna w Witosławiu

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Wyczyszczenie brzegu plaży
- b. Niwelacja i zagospodarowanie terenu
- c. instalacja urządzeń sportowo - rekreacyjnych i oświetlenia.
- d. Wydzielenie i urządzenie placu zabaw oraz montaż urządzeń fitness.

11. Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Witosławia z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej

Organizacja imprez kulturalnych na terenie zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej, wykorzystanie miejsca integracji mieszkańców na potrzeby realizacji usług,

świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 5 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Przeciwdziałanie skutkom nadmiernego spożywania alkoholu poprzez zwiększenie świadomości społecznej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Organizacja konkursu wiedzy o historii miejscowości,
- b. Organizacja konkursu na temat zdrowego stylu życia oraz problematyki aktywizacji społecznej młodzieży.

12. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – Trasa – ścieżka rowerowa na nasypie kolejki wąskotorowej

Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców oraz niewątpliwej atrakcji turystycznej - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Rozwój turystyki rowerowej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Projekt techniczny i budowa ścieżki
- b. Niwelacja i zagospodarowanie terenu
- c. Wykonanie poglądowych tablic historyczno – przyrodniczych

13. Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Witosławia z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej (ścieżki rowerowej)

Organizacja imprez integracyjnych i turystycznych na terenie zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej (ścieżka rowerowa), wykorzystanie miejsca integracji mieszkańców na potrzeby realizacji usług, świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 3 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Przeciwdziałanie skutkom nadmiernego spożywania alkoholu poprzez zwiększenie świadomości społecznej i uprawianie turystyki rowerowej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Organizacja spotkań mieszkańców;
- b. Organizacja konkurencji sportowych;
- c. Organizacja festynów, gier, zabaw z wykorzystaniem zrewitalizowanej infrastruktury,
- d. Organizacja konkursów tematycznych (plastycznych, muzycznych itp),

- e. Dostarczenie mieszkańcom a przede wszystkim dzieciom i młodzieży podstawowych wiadomości o skutkach nadużywania alkoholu oraz stosowania innych używek

14. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – rządcówka, spichlerz, teren parku w Orlu
Uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej, stworzenie miejsca integracji mieszkańców - Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 1 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Ogrodzenie parku, renowacja kościoła, renowacja rządcówki, stworzenie hotelu na bazie spichlerza, sala biesiadna (gastronomia całoroczna), hipoterapia, ośrodek rekreacji ruchowej i porażeniowej, zagospodarowanie plaży i otoczenia (drogi, ścieżki, ławki, oświetlenie)

15. Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Orla z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej

Organizacja imprez kulturalnych na terenie zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej, wykorzystanie miejsca integracji mieszkańców na potrzeby realizacji usług, świadczonych w środowisku lokalnym. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 5 oraz następujących celów operacyjnych:

- a. Integracja społeczności lokalnej.
- b. Spotkania różnych grup społeczności lokalnych.
- c. Twórcze spędzanie wolnego czasu.
- d. Rozwijanie zainteresowań.
- e. Przeciwdziałanie skutkom nadmiernego spożywania alkoholu poprzez zwiększenie świadomości społecznej

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- a. Organizacja konkursu wiedzy o OSP;
- b. Organizacja konkursu na temat zdrowego stylu życia oraz problematyki aktywizacji społecznej młodzieży;

Na działania uzupełniające składać się będą:

1. Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż dróg powiatowych i gminnych- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, wzrost aktywności mieszkańców
2. Budowa chodników i ścieżek dla pieszych przy drogach gminnych - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki otoczenia
3. Budowa/modernizacja oświetlenia dróg gminnych - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
4. Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej - w tym: wsparcie różnych form samozatrudnienia, przywrócenie do aktywnego działania zawodowego i społecznego osób zagrożonych ubóstwem, w tym niepełnosprawnych, zwiększenie działalności szkoleniowo-doradczej, warsztaty, panele itp
5. Rewitalizacja publicznych terenów zieleni – stworzenie i wykorzystanie obszarów parkowych jako miejsc integracji, aktywności i odpoczynku mieszkańców, poprawa estetyki otoczenia

Działania z listy uzupełniającej mają charakter działań kierunkowych, ich realizacja jest zależna od właściwych funduszy pozyskanych na ten cel i będzie realizowana w miarę potrzeb na niezidentyfikowanych obecnie terenach.

4 Potencjalne skutki w przypadku braku realizacji programu

„Program Rewitalizacji” wskazuje szereg zaplanowanych działań i możliwości wprowadzenia działań do realizacji w perspektywie do roku 2023. Można je pogrupować na:

1. Działania inwestycyjne z listy głównej
2. Działania nieinwestycyjne z listy głównej
3. Działania uzupełniające

Skutkiem rezygnacji z realizacji zadań inwestycyjnych z listy głównej będzie przede wszystkim niewykorzystanie potencjału rozwoju lokalnego i dalsza degradacja obszarów przeznaczonych do rewitalizacji. Skutkiem będzie również brak odpowiednich miejsc, infrastruktury do rozwoju więzi społecznych i funkcji gospodarczych.

Brak realizacji działań nieinwestycyjnych z listy głównej spowoduje brak właściwego zainteresowania mieszkańców nową infrastrukturą i możliwością jej wykorzystania. W rezultacie zostaną pogłębione problemy społeczne istniejące na terenie gminy.

Skutkiem rezygnacji z działań uzupełniających będzie przede wszystkim brak realizacji potrzeb rozwojowych gminy jak i potrzeb wskazywanych przez mieszkańców, oraz pogłębienie stanu kryzysowego na terenie gminy.

5 Analiza i ocena skutków środowiskowych przewidzianych działań

5.1 Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Skutki oddziaływań na środowisko. Kierunki i skala przewidywanych zmian stanu środowiska

Ocenę oddziaływania celów i kierunków działań zawartych w opracowaniu: „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”, przeprowadzono zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 51 ustawy OOS, analizując zarówno wielkość natężenia jak i czas, w jakim to oddziaływanie może powodować znaczące (korzystne lub niekorzystne) skutki dla środowiska.

Dla określenia skali potencjalnego oddziaływania, zastosowano następujące wskaźniki oceny wpływu:

- „—” oddziaływanie negatywne (niekorzystne),
- „+” oddziaływanie pozytywne (korzystne),
- „n” oddziaływanie neutralne,
- „0” brak oddziaływania,
- „b” oddziaływanie występuje tylko na etapie budowy.

Ze względu na specyfikę i zakres wytyczonych w opracowaniu „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” działań, skala oddziaływania danego obszaru inwestycji, może zmieniać się od negatywnej do pozytywnej (—b/+), w miarę zanikania bezpośredniego, niekorzystnego wpływu na otoczenie, związanego przeważnie z etapem budowy/realizacji danego przedsięwzięcia. W wielu przypadkach rodzaj i natężenie oddziaływania ściśle związane jest z lokalizacją danego zadania. Właściwe umiejscowienie określonej inwestycji (przy uwzględnieniu ewentualnych konfliktów społecznych i środowiskowych) znacząco wpłynie na zminimalizowanie i/lub uniknięcie oddziaływań

negatywnych. Ponieważ Plan gospodarki niskoemisyjnej to dokument planistyczny, i tworzący ramy więc przy pewnych działaniach nie można określić dokładnej lokalizacji ani czasu realizacji działania.

Kategoria oddziaływań neutralnych (**n**) oznacza taki rodzaj wpływu na poszczególne elementy środowiska, który nie powoduje trwałych, negatywnych odkształceń, a jego skala i natężenie mieści się w ustalonych prawnie standardach środowiska, a w przypadku inwestycji kubaturowych (obiektów, instalacji, itp.) - nie wykracza poza teren, stanowiący własność inwestora.

Realizacja zadań przedstawionych w „Planie” może generować następujące kierunki zmian stanu środowiska:

- ✓ zmiana stanu jakości środowiska – w kierunku jego poprawy,
- ✓ zmiana poziomu hałasu – obniżenie poziomu hałasu,
- ✓ utrzymanie, bądź polepszenie warunków ochrony ekosystemów (w tym: Natura 2000),
- ✓ wzrost komfortu, jakości i bezpieczeństwa życia ludzi.

Najważniejsze potencjalne oddziaływania oraz zagrożenia, związane z realizacją działań zawartych w „Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”, jak również skala ich wpływu na poszczególne elementy środowiska, została przedstawiona w tabelach nr 3 i 4. W celu oceny oddziaływania na środowisko działania pogrupowano zgodnie z ich zakresem stanowiące podstawę do oszacowania oddziaływania.

Tab. 2 Przewidywane znaczące oddziaływania „Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” na wymienione poniżej zagadnienia i aspekty środowiska:

Zadanie (bloki zadań)	obszary Natura 2000	bioróżnorodność biol.	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
1. Planowane przedsięwzięcia inwestycyjne z listy głównej													
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Parku im. Jagiełły na potrzeby mieszkańców	0	0	+	n	n	n	n	- b/ +	+	n	0	n	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej w Parku przy ulicy Zielonej na potrzeby mieszkańców	0	0	+	n	n	+	n	- b/ +	+	n	0	n	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – budowa bulwaru nadrzecznego wzdłuż rzeki Rokitka	0	n	+	n	n	n	n	- b/ +	+	n	0	n	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – Plaża przy Jeziorze Hetmańskim	0	0	+	n	n	+	n	- b/ +	+	n	0	n	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – budowa Skansenu Pożarniczego	0	0	+	n	n	n	+	- b/ +	n	+	0	+	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – plaża gminna w Rościminie	0	0	+	n	n	+	n	- b/ +	+	n	0	n	+
• Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej - Park Podworski w Witosławiu – plac zabaw, fitness	0	0	+	n	n	n	n	- b/ +	+	n	0	+	+

Zadanie (bloki zadań)	obszary Natura 2000	bioróżnorodność biol.	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – plaża gminna w Witosławiu 	0	0	+	n	n	+	n	- b/ +	+	n	0	n	+
<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – Trasa – ścieżka rowerowa na nasypie kolejki wąskotorowej 	0	0	+	n	n	n	+	- b/ +	+	+	+	n	+
<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej – rządcówka, spichlerz, teren parku w Orlu 	0	0	+	n	n	n	n	- b/ +	+	n	0	+	+
2. Planowane przedsięwzięcia nieinwestycyjne z listy głównej													
<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Osiedla SM z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Drążna z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Witosławia z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Witosławia z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej (ścieżki rowerowej) 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie kultury służące aktywizacji i integracji mieszkańców Orla z wykorzystaniem zrewitalizowanej przestrzeni zdegradowanej 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Planowane przedsięwzięcia z listy uzupełniającej													
<ul style="list-style-type: none"> Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż dróg powiatowych i gminnych- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, wzrost aktywności mieszkańców 	0	0	+	n	n	n	+	- b/ +	+	+	+	n	+
<ul style="list-style-type: none"> Budowa chodników i ścieżek dla pieszych przy drogach gminnych - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki otoczenia 	0	0	+	n	n	n	+	- b/ +	+	+	+	n	+
<ul style="list-style-type: none"> Budowa/modernizacja oświetlenia dróg gminnych - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców 	0	0	+	n	n	n	+	- b/ +	+	+	+	n	+
<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej - w tym: wsparcie różnych form samozatrudnienia, przywrócenie do aktywnego działania zawodowego i społecznego osób zagrożonych ubóstwem, 	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zadanie (bloki zadań)	obszary Natura 2000	bioróżnorodność biol.	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
w tym niepełnosprawnych, zwiększenie działalności szkoleniowo-doradczej, warsztaty, panele itp													
<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja publicznych terenów zieleni – stworzenie i wykorzystanie obszarów parkowych jako miejsc integracji, aktywności i odpoczynku mieszkańców, poprawa estetyki otoczenia 	0	0	+	n	n	+	n	- b/ +	+	n	0	n	+

Tab. 3 Ocena oddziaływania na środowisko poszczególnych grup projektów

Cele szczegółowe	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
1. Planowane przedsięwzięcia inwestycyjne z listy głównej	Bezpośrednie	W wyniku przeprowadzenia inwestycji powstaną obiekty rekreacji, sportu i turystyki na terenie miasta i gminy w oparciu o istniejący potencjał i bez naruszeń stanu środowiska
	Pośrednie	Skutkiem pośrednim inwestycji będzie większa liczba osób aktywnie wykorzystujących wybudowaną infrastrukturę, w tym korzystających ze sportu na świeżym powietrzu, czy wypoczywających jak również miejsce dla spotkań dla lokalnej społeczności
	Wtórne	Przy założeniu pracy bezawaryjnej systemów i normalnej eksploatacji obiektów nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie wtórnym. W wyniku przeprowadzenia inwestycji poprawi się stan środowiska – korzystający z jezior będą robili to w wyznaczonych miejscach bez wpływu na stan środowiska
	Skumulowane	Przy założeniu pracy bezawaryjnej systemów nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko. W wyniku przeprowadzenia inwestycji poprawi się stan środowiska – korzystający z jezior będą robili to w wyznaczonych miejscach bez wpływu na stan środowiska
	Krótkoterminowe	Niekorzystne oddziaływanie krótkoterminowe może wystąpić w fazie budowy obiektów infrastrukturalnych – tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane.
	Średnioterminowe	Niekorzystne oddziaływanie średnioterminowe może wystąpić w fazie budowy – tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady, hałas urządzeń – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane.
	Długoterminowe	Oddziaływanie długoterminowe może spowodować następujące efekty: - konieczność właściwego utrzymania, eksploatacji i modernizacji obiektów w przyszłości
	Stałe	Oddziaływanie stałe spowoduje powstanie nowych obiektów, które będą wykazywały się niskim ale jednak zapotrzebowaniem na energię oraz konserwację.
	Chwilowe	Oddziaływanie takie wystąpi w chwili awarii. Projektowane obiektu powinny być budowane w taki sposób aby nie zagrażać ludziom i środowisku
	Bezpośrednie	Bezpośrednie działanie na środowisko inwestycji przewiduje się

2. Planowane przedsięwzięcia nieinwestycyjne z listy głównej		na etapie spotkań grupowych i imprez masowych – co może wywoływać hałas i dodatkowe uciążliwości – minimalizowane będzie na etapie zabezpieczania i organizacji
	Pośrednie	W efekcie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców (np. na skutek organizacji konkursów) może poprawić się stan środowiska jako że mieszkańcy zaczną stosować zdobytą wiedzę w praktyce.
	Wtórne	W efekcie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców (np. na skutek organizacji konkursów) może poprawić się stan środowiska jako że mieszkańcy zaczną stosować zdobytą wiedzę w praktyce.
	Skumulowane	Nie przewiduje się oddziaływania na środowisko.
	Krótkoterminowe	Krótko po organizacji imprez mogą wystąpić nie wielkie oddziaływania – wytworzone odpady, wykorzystane zasoby, ewentualne dewastacje – które będą minimalizowane poprzez odpowiednie zabezpieczenie i organizację działań
	Średnioterminowe	W efekcie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców (np. na skutek organizacji konkursów) może poprawić się stan środowiska jako że mieszkańcy zaczną stosować zdobytą wiedzę w praktyce.
	Długoterminowe	W efekcie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców (np. na skutek organizacji konkursów) może poprawić się stan środowiska jako że mieszkańcy zaczną stosować zdobytą wiedzę w praktyce.
	Stałe	Nie przewiduje się.
	Chwilowe	Chwilowe oddziaływanie negatywny może wystąpić przy organizację zajęć grupowych czy imprez masowych takie jak nadmierny hałas, co będzie niwelowane poprzez odpowiednia organizację
3. Planowane przedsięwzięcia z listy uzupełniającej	Bezpośrednie	W wyniku przeprowadzenia inwestycji poprawi się stan powietrza i zdrowia ludzi – poprzez budowę infrastruktury przyjaznej bezemisyjnemu poruszaniu się
	Pośrednie	Przewiduje się zwiększenie ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie korzystania z przestrzeni przez mieszkańców
	Wtórne	Przy założeniu pracy bezawaryjnej nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko. W wyniku przeprowadzenia inwestycji poprawi się stan powietrza – inwestycje przyniosą dodatni efekt ekologiczny.
	Skumulowane	Przy założeniu pracy bezawaryjnej systemów nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko. W wyniku przeprowadzenia inwestycji poprawi się stan powietrza – inwestycje przyniosą dodatni efekt ekologiczny.
	Krótkoterminowe	Niekorzystne oddziaływanie krótkoterminowe może wystąpić w fazie budowy– tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane.
	Średnioterminowe	Niekorzystne oddziaływanie średnioterminowe może wystąpić w fazie budowy– tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady, hałas urządzeń – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane.
	Długoterminowe	Oddziaływanie długoterminowe może spowodować następujące efekty: - wzrost aktywności fizycznej czy ruchu pieszego i rowerowego, poprawa bezpieczeństwa ludzi
	Stałe	Brak
	Chwilowe	Oddziaływanie takie wystąpi w chwili konieczności modernizacji.
Chwilowe	Oddziaływanie chwilowe może wystąpić podczas awarii urządzeń oraz w chwili prac związanych z instalacją urządzeń.	

Działania zawarte w „Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” wpływają pozytywnie przede wszystkim na jakość życia i zdrowia ludzi.

1. Podczas realizacji planowanych **przedsięwzięć inwestycyjnych z listy głównej** nie wystąpi zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi, planowane działania mają głównie charakter adaptacji obecnie dziko użytkowanej (brzegi jezior) czy zdezastowanej infrastruktury, która obecnie stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi: dzikie i niestrzeżone kąpieliska bez należytej informacji o zagrożeniach, czy budynki grożące zawaleniem. Są to zadania budowlane i remontowe związane tylko z bezpośrednim obszarem prowadzenia inwestycji. Przy zachowaniu przepisów BHP, norm i przepisów prawnych oraz właściwym postępowaniu przy prowadzeniu inwestycji nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi oraz stan środowiska naturalnego.
2. Podczas realizacji planowanych **przedsięwzięć nieinwestycyjnych z listy głównej** nie wystąpi zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Działania mają głównie charakter miękkiej jak organizacja konkursów, zgromadzeń czy imprez wspólnych podczas których nastąpi wzrost relacji międzyludzkich. Pod warunkiem zachowania przepisów prawnych w trakcie organizacji i zabezpieczenia imprez nie wystąpią nieporządane zjawiska i negatywne oddziaływanie.
3. **Przedsięwzięcia z listy uzupełniającej** – to grupa przedsięwzięć kierunkowych, które gmina pragnie wdrażać na swoim terenie. Obejmuje ona głównie działania, które poprawią bezpieczeństwo poruszania się mieszkańców po terenie gminy i będą promować aktywne i bezemisyjne środki przemieszczania się. Przy realizacji inwestycji należy sprawdzić ich zasadność oraz sposób oddziaływania na środowisko oraz należy wybierać warianty, które w jak najmniejszym stopniu ingerują w środowisko naturalne w tym w obszary chronione.

5.2 Zapobieganie, ograniczenie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko

„Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” ustalając przedsięwzięcia niezbędne do rewitalizacji obszarów zdegradowanych w sposób zrównoważony, określa działania przewidziane i prognozowane do wdrożenia w sposób ogólny - poprzez ustalenie kryteriów, celów i kierunków działań. Stąd też – kierując się zasadą przezorności – prognoza oddziaływania na środowisko powinna przewidywać szerokie spektrum potencjalnych konfliktów środowiskowych, mogących podczas realizacji powodować nieprzewidziane skutki dla środowiska.

Projekt nie przewiduje zaistnienia przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w myśl Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9.11.2010 w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2016 poz. 71 z późn. zm.).

Minimalizacji ewentualnych niekorzystnych oddziaływań tych inwestycji na środowisko należy poszukiwać poprzez „hipotezę rozsądnej lokalizacji” – właściwego (zgodnego z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego) wykorzystania zasobów przestrzeni, rzetelnie sporządzonych raportów oddziaływania na środowisko, a także bezwzględne przestrzegania obowiązujących nakazów i ograniczeń prawnych.

Ponadto do zalecanych działań zapobiegających i/lub ograniczających negatywne oddziaływania, należy zaliczyć:

- przeprowadzenie wymaganej oceny oddziaływania na środowisko danej inwestycji, wraz z inwentaryzacją siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących na obszarze objętym zadaniem,

- uwzględnienie, na etapie opracowywania studiów wykonalności, wszystkich zagadnień związanych z ochroną środowiska (zarówno elementów przyrody ożywionej, jak i nieożywionej),
- w przypadku oszacowania możliwości wystąpienia oddziaływań ponadnormatywnych poza terenem, do którego inwestor posiada tytuł prawny – tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania,
- właściwe planowanie wymaganych działań kompensacyjnych,
- zapewnienie stałego nadzoru wykonywanych prac budowlanych, prowadzonego przez wykwalifikowanych specjalistów,
- stosowanie produktów, materiałów oraz technologii o wysokim stopniu jakości i nowoczesności.

Zakres i lokalizacja inwestycji przewidzianych do realizacji na podstawie „Programu Rewitalizacji”, nie pociąga za sobą konieczności prowadzenia działań kompensacji przyrodniczej, w odniesieniu do obszarów zielonych, w tym – Natura 2000.

5.3 Potencjalne oddziaływanie transgraniczne

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Gmina Mrocza położona jest w województwie kujawsko-pomorskim, w znacznym oddaleniu od granic państwowych.

Działania ujęte w dokumencie „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” mają charakter lokalny i ich oddziaływanie na środowisko ograniczone będzie do oddziaływania w obrębie obszaru rewitalizacji lub gminy Mrocza. Działania w żadnym zakresie nie będą miały zakresu transgranicznego.

6 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych

Rozwiązania alternatywne mogą być wdrażane na różnych etapach programowania i realizacji dokumentów strategicznych (a takim jest Program Rewitalizacji). W szczególności możliwości zastosowania wariantów alternatywnych mogą być rozpatrywane dla zakresu merytorycznego dokumentu oraz na poziomie realizacji poszczególnych planowanych działań. Przystępując do oceny możliwości sformułowania propozycji rozwiązań alternatywnych do propozycji zawartych w dokumencie należy odnieść się do problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Trafność planowanych do realizacji działań w kontekście diagnozy stanu kryzysowego i określana jest poprzez dobór kierunków działań w stosunku do zdiagnozowanych wyzwań oraz jest zgodna z planami rozwojowymi. Ustalono, iż działania i kierunki działań zaproponowane w Programie są adekwatne i w dużym stopniu odpowiadają na zdiagnozowane problemy.

Dobór działań wskazanych w Programie zapewnić będzie oddziaływanie w stopniu bezpośrednim i pośrednim na wskazane w diagnozie problemy społeczne i przestrzenne. Nie

stwierdzono luk w zakresie realizacji poszczególnych wyzwań i problemów. Zapisy dokumentu są z uwagi na charakter tego typu dokumentu ogólne. Przyjąć należy, iż ewentualne wariantowanie rozwiązań powinno się koncentrować na propozycji określenia najbardziej efektywnych sposobów realizacji poszczególnych działań, jakie będą realizowane w ramach wdrażania dokumentu. Ponadto dobór tych rozwiązań powinien uwzględniać realizowanie działań zgodnie z priorytetami mającymi zapobiegać, ograniczać lub kompensować występowanie negatywnych oddziaływań. Analizując możliwe warianty alternatywne dla konkretnych działań, można zaproponować ewentualne rozwiązania związane z wyborem: innego sposobu prowadzenia inwestycji (na poziomie poszczególnego projektu realizacji inwestycji np. konstrukcyjnego i technologicznego), innej lokalizacji (na poziomie poszczególnego projektu wybór wariantu lokalizacji), innego sposobu zarządzania (na poziomie poszczególnego projektu różne warianty organizacyjne), wariantu niezrealizowania inwestycji tzw. „opcja zerowa” (taki wariant został przedstawiony w niniejszym opracowaniu). Zdecydowana większość przedsięwzięć proponowanych do realizacji w ramach Programu będzie miała pozytywny wpływ na środowisko. Zakres interwencji opisany w projekcie jako całość) jest ze sobą spójny oraz wzajemnie komplementarny i uzupełniający się. Działania opisane do realizacji w ramach Programu uznać należy za komplementarne z tego względu, iż zaniechanie realizacji poszczególnych działań może implikować powstanie oddziaływań negatywnych.

7 Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień programu oraz częstotliwość ich przeprowadzenia

Dla oceny realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz analizy ich skutków należy systematycznie gromadzić i porównywać dane zawarte w opracowaniu z danymi aktualnymi. Należy wykorzystywać system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska stosowany obecnie. Do analizy skutków należy uwzględniać dane gromadzone i przetwarzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zaleca się, aby analiza taka była przeprowadzana przynajmniej raz w roku i nie rzadziej niż raz na trzy lata.

Podstawą analizy winno być porównanie stanu środowiska przed wprowadzeniem działań i oraz po ich zakończeniu.

Najistotniejszymi czynnikami są:

- stan środowiska naturalnego – w tym jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- stan roślinności i form ochrony przyrody.

8 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań została przeprowadzona w oparciu o:

- sprawdzenie zgodności głównych celów (założeń) z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych oraz z celami przyjętymi w międzynarodowych, krajowych i regionalnych dokumentach środowiskowych;

- identyfikację i ocenę skutków oddziaływania proponowanych kierunków działań (nowe inwestycje liniowe, kubaturowe);
- określenie negatywnych i niekorzystnych skutków oddziaływania oraz sposobu ich eliminacji bądź możliwości ich uniknięcia;
- ocenie potencjalnych źródeł konfliktów.

Przy wykonywaniu „Prognozy...” wykorzystano metody prognostyczne, które miały na celu zidentyfikować potencjalne i rzeczywiste zmiany, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z przewidywanymi w dokumencie „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023”.

9 Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko „Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” została przeprowadzona zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2017 poz. 1405 z późn. zm.).

„Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” obejmuje:

- powiązania programu z dokumentami strategicznymi,
- uproszczoną diagnozę gminy,
- schemat wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji,
- wizję stanu obszaru po rewitalizacji,
- cele i kierunki działań rewitalizacyjnych,
- listę projektów rewitalizacyjnych,
- system zarządzania realizacją programu.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy w oparciu o wskaźniki społeczne jak i przestrzenno-funkcjonalne wyznaczono obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji, czyli cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk kryzysowych, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację

Program zakłada realizację określonych celów rewitalizacji:

- a. przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej
- b. przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej
- c. zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

W tym celu zaplanowano szereg działań zarówno inwestycyjnych jak i nie inwestycyjnych do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji, których

Działania opisane w „Programie” nie powinny powodować powstawania skażeń otaczającego terenu. Będą one prowadzone na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie, żadne przedsięwzięcie nie będzie realizowane na obszarze Natura 2000, nie ma zatem przesłanek do proponowania kompensacji przyrodniczych. Należy jednak zwracać uwagę, aby przy lokalizacji zadań kubaturowych i przebiegu modernizowanej i nowoprojektowanej infrastruktury technicznej unikać wchodzenia na tereny cenne przyrodniczo.

W wyniku przeprowadzonych analiz nie stwierdzono potencjalnej możliwości wystąpienia trwałych negatywnych oddziaływań na środowisko, związanych z realizacją celów i zadań ujętych w dokumencie. Oddziaływania niekorzystne stwierdzone zostały jedynie na etapie budowy/realizacji danego przedsięwzięcia, a ich charakter będzie krótkotrwały i chwilowy.

Niniejszy prognoza nie zawiera i nie zastępuje ocen oddziaływań na środowisko tych działań będących przedsięwzięciami, które muszą być poddane osobnej procedurze przeprowadzenia takiej oceny (kwalifikację przedsięwzięć przeprowadza się na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko – Dz.U. 2016 poz. 71 z późn. zm.).

Jednoznacznie stwierdzono, że realizacja zadań przedstawionych w dokumencie nie będzie powodować uciążliwości poza granicami Polski – nie spowoduje oddziaływania transgranicznego na środowisko przyrodnicze mogącego objąć terytorium sąsiadujących państw.

Na etapie wdrażania „Programu” ważne jest, by stale analizować możliwości pojawienia się nieplanowanych zagrożeń dla grup społecznych, lokalnych, przyrody i krajobrazu w wyniku uszczegóławiania zadań.

Istotne znaczenie ma również sprawdzanie postępu w ramach realizacji dokumentu. Można i powinno czynić się to dwojako: poprzez kontrolę zadaniową (realizacja uchwalonych działań), oraz poprzez ocenę skutków oddziaływania zaproponowanych kierunków działań.

W wyniku analizy poszczególnych inwestycji stwierdzono, że nie wpływają one znacząco negatywnie na: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, zdrowie i życie ludzi, rośliny, zwierzęta i wodę, nie powodują zmian klimatycznych, wzrostu zanieczyszczenia powietrza.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich założonych kierunków działań w „Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023” pozwala na stwierdzenie, że realizacja zakładanych w w/w dokumencie zadań spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo - kulturowego, a sam dokument jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju.

10 Oświadczenie

Bydgoszcz, dnia 19.09.2017

Dane podmiotu składającego oświadczenie:

Marek Duda

(imię i nazwisko/nazwa)

Pomorska Grupa Konsultingowa SA

ul. Unii Lubelskiej 4c

85-059 Bydgoszcz

(adres zamieszkania/siedziby firmy)

tel: 52 345 60 81

(telefon kontaktowy)

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

(w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów
– kierującego tym zespołem)

Dotyczy opracowania pn.: **Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023**

Oświadczam, że spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2017 poz. 1405 z późn. zm.). Ukończyłem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym studia drugiego stopnia oraz brałem udział w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Specjalista
ds. ochrony środowiska i energetyki

mgr inż. Marek Duda

.....
(podpis składającego oświadczenie)

Uzasadnienie

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców. Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 zostało poprzedzone szczegółową diagnozą, która pozwoliła zidentyfikować problemy i zagrożenia, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

W programie ujęto zestawienie projektów podstawowych i uzupełniających obejmujących przedsięwzięcia, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do minimalizowania zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych. Przyjęcie Programu Rewitalizacji umożliwi zarówno Miastu i Gminie Mrocza, jak i innym podmiotom (interesariuszom) z terenu gminy reprezentującym różne sektory aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe na realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 został przygotowany na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Dla programu sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko stanowiącą załącznik nr 2 i przeprowadzono konsultacje społeczne w zakresie wynikającym z obowiązującej procedury.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni zasadne.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Andrzej Brzóska